

BOSNA I HERCEGOVINA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

SUD BOSNE I HERCEGOVINE
СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Predmet br: S1 1 K 016301 21 Krž 3

Dana: 26.04.2022. godine

Apelaciono vijeće u sastavu: sudija Hilmo Vučinić, predsjednik vijeća
sudija Staniša Gluhajić, član
sudija Amela Huskić, član

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE
protiv optuženih
EDHEMA GODINJAKA, MEDARISA ŠARIĆA I MIRKA BUNOZE

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine:

Vesna Ilić

Branilac optuženog Edhema Godinjaka:

Advokat Edina Rešidović

Branilac optuženog Medarisa Šarića:

Advokat Vasvija Vidović

Branilac optuženog Mirka Bunoze:

Advokat Damir Kočo

SADRŽAJ

IZREKA PRESUDE	3
OBRAZLOŽENJE	3
I. TOK POSTUPKA	3
A. PRVOSTEPENA PRESUDA.....	4
B. ŽALBA, ODGOVORI I SJEDNICA APELACIONOG VIJEĆA	4
II. OPĆA RAZMATRANJA	6
III. POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE	7
A. ŽALBENI NAVODI.....	8
B. ODLUKA APELACIONOG VIJEĆA	23
IV. ZAVRŠNI ZAKLJUČCI	88

U I M E B O S N E I H E R C E G O V I N E !

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću Apelacionog odjeljenja, sastavljenom od sudija Hilma Vučinića, kao predsjednika vijeća, te Staniše Gluhajića i Amele Huskić, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravne savjetnice Neire Tatlić, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Edhema Godinjaka, Medarisa Šarića i Mirka Bunoze, zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačke c) i e) i krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačke a) i b) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 180. stav 1. istog Zakona, a povodom žalbe Tužilaštva Bosne i Hercegovine od 18.08.2021. godine, izjavljene protiv presude Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 1 K 016301 14 Kri od 04.03.2021. godine, nakon održane javne sjednice vijeća, dana 26.04.2022. godine, u prisustvu tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Vesne Ilić, optuženog Edhema Godinjaka i njegovog branioca, advokata Edine Rešidović, optuženog Medarisa Šarića i njegovog branioca, advokata Nine Karačić u zamjeni za advokata Vasviju Vidović, te branioca optuženog Mirka Bunoze, advokata Damira Koče, a u odsustvu uredno obaviještenog optuženog Mirka Bunoze, na osnovu člana 310. stav 1. u vezi sa članom 313. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, donio je sljedeću

P R E S U D U

Odbija se, kao neosnovana, žalba Tužilaštva Bosne i Hercegovine, te potvrđuje presuda Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 1 K 016301 14 Kri od 04.03.2021. godine.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. TOK POSTUPKA

A. PRVOSTEPENA PRESUDA

1. Prvostepenom presudom Suda Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Sud BiH), broj S1 1 K 016301 14 Kri od 04.03.2021. godine, optuženi Edhem Godinjak, Medaris Šarić i Mirko Bunoza, na osnovu odredbe člana 284. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: ZKP BiH), oslobođeni su od optužbe da su počinili krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačke c) i e) i krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačke a) i b) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: KZ BiH) u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH.
2. Optuženi su u smislu člana 189. stav 1. ZKP BiH oslobođeni obaveze naknade troškova krivičnog postupka i paušala koji u cjelini padaju na teret budžetskih sredstava Suda.
3. Istom presudom, a na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH oštećeni su sa imovinskopravnim zahtjevom upućeni na parnicu.

B. ŽALBA, ODGOVORI I SJEDNICA APELACIONOG VIJEĆA

4. Protiv ove presude žalbu je izjavilo Tužilaštvo Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Tužilaštvo), zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz člana 299. ZKP BiH, sa prijedlogom da vijeće Apelacionog odjeljenja Suda BiH (u daljem tekstu: Apelaciono vijeće) prihvati žalbu kao osnovanu, ukine pobijanu presudu i odredi ponovno održavanje pretresa koji će se provesti pred Apelacionim vijećem ili pobijanu presudu preinači na način što će optužene oglasiti krivim za krivična djela koja im se optužnicom stavljaju na teret i slijedom navedenog izreći kaznu zatvora.
5. Odgovore na izjavljenu žalbu dostavile su braniteljice optuženih Edhema Godinjaka i Medarisa Šarića, saglasno predlažući da Apelaciono vijeće odbije žalbu Tužilaštva kao neosnovanu i u cijelosti potvrdi prvostepenu presudu.

6. Apelaciono vijeće je, dana 26.04.2022. godine, održalo javnu sjednicu, u skladu sa članom 304. ZKP BiH. Navedeni član u stavu 4. propisuje da nedolazak stranaka i branilaca koji su uredno obaviješteni ne spriječava održavanje sjednice vijeća, pa je u skladu s tom odredbom i održana sjednica, s obzirom da uredno obaviješteni optuženi Mirko Bunoza, nije pristupio istoj, iz razloga što mu nije dozvoljen ulazak u zgradu Suda BiH, s obzirom da se nalazio u vidno alkoholiziranom stanju.

7. Tužilaštvo je na ovoj sjednici istaklo da ostaje u cijelosti kod žalbe, koja je izjavljena zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, odnosno da ostaje kod svih žalbenih prigovora, ukratko iznoseći sadržaj pismenog podneska, te akcentirajući bitne okolnosti predmetnog slučaja. Pri tome se tužiteljica pozvala i na završnu riječ koju je iznijela nakon okončanja glavnog pretresa, a koju je, kako je istakla, maksimalno reducirala zbog sugestije Suda, a sve zbog pandemije virusa Covid 19, te se ista nalazi u spisu predmeta.

8. Braniteljica optuženog Edhema Godinjaka je i usmeno iznijela navode odgovora na žalbu Tužilaštva, te je istakla da u cijelosti ostaje kod dostavljenog odgovora. Odbrana smatra da su žalba i većina navoda u istoj nejasni, nedorečeni, konfuzni i u konačnici neosnovani. S tim u vezi ukazuje da se u žalbi samo parafraziraju navodi iz presude, te prepričavaju iskazi svjedoka, ne navodeći koji zaključci suda su pogrešni. Odbrana se detaljnije osvrnula na žalbene navode koji se odnose na pitanje udruženog zločinačkog poduhvata, statusa optuženih, dolazak jedinica HOS, ulogu Ratnog predsjedništva, formiranje zatočeničkih objekata, te je u tom pogledu istakla da Tužilaštvo nije slijedilo već uspostavljene standarde, kako ovog Suda, tako i MKSJ i drugih međunarodnih sudova. Također je istakla da je priroda učešća optuženog Godinjaka ostala neodređena, te da se iz predmetne optužnice teško može razlučiti koji oblik odgovornosti mu se stavlja na teret, da li individualna ili komandna, te je posebno akcentirala da ne postoji dvojna odgovornost, dakle po UZP i komandnoj odgovornosti. Odbrana je potom istakla da Tužilaštvo nije dokazalo ko su počinioci krivičnih djela, osim u jednoj tački optužnice. U pogledu pojedinačnih inkriminacija, odbrana je u cijelosti ostala kod pisanog odgovora, te je samo ukazala na bitne dijelove žalbe i prvostepene presude. S obzirom na navedeno, odbrana je predložila da se žalba Tužilaštva odbije kao neosnovana i da se pobijana presuda potvrdi.

9. Optuženi Edhem Godinjak je izjavio da je saglasan sa braniteljicom i da nema

ništa da doda.

10. Odbrana optuženog Medarisa Šarića je prije svega istakla da ostaje kod svih navoda iz pismenog odgovora, te je predložila da se žalba Tužilaštva odbije kao neosnovana i potvrdi prvostepena presuda. Braniteljica je u svom izlaganju istakla da Tužilaštvo u žalbi ne navodi dokaze kojima dokazuje elemente krivičnog djela, nego da samo ponavlja iskaze svjedoka, te da nema konkretizacije ko su svjedoci koji dokazuju tezu optužbe. Pri tome, također navodi da Tužilaštvo ne samo da nije dokazalo ko je poimenično izvršio krivično djelo, nego ne identifikuje ni grupu kojoj počinio pripadaju, što pokazuje da nije dokazivalo odgovornost nadređenih. Odbrana također smatra da nije dokazan ni zajednički plan, niti da je optuženi Šarić učestvovao u tom planu. Osim toga, odbrana je naglasila da HOS nije bio u komandnom lancu, niti je postojala efektivna kontrola nad pripadnicima HOS. Braniteljica tvrdi da optuženi Šarić nije znao, niti je prećutno odobravao ubistva i zatvaranje civila srpske nacionalnosti, te da mu podaci o žrtvama nisu bili dostupni. Odbrana je na kraju istakla da Tužilaštvo ne daje bilo koji dokaz za svoje tvrdnje, nego se samo oslanja na status optuženog.

11. Optuženi Medaris Šarić je u cijelosti prihvatio navode braniteljice i nije imao ništa da doda.

12. Branilac optuženog Mirka Bunoze je istakao da su u prvostepenoj presudi dati svi razlozi o odlučnim činjenicama, te da stoga predlaže Sudu da žalbu Tužilaštva odbije kao neosnovanu i u cijelosti potvrdi prvostepenu presudu.

13. Nakon što je ispitalo pobijanu presudu u granicama istaknutih žalbenih prigovora, u skladu sa odredbom člana 306. ZKP BiH, Apelaciono vijeće je donijelo odluku kao u izreci, iz sljedećih razloga:

II. OPĆA RAZMATRANJA

14. Prije obrazloženja za svaki istaknuti žalbeni prigovor, Apelaciono vijeće napominje da je obaveza žalioca da u skladu sa odredbom iz člana 295. stav 1. tačke b) i c) ZKP BiH, u žalbi navede kako pravni osnov za pobijanje presude, tako i obrazloženje kojim potkrepljuje osnovanost istaknutog prigovora.

15. Budući da Apelaciono vijeće na osnovu odredbe iz člana 306. ZKP BiH presudu ispituje samo u granicama žalbenih navoda, obaveza je podnosioca žalbe da žalbu

sastavi tako da ista može poslužiti kao osnova za ispitivanje presude.

16. U tom smislu, podnosilac žalbe mora konkretizovati žalbene osnove iz kojih pobija presudu, precizirati koji dio presude, dokaz ili postupak Suda osporava, te navesti jasno i argumentovano obrazloženje kojim će potkrijepiti istaknuti prigovor.

17. Samo paušalno označavanje žalbenih osnova, jednako kao i ukazivanje na navodne nepravilnosti u toku prvostepenog postupka bez preciziranja na koji žalbeni osnov se podnosilac žalbe poziva, nije valjana osnova za ispitivanje prvostepene presude.

III. POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

18. Standard koji Apelaciono vijeće treba primijeniti prilikom preispitivanja navodno pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja jeste utemeljenost. Da bi Apelaciono vijeće, na temelju istaknutih žalbenih prigovora, utvrdilo da je neka činjenica pogrešno utvrđena, ispitati će da li odlučna činjenica na koju se ukazuje odgovara rezultatima izvedenih dokaza, ili bi pak bila drugačije utvrđena da su izvedeni neki drugi dokazi ili utvrđene druge činjenice na koje se žalbom ukazuje.

19. Prilikom razmatranja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja Apelaciono vijeće će utvrditi da li bi jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima došao do tog zaključka izvan razumne sumnje. Neće svaka činjenična greška biti razlog da Apelaciono vijeće ukine presudu, nego samo ona greška koja je uzrokovala nepravilnu presudu, a što se kvalifikuje kao krajnje nepravičan ishod sudskog postupka, kao u slučaju kada je optuženi osuđen uprkos nedostatku dokaza o biću krivičnog djela.

20. Prilikom utvrđivanja da li je zaključak pretresnog vijeća bio opravdan Apelaciono vijeće će poći od načela da se ne treba olako upuštati u narušavanje činjeničnog stanja koje je utvrdilo pretresno vijeće. Apelaciono vijeće ima na umu, i to kao opšte načelo, da je zadatak da sasluša, provjeri i odmjeri dokaze izvedene na glavnom pretresu prvenstveno u diskrecionoj nadležnosti pretresnog vijeća. Stoga Apelaciono vijeće mora iskazati određeno uvažavanje u pogledu činjeničnog stanja koje je utvrdilo pretresno vijeće.

21. U odnosu na neposredne i posredne dokaze Ustavni sud BiH

naglašava da dokazivanje činjenica putem posrednih dokaza nije samo po sebi u suprotnosti sa načelom pravičnog suđenja, u skladu sa članom 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (u daljem tekstu: EKLJP). Međutim, dokazanost činjenice putem posrednih dokaza mora se utvrditi izvan svake razumne sumnje, gdje mora postojati čvrsta i logična povezanost tako da činjenični zaključak pretresnog vijeća bude jedini mogući zaključak na osnovu dokaza. Kriterij koji se primjenjuje jeste razumna sumnja. Vrlo rijetko se činjenica može dokazati izvan svake sumnje. Svakako, kao kada se sastave svi dijelovi neke slagalice, ponekad posredni dokazi mogu biti uvjerljiviji od svjedočenja neposrednog očevica koje može biti podložno varljivosti ljudske percepcije.

A. ŽALBENI NAVODI

22. Prema navodima Tužilaštva prvostepeno vijeće je pogrešno i nepotpuno utvrdilo činjenično stanje tj. nije ocijenilo sve dokaze, što je dovelo do manjkavosti utvrđenog činjeničnog stanja, te je zbog toga i činjenični zaključak neopravdan.

23. Osvrćući se na zaključke prvostepenog vijeća u paragrafima 75 do 102, u kojima vijeće konstatira da Tužilaštvo u predmetnoj optužnici jasno ne određuje koje se to kategorije udruženog zločinačkog poduhvata (u daljem tekstu: UZP) optuženim stavljaju na teret, nego to čini u završnim riječima tvrdeći da ovakva postupanja optuženih podrazumijevaju prvu i drugu kategoriju UZP, Tužilaštvo napominje da optužnica ne mora da sadrži izričito naznaku tipa UZP (osnovni, sistemski ili prošireni), ali mora da sadrži jasan i konkretan opis elemenata UZP na osnovu kojih se može bez sumnje zaključiti o kojem se tipu UZP radi, a što Tužilaštvo smatra da je navelo i obrazložilo u završnim riječima. Tužilaštvo tvrdi da je zadovoljilo navedeni kriterij, jer je u činjeničnom opisu optužnice navelo elemente UZP, koje elemente je Tužilaštvo i obrazlagalo u završnoj riječi.

24. Tužilaštvo tvrdi da ne stoje navodi iz paragrafa 89 pobijane presude s obzirom na to da se Tužilaštvo nije pozivalo samo na status optuženih, nego i na dokaze i iskaze svjedoka, također ne stoje ni navodi iz paragrafa 92 pobijane presude da je Tužilaštvo imalo samo dokaz koji se odnosio na rad Ratnog predsjedništva u pogledu dokazivanja UZP, što je potpuno netačno jer i iz drugih provedenih objektivnih dokaza kao i

iskaza svjedoka nesporno slijedi da su optuženi bili učesnici UZP. U žalbi se potvrđuju navodi iz pobijane presude da Tužilaštvo ne navodi poimenično počinioce krivično pravnih radnji u činjeničnom dijelu optužnice, jer bi samim tim i ta navedena lica bila osumnjičena i obuhvaćena optužnicom protiv Edhema Godinjaka, Medarisa Šarića i Mirka Bunoze, a samim tim i prvostepenom presudom i Tužilaštvo je shodno navedenom priložilo sve objektivne dokaze koji su se odnosili na pojedinačne izvršioce krivično pravnih radnji, a to su oni počinioci koje pominju svi saslušani svjedoci tokom glavnog pretresa.

25. U žalbi se dalje navodi da Tužilaštvo nije pretpostavljalo postojanje UZP već ga je i dokazivalo van svake razumne sumnje, te da predmetna krivična djela predstavljaju dio zajedničke kriminalne svrhe i dokazivalo je da optuženi jesu imali značajan doprinos provođenju zajedničkog cilja kriminalnog poduhvata, pa se time smatraju i odgovornim (paragraf 90 pobijane presude).

26. Tužilaštvo smatra, pozivajući se na svjedočenja svjedoka Asima Zulića i Ismeta Godinjaka, da ne stoje navodi iz paragrafa 90 do 93 pobijane presude, posebno ukazujući na paragraf 93 u kojem se tvrdi da nije pokazano niti ukazano koji su to opšti dokazi koji se odnose na navodni UZP i da nije dokazano da su optuženi osim Godinjaka i Šarića izgradili veze sa ostalim pripadnicima UZP.

27. Žalbom se također ukazuje na dokaz T-80 i iskaz svjedoka Luke Kneževića, te u tom pogledu Tužilaštvo tvrdi da ne stoje navodi u paragrafima 96 i 97, te navodi da nije nastojalo prikazati dešavanja na području Trnova izolovano bez prikaza šireg konteksta događaja s obzirom na to da je Tužilaštvo i izvođenjem materijalnih dokaza kao i saslušanjem svjedoka događanja predstavilo na cijeloj teritoriji opštine Trnovo, polazeći od činjenice da za Tužilaštvo nije sporno da je u inkriminisanom periodu od maja mjeseca 1992. godine do jula mjeseca 1993. godine na teritoriji Bosne i Hercegovine proglašeno ratno stanje i oružani sukob između pripadnika Armije BiH i Vojske Republike Srpske (u daljem tekstu: VRS). U žalbi se dalje navodi da svjedoci: Rade Ivanović, Luka Knežević, Osman Mulaomerović, Avdo Vatrić, Asim Zulić, Ratko Ivanović, Ismet Godinjak i svjedok „T“, opisuju stanje i situaciju na području Trnova, miran i normalan život stanovnika Trnova sve do incidenta na Pilani, postavljanje barikada i stanje u policiji nakon toga, sa posebnim osvrtom na formiranje Mirovnog vijeća i dokument od 16.4.1992. godine o međustranačkom dogovoru između SDA i SDS. O naoružavanju mještana Trnova, govori svjedok „T.“ U skladu sa navedenim, Tužilaštvo

zaključuje da su svi mještani opštine Trnovo bili za mir, da su ga svi zajedno pokušavali održati i da su počinjene krivično-pravne radnje posmatrane u širem kontekstu svih događanja.

28. U pogledu statusa optuženog Edhema Godinjaka koji je obrazložen u paragrafima 276 do 309 pobijane presude, Tužilaštvo navodi da je sud pogrešno zaključio da je optuženi Edhem Godinjak u periodu od 06.06. do 11.06.1992. godine obavljao dužnost v.d. komandanta Štaba Trnovo, a u periodu od 11.06.1992. godine do 20.08.1992. godine obavljao isključivo poslove načelnika Štaba TO Trnovo (paragraf 304 pobijane presude) koji zaključak je, prema mišljenju Tužilaštva, pogrešno izveden, jer to slijedi i iz zapisnika sa Sjednice Ratnog predsjedništva od 17.07.1992. godine, dokaz T-124, iz kojeg proizilazi da je Edhem Godinjak kazao: „...*ja sam načelnik TO i načelnik SJB Trnovo*“, i iz dokaza T-206 – Prijedlog za dodjelu priznanja „Zlatni ljiljan“ Edhemu Godinjaku od 25.02.1993. godine. Nadalje, Tužilaštvo smatra da je Edhem Godinjak obavljao dužnost načelnika Štaba TO Trnovo i bio glavni organizator okupljanja ljudstva, te da je obavljajući tu dužnost učestvovao u izradi planova za izvođenje akcija na okupiranoj teritoriji, što se najbolje pokazuje i činjenicom da je došlo do oslobađanja opštine Trnovo. Pored toga, kako se navodi, isti organizuje razmjenu ratnih zarobljenika. Kao komandant, prema mišljenju Tužilaštva, se našao zajedno sa svojim borcima na Rogoju u čijem oslobađanju je i sam učestvovao.

29. Nadalje, u odnosu na status optuženog Medarisa Šarića, u paragrafima 310 do 327 pobijane presude, Tužilaštvo naglašava da se optuženi pojavljivao na području Trnova i prije zvaničnog imenovanja, odnosno prije 10.06.1992. godine (paragraf 311), da je isti u prvim danima napada na Trnovo dolazio na područje Trnova sa Igmana (paragraf 312), a iz dokaza T-80 proizilazi da je 02.06.1992. godine bio na sastanku kojem su prisustvovali komandant TO, načelnik SJB, Medaris Šarić i komandiri vodova, na kojem sastanku je odlučeno da dužnost komandanta preuzima načelnik SJB, a da će mu u komandovanju pomagati Medaris Šarić, nakon čega dolazi do formiranja novog Štaba TO Trnovo (paragraf 315). Tužilaštvo smatra da je sud pogrešno zaključio u paragrafu 317 da isti prije zvaničnog imenovanja nije izdavao bilo kakve naredbe niti preduzimao bilo kakve aktivnosti koje bi govorele u prilog njegove aktivne uloge, pa ni u svojstvu pomagača u radu u komandnom kadru TO Trnovo. Također, Tužilaštvo ne prihvata zaključak iz paragrafa 327 da vijeće nije moglo sa sigurnošću utvrditi njegovu prisutnost i obavljanje njegove *de facto* dužnosti komandanta na navedenom području u

kontinuitetu iz kog razloga je njegova uloga u pojedinim inkriminacijama cijenjena *in concreto*, iz razloga što Tužilaštvo smatra da iz dokaza T-159 i O1-206 slijedi da je optuženi Medaris Šarić do oktobra mjeseca 1992. godine potpisivao naređenja.

30. Kada je u pitanju status optuženog Mirka Bunoze, obrazložen u paragrafima od 328 do 349 pobijane presude, Tužilaštvo ističe da iz generalija optuženog Mirka Bunoze navedenih u optužnici nesporno je naveden i njegov nadimak „Hakala“ koji je isti dao na zapisnik o njegovom ispitivanju, a Tužilaštvo taj nadimak ne bi navelo u generalije optuženog da on to sam nije rekao.

31. U pogledu paragrafa 396 do 436 pobijane presude u kojima je predstavljen odnos TO Trnovo sa jedinicama HOS, Tužilaštvo ističe da su svjedoci govorili o tome da je pripadnicima HOS-a obezbijeđen smještaj dolaskom u trnovska sela, da im je bilo drago što su došli kao ispomoć protiv suprotstavljanja vojske, te o svojim saznanjima o njihovom učestvovanju u krivično-pravnim radnjama na području pojedinih sela Trnova. Poseban akcenat se žalbom stavlja na iskaz svjedoka Asima Zulića koji je između ostalog rekao da je radio na predmetu koji se odnosi na sveštenika Nedeljka Popovića (koji je ubijen 10.06.1992. godine ili približno tog datuma) i da je imao saznanja da je ubijen u Godinjskim Barama, o čemu je razgovarao sa Edhemom Godinjakom i da je njegova reakcija i reakcija Medarisa Šarića bila takva da im je žao što je to učinjeno, a da je na području Kalinovika bio hodža koji je bio zarobljen i mogla se obaviti razmjena.

32. Tužilaštvo smatra da su u odnosu na tačke optužnice: I 1.a) i b), I 2., I 3., I 4., I 5., I 6. sa podtačkama od a) do s), II 1a) i b), optuženi imali razloga da znaju da njihovi potčinjeni čine ili bi mogli da počine ubistva civila srpske nacionalnosti i da optuženi u odnosu na navedene tačke optužnice snose odgovornost za udruženi zločinački poduhvat prve kategorije. Tužilaštvo zaključuje da optuženi snose odgovornost za počinjenje ubistva civila srpske nacionalnosti na temelju iskaza svjedoka koji su, prema mišljenju Tužilaštva, saglasni u činjenici da je predmetna krivično-pravna radnja počinjena na području opštine Trnovo nad kojim su prvo i drugooptuženi imali kontrolu, a pomoć su tražili od trećeoptuženog. Tužilaštvo smatra da su prvo i drugooptuženi u svojstvima koja su imali u vrijeme počinjenja krivično-pravne radnje znali ili imali razloga to da znaju iz jednostavnog razloga jer su to znali i njihovi potčinjeni pripadnici, te se o tome i pričalo, jer se radilo o ubistvima mještana Trnova, a ne nekih koji su došli sa strane. Što se tiče trećeoptuženog i podređenih mu pripadnika HOS, Tužilaštvo navodi da su isti neko ko je došao kao ispomoć, ali u ispomoć u počinjenju krivično-pravne

radnje ubistva civila srpske nacionalnosti. Bez obzira što svi svjedoci ne navode da su znali ko je osoba po nadimku „Hakala“ ili Mirko Bunoza, bili su saglasni u tome da su se oni oslovljavali nadimcima „Bačva“, „Šok“, „Kobra“, Suljo – „Tročjevac“, te da su znali Hamdu Ramića jer je sa tih prostora, a svjedoci koji su shvatili šta je ta ispomoć značila govorili su i o tome da su ih zvali da im pomognu, ali ne i da počine krivično-pravnu radnju.

33. U odnosu na tačke optužnice (I 3., II 1.a), koje se odnose na protuzakonito zatvaranje i namjerno nanošenje osobama snažnog duševnog bola i patnje, Tužilaštvo smatra da s obzirom na funkcije koje su obavljali, prvo i drugooptuženi su znali za sistem koji je bio na snazi, pristali na taj sistem, znali da su civili srpske nacionalnosti protivpravno zatočeni samo zato što su druge nacionalnosti; bila im je poznata namjera glavnih počinitelja, znali su za premlaćivanja i mučenja i tamo gdje su mogli da preduzmu bilo kakve radnje, oni to nisu učinili. Tužilaštvo smatra da od trenutka kada su civili zatočeni u objekte Osnovne škole u Dejčićima, betonske šupe u Godinjskim Barama, betonske prostorije u Godinjskoj Bari, hotelu „Treskavica“ i obdaništa u Trnovu, magacina teritorijalne odbrane koji se nalazio uz zgradu SJB Trnovo, postaju sistem čija je svrha bila da se srpskim civilima nametnu nehumani uslovi života i da ih se zlostavlja, čime su kršena njihova osnovna prava. Na temelju navedenog, Tužilaštvo navodi da optuženi snose odgovornost za udruženi zločinački poduhvat druge kategorije, tj. da su bili svjesni koordiniranog sistema maltretiranja i da su svjesno svojim postupcima doprinikli provođenju tog sistema. Tužilaštvo ukazuje da su prvo i drugooptuženi znali da su u navedene objekte dovedeni civili, a o čijem zatočenju svjedoče: Ismet Godinjak, Osman Mulaomerović, svjedok „Đ“, Mihajlo Lalović, Rajko Popović, Dragomirka Mišović, Borivoje Vlaški, te svjedoci „H“, „G“, „A“ i „N.“

34. Optuženima se stavlja na teret da su učestvovali u formiranju zatočeničkih objekata na području opštine Trnovo i to u Osnovnoj školi u Dejčićima, u selu Godinjske Bare i u magacinu Teritorijalne odbrane koji se nalazio uz zgradu SJB Trnovo. Imajući u vidu svojstva optuženih Edhema Godinjaka i Medarisa Šarića prema stavu Tužilaštva nesporno je da se zatočenički objekti nisu mogli formirati bez njihovog znanja i odobrenja kao što ni bez njihovog znanja i odobrenja potčinjeni optuženom Mirku Bunozi, pripadnici HOS, nisu mogli preduzimati krivično pravne radnje u zatočeničkim objektima.

35. Vezano za iskaz svjedoka odbrane prvooptuženog Mehmeda Mulaosmanovića koji je između ostalog svjedočio i o tome da je od 1991. godine bio na dužnosti

predsjednika SO Trnovo, u maju mjesecu 1992. godine prestala je da funkcioniše SO Trnovo i formira se Predsjedništvo, a da se radilo o Ratnom predsjedništvu, svjedoku su predloženi dokazi: T-79, 87, 91, 92, 93, 104, 112, 122, 155 i 169 na kojim dokumentima je i upisano „Ratno predsjedništvo“ i na svim ovim dokumentima je njegov potpis, a svjedok kaže da je to prije bila civilna nego vojna vlast i da nije imao upliva u organizovanju borbenih linija, no tada je svjedoku predložen dokaz T-78 koji je, kako Tužilaštvo smatra, u suprotnosti svemu onome što je on govorio. Tužilaštvo potom navodi da je dokaz T-80 – Izvještaj o radu i aktivnostima Štaba TO i Vojnog kriznog štaba opštine Trnovo od 02. juna 1992. godine koji je sačinjen u aprilu mjesecu 1993. godine od strane Hamde Karića, nespornan dokaz o aktivnom učestvovanju i Edhema Godinjaka u pripremama za ratna dejstva počev od 1991. godine, kao i na početku ratnih dejstava 1992. godine na području Trnova. Prema Tužilaštvu je, također nesporna i uloga Medarisa Šarića, a kako to u žalbi ističe, isti je bio aktivan od 31.05.1992. godine i da se time što je *de iure* 11. juna 1992. godine postavljen za komandanta Štaba TO Trnovo, taj dan se ne može smatrati kao početak njegove vojne karijere, posebno ako se ima u vidu navedeni izvještaj i dokaz T-124 – zapisnik sa sjednice Ratnog predsjedništva od 17.07.1992. godine.

36. Tužilaštvo tvrdi da je u inkriminisanom periodu optuženi Edhem Godinjak imao svojstvo i načelnika štaba TO Trnovo, kasnije Oružanih snaga Trnovo i svojstvo načelnika SJB Trnovo koja svojstva nisu prestajala ni u inkriminisanom periodu. Tužilaštvo osporava nalaz i mišljenje sudskog vještaka vojne struke Sabre Haskovića iz kojeg proizilazi da Edhem Godinjak u pogledu vojnih ovlaštenja nije imao nikakve nadležnosti, da je sve naredbe o borbenim dejstvima donosio komandant štaba, a to je Medaris Šarić, da mu je funkcija načelnika SJB Trnovo prestala kada su napustili Trnovo 31. maja 1992. godine, a potom da mu je status načelnika SJB Trnovo vraćen nakon oslobođenja Trnova u augustu mjesecu 1992. godine. U prilog tome je i dokaz odbrane prvooptuženog O1-206 (prilog 86) – radi se o dokumentu – Dužnost načelnika štaba od 30.06.1992. godine u potpisu komandant Medaris Šarić, iz kog dokumenta prema navodima Tužilaštva proizilazi 12 ovlaštenja načelnika štaba. Zaključak vještaka da je logično da se svaki načelnik štaba, pa i Edhem Godinjak, pojavom na određenom mjestu doima kao ličnost od autoriteta i da nije čudo što mnogi to tumače i daju mu atribuciju komandanta, prema stavu Tužilaštva je suvišno i nepotrebno u nalazu vještaka, te kao takvo nije relevantno. Također, prema stavu Tužilaštva proizvoljna je i konstatacija da svu odgovornost za vođenje borbenih dejstava, pa i činjenje krivičnih djela u toku

izvođenja istih, nije mogao snositi opštinski Štab TO Trnovo, niti njegovi članovi, već ona komanda i njen komandant koja je rukovodila i komandovala borbenim dejstvima.

37. U žalbi Tužilaštvo analizira nalaz i mišljenje sudskog vještaka – brigadira policije Enesa Bezdroba (O1-242), te u tom smislu navodi da je u periodu od 01.06. do 20.08.1992. godine postojala SJB Trnovo suprotno mišljenju vještaka. Zatim, prema mišljenju Tužilaštva, vještak navodi da je Edhem Godinjak bio načelnik stanice koja ne postoji, da su se dokumenti radili na livadi, na koljenima, sa čim se Tužilaštvo ne slaže, jer smatra da vještak u to vrijeme nije ni boravio na području opštine Trnovo, te samim tim ne može izreći takvu konstataciju. Žalbom se također ukazuje da vještak navodi da Edhem Godinjak nema komandnu odgovornost, da je nadređen samo svojim i da nije obavještavao o stanju u SJB iz razloga jer SJB i nije bilo, sa čim se Tužilaštvo ne slaže, te je u tom kontekstu priložilo dokaz (T-124) gdje na sjednici Ratnog predsjedništva od 17.7.1992. godine, Edhem Godinjak kaže da je načelnik TO i načelnik SJB Trnovo.

38. Vezano za dokaz T-305, Tužilaštvo smatra da se radi o originalnom dokumentu jer ga nekoliko institucija koje su kontaktirali (OSA BiH, MUP KS-PS Trnovo, Ministarstvo odbrane BiH, Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova) ne posjeduje.

39. Nadalje, vezano za okolnost egzistiranja SJB Trnovo i status Edhema Godinjaka u inkriminisanom vremenskom periodu, Tužilaštvo zaključuje da je isti bio u svojstvu načelnika SJB Trnovo, a ne samo u svojstvu načelnika štaba TO, te da se njegova uloga u ratnim dešavanjima na području opštine Trnovo ne može anulirati ni iskazima svjedoka odbrane, ni nalazima vještaka. Naročito neprihvatljivom Tužilaštvo navodi tvrdnju da je Edhem Godinjak samo uživao autoritet, da je kao pojava bio impozantan i da su ga zbog toga smatrali odgovornim. Tužilaštvo je mišljenja da se čovjek koji je skoro sav svoj radni vijek proveo u policiji i obavljao poslove načelnika Štaba TO u inkriminisanom periodu ne može opravdati da nije znao šta se dešava na području opštine Trnovo. Kao dokaz u prilog svojim tvrdnjama Tužilaštvo navodi iskaze svjedoka: Ferida Mizdraka, Zuhdije Ožegovića, Luke Kneževića, Radeta Ivanovića, Osmana Mulaomerovića, Osmana Zulića, Mihajla Lalovića, svjedoka „H“, Rajka Popovića, Dragomirke Mišović, Borivoja Vlaški, Jove Vlaški, svjedoka „G“, Rajka Lale, Mehmeda Mulaosmanovića, Asima Zulića, Omera Mehanije, Ramke Velić, svjedoka „E“, „P“, „S“, „Š“, „K“, „L“, „R“, te Fatime Pivać, Ramiza Mulaomerovića i svjedoka „F“ koji se posebno osvrću na okolnost prisustva pripadnika HOS u Godinjskoj Bari. Od materijalnih dokaza, vezano za prethodno navedeno, Tužilaštvo ističe sljedeće dokaze: T-11, T-12, T-14, T-6, T-2.T-3, T-

4, O1-137 i O1-138, O1-203, T-307 i O1-312.

40. Tužilaštvo dalje navodi da je i Medaris Šarić rekao na glavnom pretresu da je Edhem Godinjak bio i načelnik SJB Trnova uz funkciju načelnika Štaba. Tužilaštvo se pita kako je Šarić mogao sebi dozvoliti da dokumente bez njegovog znanja i odobrenja potpisuju drugi (Edhem Godinjak ili Ferid Mizdrak), a kao neprihvatljivom ističe tezu odbrane da Šarić nije poznavao teritorij Trnova. Također, smatra da se niti jednim dokazom, činjenicom, niti iskazom, isti ne može braniti da nije znao da su pripadnici HOS-a u Trnovu i okolnim selima, te šta se dešava sa civilima srpske nacionalnosti i sa zarobljenim pripadnicima srpske vojske. Dalje se u žalbi navodi da je Ratno predsjedništvo Trnova zatražilo izvještaj o radu Štaba OS opštine Trnovo radi praćenja i kontrole situacije na području opštine, te da traženi izvještaj Ratno predsjedništvo nije dobilo i pored prolongiranja za njegovu dostavu – zbog neodgovornog ponašanja Medarisa Šarića. I na pitanje zašto taj izvještaj nije dostavio, optuženi kao svjedok je rekao da ne zna. Tužilaštvo, potom, pozivajući se na iskaze svjedoka Muhameda Noge i Ćamila Lindova, opovrgava tvrdnju optuženog Šarića da je jedino komunicirao sa Edhemom Godinjakom. Svjedok Lindov navodi da je Ferid Mizdrak po nalogu Šarića iznio zadatke u smislu ko je kome potčinjen kao i plan napada, te da je svjedok sve pripremao, a Šarić odobravao, jer je Šarić bio bolestan u drugoj polovini jula 1992. godine.

41. Osvrćući se na dokaz O1-206 i mišljenje vještaka Sabrije Haskovića, Tužilaštvo naglašava da je isti iznio kvalifikaciju koja je van domašaja vještaka, a to je da je pravo komandanta da donosi odluku, pa zato jedini snosi odgovornost, čime, prema mišljenju Tužilaštva, pokušava skinuti odgovornost sa Godinjaka, te istu prebaciti na komandanta Medarisa Šarića. Na okolnost statusa i ovlaštenja optuženog Medarisa Šarića svjedočili su: Osman Mulaomerović, Mehmed Mulaosmanović, Esad Velić, Asim Zulić, svjedok „F“, Sretko Hadžiabdić, Derviš Murga, Durmo Agan, Durmija Biber, Husnija Godinjak i Arif Koso, te Tužilaštvo zaključuje da u pogledu svojstva i ovlaštenja sve rečeno za Edhema Godinjaka vrijedi i za Medarisa Šarića. Tužilaštvo smatra da se radi o uvezanom mehanizmu djelovanja na području opštine Trnovo u inkriminisanom periodu i da je taj mehanizam bio neraskidivo povezan i sa optuženim Mirkom Bunožom, ali i sa Ratnim predsjedništvom, članovima Ratnog predsjedništva, komandom Prvog korpusa i komandom Taktičke grupe TG2, te naglašava da je izvedenim dokazima nesporno dokazano da su navedeni svjesno i voljno učestvovali u udruženom zločinačkom

poduhvatu sa zajedničkim ciljem koji je decidan u činjeničnom opisu optužnice.

42. Tužilaštvo zatim navodi da trećeoptuženi Mirko Bunoza zv. „Hakala“ nije bio neko koga su svi lično poznavali, da je bio stacioniran na Igmanu, no da su dijapazon njegovog kretanja, kao i kretanja podređenih mu pripadnika HOS, bila sela opštine Trnovo. Također, naglašava da su neki od svjedoka imali priliku s njim i lično kontaktirati, neki od svjedoka su čuli da je on komandant jedinice HOS-a koja je na Igmanu, ali da je svima njima bilo zajedničko da su ga se bojali. Tužilaštvo tvrdi da optuženi Mirko Bunoza zvani „Hakala“ nije bio imaginaran lik, nije bio samo puka fikcija onih koji su ga vidjeli, s njim su kontaktirali i oni koji su čuli za njega – bio je stvaran, i to u tolikoj mjeri da se ne zaboravi. Kako se navodi u žalbi na navedenu okolnost i prisustvo HOS-a na području Trnova svjedoče: Sretko Hadžiabdić, Osman Mulaomerović, svjedok „A“, Asim Zulić, Ismet Godinjak, Vinko Bjelica, Mehmed Mulaosmanović, svjedok „Z“, Emin Berilo, Derviš Murga, Huso Durmo, Agan Durmo, Rade Ivanović, Arif Koso, Tihomir Cvijetić, Avdo Vatrić, Esad Velić, Mehmed Mahmutović, Luka Knežević, Husnija Godinjak, svjedok „C“, Stana Knežević, Durmija Biber, Milenko Vitković, Nijaz Fazlić, svjedok „D“, Rajka Popović, Dragomirka Mišović, Gordana Bandović, Jovo Vlaški, Bajro Šaban, svjedok „F“, Fatima Pivać, Ramiz Mulaomerović, Ferid Mizdrak, svjedoci „R“, „E“, „P“, „S“, „Š“, Hakija Krupalija, Izet Godinjak, Salem Pločo, Mirsad Čosić, Samir Bibović i Hamdo Ramić zvani „Traljo.“

43. Tužilaštvo naglašava da su pripadnici HOS bili ispomoć i dobro došli na području Trnova i trnovskih sela, te da je Mirko Bunoza zvani „Hakala“ imao nepisani dogovor sa optuženima da pomogne. Tužilaštvo tvrdi da su optuženi znali i da su odgovorni jer su prećutno odobravali sve ono što se događalo, te da moraju snositi odgovornost za svoje postupke.

44. Prema mišljenju Tužilaštva, u udruženom zločinačkom poduhvatu su optuženi u koordiniranim akcijama sa podređenim im pripadnicima policije, Teritorijalne odbrane kasnije Oružanih snaga Trnova, pripadnicima HOS-a, zajedno sa Ratnim predsjedništvom SO Trnovo, drugim članovima Ratnog predsjedništva SO Trnovo, komandom Prvog korpusa Armije BiH i komandom Taktičke grupe TG-2, počinili krivično-pravne radnje predmetnih krivičnih djela. Tužilaštvo smatra da se ne može prihvatiti činjenica da je HOS samo paravojna formacija koju niko nije mogao kontrolisati, koja nikome i ni za šta nije odgovarala jer bi to onda bilo i u suprotnosti sa svim iskazima svjedoka koji su o njima govorili. Nadalje, Tužilaštvo zaključuje da njihov zločinački

cilj nije samo isti, nego i zajednički za sva lica koja su zajedno djelovala u okviru udruženog zločinačkog poduhvata, a cilj je bio da se značajni dio civila srpske nacionalnosti liši života, protivpravno zatoči i fizički maltretira i da se zarobljeni pripadnici VRS liše života i fizički maltretiraju.

45. Cijeneći sve naprijed navedeno, Tužilaštvo smatra da su na sasvim jasan i pouzdan način utvrđene činjenice i okolnosti koje ukazuju da su optuženi na način kako je to opisano u tačkama optužnice počinili krivično djelo iz člana 173. stav 1. tačke c) i e) i krivično djelo iz člana 175. stav 1. tačke a) i b) KZ BiH u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH za koja krivična djela su odgovorni učestvovanjem kroz udruženi zločinački poduhvat kao vid individualne odgovornosti.

46. Tužilaštvo ističe da u pogledu zaključaka prvostepenog vijeća da je za sve pojedinačne krivično-pravne radnje zajedničko da odgovornost ne snosi ni jedan od optuženih, da su krivično-pravne radnje počinjenje od strane onih kojima nisu bili nadređeni ili od strane NN počinitelja, da neke krivično-pravne radnje nisu krivično djelo, a neke krivično-pravne radnje su van konteksta događaja i izolovani slučajevi, vijeće potpuno zanemaruje činjenicu da se radilo o oružanom sukobu, da su stradali i maloljetni civili, ali i oni najstariji koji su ostajali u svojim kućama i vjerovali da im se ništa ne može desiti, da je uviđaj urađen tek 1993. godine i da su u većini slučajeva krivično-pravne radnje počinjene bez očevidaca, ali prema mišljenju Tužilaštva bi bilo iluzorno očekivati da je za svakog stradalog bilo očevidaca događaja, no zato su bila posredna saznanja od preživjelih mještana i članova njihove porodice.

47. Razmatrajući paragrafe 437 do 438 pobijane presude, Tužilaštvo zaključuje da su svjedoci Danilo Đeletović, Nedeljko Močević, Grujo Drašković i svjedok „A“ objektivno prezentovali dokaze koji su im predloženi, te da su sudski vještaci Zoran Stanković i Željko Karan ostajali kod datih nalaza i mišljenja i iz navedenog, prema mišljenju Tužilaštva, slijedi da se njihova objektivnost ne može dovesti u pitanje budući da su u pojedinim situacijama ostavljali mogućnost da su stradala lica možda i drugačije preminula, s obzirom na protek vremena od godinu dana kada su dijelovi tijela ekshumirani. Svjedoku Danilu Đeletoviću je predloženo više zapisnika za koje je kazao da je sve potpisao i da su u iste uneseni podaci kojima su raspolagali na licu mjesta, te je za zapisnik od 17.11.1993. godine rekao da je to jedini zapisnik koji je on potpisao, a da nije bio na licu mjesta. Svjedok Danilo Đeletović je na kraju rekao da kada je obrađivao predmete skoro u svakom se spominjalo ime Edhema Godinjaka kao

komandanta jedinice, ali o njegovom ličnom djelovanju nije čuo ništa negativno, te da ga ni ne poznaje, ali je saznao da je jedan čovjek čiju je ženu ubila njegova vojska rekao da mu je on pomogao, da ga je spasio. Kada je u pitanju Medaris Šarić svjedok je rekao da se spominjalo i njegovo ime, te se po pitanju HOS-a pozvao na knjigu Munira Alibabića "Bosna u kandžama HOS" u kojoj je napisano da su HOS-ovci zavadili Srbe i Muslimane u Trnovu. Tužilaštvo za svjedoka Nedeljka Močevića navodi da je izjavio da je Edhema Godinjaka zadnji put vidio 10.05.1992. godine ispred Doma zdravlja u Trnovu. Potom navodi i iskaz svjedoka Gruje Draškovića, koji je izjavio da je do razdvajanja policije načelnik Stanice policije u Trnovu bio Edhem Godinjak, zna da je na ovu funkciju postavljen 1991. godine, te misli da je on bio osoba u kojoj su se sastale dvije komponente, i to kao načelnika policije, ali i ona vojna komponenta, te zna da je uživao veliki autoritet među muslimanskim i srpskim stanovništvom kada je postavljen na ovu funkciju. S obzirom na to da se u pogledu pojedinačnih krivično-pravnih radnji većina preživjelih svjedoka izjašnjavala da su saznanja o tome gdje su počinjene i od strane koga dobijali od svjedoka „A“, Tužilaštvo je ponovno ukazalo na njegov iskaz. Svjedok u svom iskazu navodi da je lično poznao Edhema Godinjaka, da misli da je bio načelnik SJB početkom 1992. godine i tokom rata je bio u policiji, bavio se organizacijom otpora na području opštine Trnovo, bio je jedan od istaknutih ljudi ispred Bošnjaka, odnosno možda čovjek broj jedan. Također izjavljuje da misli da je negdje 1993. godine upoznao Medarisa Šarića, te da je imao samo saznanja da se radi o sposobnom čovjeku, koji se stavio u funkciju da se odbrani narod na području Trnova. U pogledu pripadnika HOS-a kazao je da su došli kada se Straište oslobađalo, da su bili u Kijevu i da su se mogli vidjeti i na lokalitetima hidroelektrane u Kijevu, oko Trnova i Presjenice. Također je izjavio da ne zna ko je bio „Hakala“. Svjedok „A“ je na kraju izjavio da nije bio očevidac ni jednog ubistva, maltretiranja, niti je učestvovao u akcijama, te da je samo dobijao saznanja i da nije smatrao da ono što je čuo treba prijaviti i nikada ništa nije prijavio.

48. Nadalje, Tužilaštvo ukazuje na godišta stradalih lica, te smatra da se ne može prihvatiti konstatacija da su svi oni umrli prirodnom smrću ili izvršili samoubistvo samo zato jer nije bilo očevidaca, kao i da su počinio neki nepoznati naoružani ljudi jer nije bilo svjedoka koji će ih identifikovati, da optuženi ne snose nikakvu odgovornost iz razloga nemanja pod komandom počinilaca i da nikada nisu imali saznanja o počinjenim krivično-pravnim radnjama, jer da se bilo kada od završetka ratnih sukoba protiv bilo koga podnijela krivična prijava i stav Tužilaštva bi bio drugačiji, a da se to nije desilo,

Tužilaštvo smatra da proizilazi iz dokaza T-307.

49. Razmatrajući paragrafe 439 do 463 pobijane presude, vezane za tačku I a) i b) optužnice, Tužilaštvo smatra da ukoliko se iskazi svjedoka koji imaju posredna saznanja o događajima dovedu u vezu sa iskazima svjedoka „NJ“, svjedoka „B“ i svjedoka „Z“, ne može se izvesti zaključak kao što je to učinilo prvostepeno vijeće.

50. Zaključak vijeća da Tužilaštvo nije izvodilo dokaze kojim bi se detaljnije dokazala činjenica vojne pripadnosti počinitelja i pod čijom komandom su bili, prema mišljenju Tužilaštva ne stoji, s obzirom da iz dokaza T-217 nesporno slijedi vojna pripadnost lica koja svjedoci pominju kao počinitelje.

51. Osvrćući se na paragraf 466 pobijane presude, a koji se tiče tačke I 2. optužnice, Tužilaštvo naglašava da iz iskaza svjedoka nesporno proizilazi da su pripadnici HOS-a dobro došli na području Trnova kao ispomoć. Tužilaštvo je u pogledu identiteta navelo iskaze svjedoka Derviša Murge i Huse Durme.

52. Tužilaštvo smatra da je zaključak prvostepenog vijeća u odnosu na ovu tačku optužnice pogrešan s naznakom da se i za ovu tačku optužnice konstatuje da treba imati u vidu svojstva optuženih u vrijeme počinjenja krivično-pravne radnje, dok u pogledu trećeoptuženog Mirka Bunoze, Tužilaštvo smatra da je tokom dokaznog postupka dokazan njegov identitet i prisustvo na području opštine Trnovo.

53. Analizirajući paragrafe od 475 do 491 pobijane presude, vezane za tačku I 3. optužnice, a prethodno iskaz svjedoka „N“ koji je bio neposredni očevidac događaja, Tužilaštvo ne smatra spornim što se svjedok tek na glavnom pretresu sjetio činjenice prisustva Ismeta Godinjaka. S tim u vezi, Tužilaštvo navodi da je neprihvatljivo i proizvoljno zaključivanje prvostepenog vijeća da je svjedok pogriješio i zamijenio generala Šarića sa njegovim bratom Edibom Šarićem.

54. U paragrafima 492 do 511 pobijane presude, u odnosu na tačku I 4. optužnice interpretirani su iskazi svjedoka u odnosu na stradanje članova porodica Cvijetić. Tužilaštvo analizira iskaz svjedoka Obrena Cvijetića, pri tome pozivajući se i na iskaze svjedoka Arifa Kose, Begana Ploskića, Zdravka Šehovca i Tihomira Cvijetića, te dokaze T-126 i T-128, kako bi ukazalo na dokazanost optužbe.

55. Razmatrajući paragrafe 512 do 521 pobijane presude, a koji se tiču tačke I 5.

optužnice, Tužilaštvo smatra da je zaključak prvostepenog vijeća da nema neposrednih očevidaca događaja neprihvatljiv, s obzirom na to da je mali broj počinjenih krivično-pravnih radnji gdje su bili prisutni očevici događaja i stoga ne stoji tvrdnja da se nije moglo utvrditi bilo kakvo pobliže određenje pojedinca ili grupe, ali i sam način stradanja bračnog para, iako, prema mišljenju Tužilaštva iz dokaza (T-17) proizilazi da su na tijelima pronađeni konopci oko nogu i da je taj konopac izuzet sa lica mjesta i da su u zapisniku o uviđaju konstatovana imena onih od koga su dobijena saznanja.

56. U odnosu na tačku I 6. optužnice, osvrćući se na paragrafe od 522 do 535 pobijane presude, Tužilaštvo navodi da je činjenica da je Tužilaštvo stradanje civila dokazivalo i svjedocima sa uviđaja i ekshumacije i da su svi saslušani svjedoci potvrđivali zapisnike o ekshumaciji koji su im prezentovani i konstatacije u smislu navođenja imena od kojih su dobili informacije o stradanju navedenih lica, te zaključuje da je u pogledu ove tačke optužnice sa podtačkama pogrešno izveden zaključak vijeća da ni za jednu krivično-pravnu radnju u tački 6. sa podtačkama od a) do s) niko ne snosi odgovornost i da se ne zna ko je počinilac. Također, Tužilaštvo u žalbi navodi da je interpretiralo iskaze svjedoka koji su govorili o saznanjima o stradanju navedenih lica, da su u optužnici za svako selo navedeni svjedoci, kao i objektivni dokazi koji su prikupljeni tokom istrage.

57. Razmatrajući paragraf 532 pobijane presude, Tužilaštvo smatra da iz dokaza T-17 nesporno proizilazi da je obavljen uviđaj i ekshumacija, dok je također prema mišljenju Tužilaštva iluzorno bilo očekivati da se 1993. godine obavi stručno vještačenje o uzrocima povreda i smrti, te ističe da je sve ono što se moglo uraditi izlaskom na teren je i urađeno, što slijedi iz dokaza T-17, T-28 i T-26.

58. U paragrafu 533 pobijane presude konstatovano je da u odnosu na tačke 6.h), tačka I 2. tačka I 1.a) i b) se nisu mogli utvrditi uzroci smrti, no iz provedenih dokaza Tužilaštvo tvrdi da su ti uzroci smrti utvrđeni, a o njihovom stradanju su svjedočili mnogobrojni svjedoci.

59. U paragrafu 534 pobijane presude prvostepeno vijeće konstatuje da u konkretnom slučaju nije dokazan koncept UZP, no Tužilaštvo tvrdi da je u toku dokaznog postupka to i dokazano.

60. U paragrafima od 536 do 570 pobijane presude navedene su inkriminacije koje su navodno izvršile jedinice HOS-a, i to u odnosu na tačku 6.b), 6.c), 6.d) i 6. j). U

pogledu svih navedenih tačaka Tužilaštvo je saslušalo svjedoke i pribavilo objektivne dokaze koji potvrđuju optužbu.

61. U paragrafu 543 pobijane presude razmatrano je stradanje lica Radoslava Miovića i konstatovano je da je jedino svjedok Krsto Miović imao saznanja da je isti ubijen iznad sela i da je Danilo Đeletović pronašao njegovo tijelo, no o stradanju navedenog lica svjedočio je i svjedok Vojko Kenjić, a iz dokaza (T-17) proizilazi da je njegovo tijelo pronađeno odvojeno od lobanje kako je to i u činjeničnom dijelu optužnice navedeno. Potom Tužilaštvo navodi da je u žalbi već obrazlagalo status optuženih, navodilo iskaze svjedoka koji ističu da su pripadnici HOS počinili predmetnih krivično-pravnih radnji i uvezanost optuženih Edhema Godinjaka, Medarisa Šarića i Mirka Bunoze i stoga Tužilaštvo smatra da je prvostepeno vijeće u odnosu na ove inkriminacije izvelo pogrešan zaključak.

62. U odnosu na paragrafe od 571 do 590 pobijane presude, u odnosu na tačke optužnice 6.g), 6.h), 6.i) i 6.a), a na konstataciju prvostepenog vijeća da Tužilaštvo nije dokazalo način stradanja civila u tački 6.g), da se nije radilo o lišenju života, nego da su se lica objesila, Tužilaštvo navodi da je zanemarena činjenica da je stradala Milka Ilić rođena 1900. godine, a da je stradala Orlić rođ. Trgovčević Cvija, rođena 1917. godine, te samim tim smatra neprihvatljivom tvrdnju da su one to same uradile. Prema mišljenju Tužilaštva, u paragrafu 588 pobijane presude prvostepeno vijeće zaključuje proizvoljno da je Rajko Vukajlović izvršio samoubistvo jer su svjedoci čuli pucanj iz njegove kuće, a da se nisu puno odmakli od iste, što je, prema mišljenju Tužilaštva, proizvoljan zaključak. Tužilaštvo se slaže sa zaključkom prvostepenog vijeća u paragrafu 590, ali ne i sa konstatacijom da u nedostatku bilo kakvih dokaza o počinocima nije se mogla utvrditi odgovornost optuženih, iako to nedvojbeno slijedi iz svega provedenog na glavnom pretresu.

63. Nadalje, u odnosu na paragrafe od 591 do 593 pobijane presude, a koji obuhvataju inkriminacije iz tačke 6.e), s), l), f), n), o), r), p) optužnice, zaključak vijeća da Tužilaštvo nije navelo bilo kakav kontekst događaja u pogledu pojedinih inkriminacija i da stoga nije pravilno staviti jedan fragment događaja – pogibiju ljudi pod lupu i posmatrati ga izolovano, Tužilaštvo smatra u potpunosti neprihvatljivim. Tužilaštvo tvrdi da je kontekst događaja stavljen u okvir oružanog sukoba između pripadnika Armije BiH i VRS i u odnosu na navedene podtačke Tužilaštvo navodi da su se izjašnjavali svjedoci koji su preživjeli ili srodnici preživjelih i do u detalje govorili o stradanjima u navedenim

selima i stoga smatra da se ne radi o jednom fragmentu događaja.

64. Osvrćući se na paragrafe 594 do 623 pobijane presude i tačke 6.e) i 6.s) optužnice, zaključak vijeća da je akcijom na Straištu/Presjenu rukovodila Taktička grupa na Igmanu, te da nema dokaza da je navedenom akcijom komandovao Štab TO, odnosno optuženi Šarić i Godinjak, Tužilaštvo smatra da ne slijedi ni iz iskaza svjedoka i onih koji su imali posredna saznanja, ali i članova porodice Ploskić, te svjedoka Ferida Mizdraka, niti iz objektivnih dokaza, a posebno dokaza T-126 i T-128.

65. U odnosu na paragrafe 624 do 683 pobijane presude i tačaka optužnice 6.l), f), n), o), a koji se odnose na stradanje civila srpske nacionalnosti na području Rogoja u selu Vrbovik, Tošići i Širokari prilikom akcije za oslobađanje Trnova, Tužilaštvo svjedoka Ferida Mizdraka smatra pouzdanim, te zaključuje da iz iskaza svjedoka odbrane Ćamila Lindova, Muhameda Noge, Ramiza Mulaomerovića nesporno slijedi i uloga Medarisa Šarića i Edhema Godinjaka u akciji za oslobađanje Trnova. Tužilaštvo smatra pogrešnim zaključak prvostepenog vijeća da optuženi ne snose odgovornost ni za ove krivično-pravne radnje zbog statusa optuženih.

66. Zaključak prvostepenog vijeća u odnosu na stradanje civila na području sela Godinje i Kiselice, u paragrafima 684 do 690 pobijane presude, u odnosu na tačku 6. k) i m) optužnice, da nije moguće pouzdano utvrditi način, odnosno uzrok smrti, u odnosu na stradanje Savete Vitković i Radojke Popović, Tužilaštvo smatra pogrešnim s obzirom na to da se *a priori* odbacuju iskazi svjedoka koji su govorili o njihovom stradanju.

67. U odnosu na paragrafe 691 do 859 pobijane presude u kojima su razmatrane tačke optužnice II 1.a), a koje se odnose na zatočenički objekat u Osnovnoj školi u Dejčićima (paragrafi 693 do 745 pobijane presude), tačka II 2.b) i dio inkriminacije iz tačke I 3. – zatočenički objekat u Godinjskim Barama (paragraf 746 do 811 pobijane presude) i tačka II 2.c) – Magacin TO – prostorije SJB Trnovo u paragrafima 812 do 859 pobijane presude, Tužilaštvo kao relevantne navodi dokaze T-23 i T-304, te iskaze svjedoka Bajre Šabana, svjedoka „F“, svjedoka „R“, svjedoka „K“, svjedoka „L“, svjedoka „S“, svjedoka „Š“, svjedoka „P“ i svjedoka „E.“

68. Tužilaštvo smatra da treba imati u vidu da su i civili i zarobljeni pripadnici VRS fizički maltretirani, da je te povrede prevashodno vidio i Edhem Godinjak, a naći opravdanje u tome da mu nisu rekli ko ih je fizički maltretirao je, prema mišljenju Tužilaštva, neprihvatljivo, jer su se svi oni bojali šta bi se desilo ukoliko bi

identifikovali počinioce. Tužilaštvo ostaje dosljedno u onome što je govorilo o statusu optuženih i o vremenskom slijedu događanja.

69. Tužilaštvo u žalbi dalje navodi da je u toku dokaznog postupka saslušalo više od 100 svjedoka, pročitalo više zapisnika svjedoka koji su preminuli, saslušalo sudske vještake, čiji nalazi su uvršteni kao dokaz i uvelo 307 objektivnih dokaza. Stoga zaključak prvostepenog vijeća da je odbrana odradila posao umjesto Tužilaštva je, prema mišljenju Tužilaštva, tendenciozan i krajnje neprihvatljiv.

70. Tužilaštvo ističe da je odbrana prvooptuženog angažovala i vještaka vojne struke i vještaka koji se izjašnjavao u pogledu uloge policije, no da je taj dokaz minimalno korišten u prvostepenoj presudi, osim u situaciji kada se nije prihvatila odgovornost optuženog Edhema Godinjaka, ali istovremeno, iako je to, prema stavu Tužilaštva, slijedilo iz nalaza vještaka vojne struke nije prihvatila ni odgovornost optuženog Medarisa Šarića, ni odgovornost optuženog Mirka Bunoze.

71. Na kraju, iz svega navedenog prema navodima Tužilaštva slijedi da je prvostepeno vijeće pogrešno utvrdilo činjenično stanje s obzirom da odlučne činjenice nisu istinito utvrđene i nisu utvrđene onako kako su postojale u stvarnosti događaja, zatim da prvostepeno vijeće nije ocijenilo sve dokaze, što je i dovelo do manjkavosti utvrđenog činjeničnog stanja, te stoga Tužilaštvo smatra da je činjenični zaključak prvostepenog vijeća neopravdan da nije dokazano da su optuženi počinili krivično djelo iz člana 173. stav 1. tačke c) i e) i krivično djelo iz člana 175. stav 1. tačke a) i b) KZ BiH u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH. Cijeneći navedeno Tužilaštvo smatra da su žalbeni navodi u cijelosti opravdani i osnovani.

B. ODLUKA APELACIONOG VIJEĆA

72. Apelaciono vijeće je razmatrajući sve žalbene prigovore Tužilaštva koji ukazuju da je činjenično stanje iz pobijane presude pogrešno i nepotpuno utvrđeno i detaljnom analizom sadržaja pobijane presude, te nakon izvršenog uvida u spis predmeta, došlo do zaključka da se radi o neutemeljenim tvrdnjama. Ovo Vijeće nalazi da je činjenično stanje pravilno i potpuno utvrđeno i da pobijana presuda sadrži valjane i prihvatljive razloge o svim odlučnim činjenicama na osnovu kojih je donesena oslobađajuća presuda.

73. Također, primjenom principa slobodne ocjene dokaza, prvostepeno vijeće je pravilno i potpuno utvrdilo sve odlučne činjenice, te je pobijana presuda pravilno koncentrisana na ispitivanje i ocjenu dokaza na kojima se zasniva odluka Suda, tako da ni na taj način nije došlo do pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

74. S obzirom da se u žalbenom postupku uvažavaju činjenični zaključci prvostepenog vijeća, Apelaciono vijeće neće ocjenjivati stajališta koja su strane zauzele na glavnom pretresu, nego će samo razmatrati argumente kojima se ukazuje na neopravdanost činjeničnih zaključaka prvostepenog vijeća.

75. Bitno je također napomenuti da drugostepena presuda predstavlja odluku koja je donesena u žalbenom postupku i kada je u pitanju njeno obrazloženje dovoljno je da se u njoj upućuje, odnosno da ona sadrži slaganje sa tvrđenjima i ocjenama nižestepenog suda u tom smislu da žalbeni sud u obrazloženju svoje odluke ukazuje na prihvatljivost stavova i ocjena nižeg suda, odnosno njegovih utvrđenja sa kojima se slaže (*vidi Evropski sud, Garcia Ruiz protiv Španije, 1999-I, 31 EHRR 589 GC*). To znači da nije neophodno potrebno odgovoriti i obrazložiti svaki žalbeni navod, već je dovoljno da je žalbeni sud razmotrio osnovna pitanja koja žalbe osporavaju i koja su od odlučujućeg značaja u donošenju konačne odluke o postojanju krivičnog djela i krivične odgovornosti (*vidi Ustavni sud, odluke br. U 62/01 od 5. aprila 2002. godine i AP 352/04 od 23. marta 2005. godine*).

76. Zaključak je ovog Vijeća da je prvostepeno vijeće dalo dostatnu argumentaciju, na osnovu koje se vidi kojim se razlozima rukovalo prilikom donošenja odluke i koji su dokazi bili osnov za činjenična utvrđenja.

77. Imajući u vidu sve navedeno, a polazeći od navedenih principa propisanih domaćim zakonom, te odredbe člana 6. stav 1. EKLJP koji nameće obavezu svim sudovima da „*ukažu dovo.jno jasno na osnove na kcjima oni zasnivaju svcju odluku*“, prvostepeno vijeće je pažljivo cijnilo sve izvedene dokaze, a u obrazloženju presude se detaljno interpretiraju i analiziraju iskazi svjedoka, kao i materijalni dokazi, stoga ovo Vijeće u cijelosti prihvata kao pravilne navode iz pobijane presude, s obzirom na to da nema potrebe da se u ovoj odluci iskazi svjedoka interpretiraju na navedeni način.

78. Prilikom ocjene dokaza, prvostepeno vijeće je pravilno primijenilo i načelo pretpostavke nevinosti iz člana 3. ZKP BiH, koja otjelovljuje opći princip prava prema kojem Tužilaštvo snosi teret dokazivanja krivice optuženih. Kako Tužilaštvo na

glavnom pretresu nije izvelo dokaze koji po svojoj kvaliteti ne ostavljaju sumnju u dokazanost optužbe, niti se u izjavljenoj žalbi na uvjerljiv način ukazuje na propuste prvostepenog vijeća, to je Apelaciono vijeće odbilo žalbu Tužilaštva kao neosnovanu, a koja se odnosi na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje iz člana 299. stav 1. ZKP BiH.

79. Dakle, prvostepeno vijeće je donijelo oslobađajuću presudu s obzirom da dokazi koji su izneseni na glavnom pretresu nisu pružili dovoljno osnova za zaključak da postoje sve pravno relevantne činjenice iz činjeničnog opisa krivičnog djela iz kojih proizilaze zakonska obilježja krivičnog djela i kojima se utvrđuje krivica optuženih.

80. Razmatrajući prigovor Tužilaštva koji se tiče **postojanja UZP** na području opštine Trnovo, ovo Vijeće je našlo da Tužilaštvo ni u žalbi nije pružilo nikakve nove činjenice, kao ni dokaze koji bi potkrijepili iste, a koji bi doveli do drugačijeg utvrđenja od onog kojeg je utvrdilo prvostepeno vijeće u pobijanoj presudi. Naime, prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da koncept UZP onako kako je opisan u optužnici nije dokazan, odnosno da Tužilaštvo nije izvelo konkretne dokaze koji bi upućivali na postojanje kod optuženih i drugih učesnika UZP-a bilo kakvog zajedničkog plana, dogovora ili bilo kakvog oblika strategije, u cilju masovnog lišenja života, te sistemskog hapšenja i zatočenja civila, te nečovječnog postupanja prema civilima i ratnim zarobljenicima srpske nacionalnosti, pa samim tim prvostepeno vijeće nije našlo dokazanim da je kod optuženih, postojala zajednička *mens rea*, da učestvuju u zajedničkom planu sa ciljem njegovog ostvarenja.

81. Pravilno se u pobijanoj presudi navodi da samo pozivanje na status optuženih koji su imali u inkriminisano vrijeme, njihovu kontrolu na navedenom području, te njihovo navodno znanje o dešavanjima na tom području, samo po sebi, ne znači da je postojao zajednički plan i namjera među njima, kao i sa ostalim navedenim članovima UZP. U tom smislu pravilno prvostepeno vijeće navodi da optuženi moraju dati značajan doprinos provođenju zajedničkog cilja kriminalnog poduhvata da bi se smatrali odgovornim. Pri tome je bitno istaći da Apelaciono vijeće nalazi da navedeni stav prvostepenog vijeća ima uporište u predmetu *Kvočka i dr.* (pretresno vijeće), 2. novembar 2001, para. 309. Također treba istaći stav iz istog predmeta, u para. 289, iz kojeg proizlazi da „... *tačan prag učešća u udruženom zločinačkom poduhvatu još nije utvrđen, ali učešće mora biti na „neki način usmjereno sprovođenju zajedničkog plana ili nakane“*. Osim navedenog, u predmetu *Krstić* (pretresno vijeće), 2. august 2001, u para. 613, se navodi:

„Ukoliko je zločin za koji se tereti bio u okvirima cilja zajedničkog zločinačkog poduhvata, optužba mora dokazati da je optuženi sa osobom koja je lično počinila zločin djelio starje svijesti potrebno za taj zločin“. Ovaj stav će također biti bitan prilikom ocjene žalbenih navoda koji ukazuju na odgovornost optuženih za pojedinačne tačke inkriminacije, jer Tužilaštvo nije uspješno dokazalo, odnosno identifikovalo ko su izvršioči počinjenih zločina, kako bi se isti doveli u vezu sa optuženim, s obzirom na status optuženih u inkriminisano vrijeme i definisanje subordinacijskog odnosa nadređeni-podređeni.

82. Tokom postupka nisu prezentirani dokazi da su optuženi na bilo koji način djelovali koordinirano u svrhu realizacije plana, niti da su optuženi međusobno ili sa drugim navodnim učesnicima UZP u inkriminisano vrijeme ikada imali neki zajednički sastanak (formalne ili neformalne prirode) ili referisanje, na kojem bi se utvrdili ciljevi i podijelile uloge u navedenu svrhu. Shodno navedenom, a suprotno žalbenim navodima Tužilaštva, pravilno se u pobijanoj presudi navodi da nema dokaza o postojanju bilo kakve koordinacije između njih, koja bi dalje ukazivala da su svi bili povezani zajedničkom namjerom i ciljem.

83. S tim u vezi, pravilno prvostepeno vijeće zaključuje da tužilac nije dokazao da su optuženi, (osim u slučaju optuženih Godinjaka i Šarića kada su u drugim oblicima saradnje sa navedenim strukturama), izgradili veze sa ostalim pripadnicima UZP u ostvarivanju zajedničkog cilja, te da su se ta lica oslanjala na doprinos ostalih u postizanju kriminalnih ciljeva takve razmjere koju sami ne bi mogli postići. Dakle, nužno je pokazati da lica u okviru zločinačkog poduhvata djeluju zajedno ili u dogovoru u provođenju zajedničkog cilja ukoliko se želi da oni dijele odgovornost za krivična djela izvršena u okviru UZP, što Tužilaštvo nije uspjelo dokazati.

84. U pobijanoj presudi se dalje navodi da Tužilaštvo u optužnici navodi da su pojedinačne inkriminacije počinili neidentifikovani pripadnici raznih vojnih formacija koje su egzistirale na području Trnova, kada se za sve tačke optuženja kao počinioc navode *„...podređeni im pripadnici Stanice javne bezbjednosti Trnovo, Teritorijalne odbrane Trnovo kasnije Oružanih snaga Trnovo, pripadnici HV-HOS su zajedno sa drugim pripadnicima Armije BiH“*, (izuzetak je I.2. optužnice koja kao izvršioce krivičnog djela identifikuje samo pripadnike HV-HOS), pri čemu se ne ispunjavaju kriteriji konkretnosti i jasnoće kako bi se utvrdio identitet onih kojih su učestvovali u navodnom zločinačkom poduhvatu, pa kako bi se mogla utvrditi eventualna odgovornost optuženih, jer su

prema novodima optužnice oni bili nadređeni navedenim počiniocima. Tužilaštvo je bilo dužno dokazati da su optuženi imali efektivnu kontrolu nad svojim podređenim.

85. Apelaciono vijeće nalazi pravilnim utvrđenja prvostepenog vijeća, iako ih žalba osporava ukazujući samo da je u to vrijeme postojao oružani sukob, da Tužilaštvo dešavanja na području Trnova, nastoji prikazati izolovano, bez prikaza šireg konteksta događaja, posebno u vojno-političkom planu, te posebno činjenice strateškog položaja Trnova, blizine Sarajeva i drugih gradova, pripremi za borbena dejstva, odnosu snaga posebno u periodu maj/juni 1992. godine između VRS i Oružanih snaga Trnova i slično, a koji događaji su veoma značajni i kod utvrđenja UZP kao oblika odgovornosti, te ne govore u prilog činjenici postojanja bilo kakvih planova i strateških ciljeva vojnih, policijskih i civilnih vlasti na navedenom području sa ciljem i sviješću svojstvenim UZP.

86. Prvostepeno vijeće nije našlo dokazanim da ako je takav plan i postojao, da je postojala zajednička *mens rea*, da učestvuju u zajedničkom planu sa ciljem njegovog ostvarenja. Dakle, prvostepeno vijeće nije ni moglo van razumne sumnje, zaključiti da su optuženi znali za takav plan i da su dijelili istu namjeru, te da su svojim radnjama doprinosili ostvarenju takvog plana, koji zaključak u cijelosti prihvata i ovo Vijeće.

87. Apelaciono vijeće nalazi da se koncept UZP primijenjuje u slučaju gdje se ne može do kraja pojedinačno definisati doprinos svakog lica u izvršenju krivičnog djela i gdje su navedene radnje, kao oblici kriminalnog ponašanja, u potpunosti izjednačene, što podrazumijeva djelovanje u skladu sa zajedničkim planom i namjera da se postigne zajednički rezultat koji iz tog plana proizilazi. Međutim, iako su optuženi bili na funkcijama navedenim u činjeničnom opisu optužnice, što u biti nije ni bilo sporno, nego njihova efektivna kontrola nad podređenim i lični doprinos u UZP i izvršenju inkriminiranih radnji, pa i pored toga prvostepeno vijeće nije moglo na osnovu ponuđenih dokaza sa sigurnošću utvrditi da je njihova svijest bila obuhvaćena zajedničkim ciljem i namjerom da doprinesu realizaciji takvog cilja. Stoga, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće izvelo pravilan zaključak da nema uspostavljene veze između optuženih i ostalih članova UZP, pa samim tim nema ni zajedničke namjere.

88. S obzirom na to da Sud prilikom donošenja odluke nije vezan za prijedlog Tužilaštva o pravnoj ocjeni djela, pa opisani činjenični supstrat iz optužnice Sud može i smije podvesti i pod drugu pravnu kvalifikaciju krivičnog djela, pazeći pri tome da u potpunosti riješi predmet optužbe i da optužbu ne prekorači, prvostepeno vijeće je kada

već nije našlo dokazanim UZP kao oblik individualne odgovornosti, te s obzirom da se u činjeničnom opisu optužnice navode i pojedini elementi **komandne odgovornosti** (da optuženi nikada nisu preduzeli odovarajuće mjere u cilju sprečavanja zločina), to je prvostepeno vijeće razmotrilo da li je dokazana komandna odgovornost optuženih za inkriminacije iz optužnice, te je našlo da ne postoje dokazi kojim bi se dokazali svi elementi komandne odgovornosti. S tim u vezi potrebno je istaći da se optuženim ne mogu stavljati na teret kumulativno individualna i komandna odgovornost, jer jedna drugu isključuju.

89. Tužilaštvo je činjenični opis optužnice tako postavilo da ni u jednom opisanom događaju nije identifikovalo, makar kao pripadnike grupe npr. četu ili odred TO podređene optuženim, nego čak upotrebljava navod *“zajedno sa drugim pripadnicima Armije BiH”*, što implicira odgovornost optuženih Godinjaka i Šarića za sve osobe koje su se borile na navedenom području, iako su pojedini očigledno bili i izvan njihovog lanca komandovanja ili bez njihove efektivne kontrole.

90. S obzirom na tako postavljenu optužbu, prvostepeno vijeće je učestvovanje u konkretnim krivičnopравnim radnjama posmatralo iz oba ugla, dakle i sa aspekta njihove individualne odgovornosti, te sa aspekta komandne odgovornosti, pri tome uzimajući u obzir vrijeme počinjenja krivičnopравnih radnji, te status koji su optuženi u datom momentu imali, što predstavlja pravilan i savjestan pristup prilikom ocjene dokaza i utvrđivanja stvarnog stanja na terenu, kako bi se u konačnici pravilno utvrdila krivica.

91. Apelaciono vijeće nalazi da Tužilaštvo ni u žalbi ne konkretizuje svoj stav po pitanju oblika odgovornosti optuženih, nego iznosi vlastiti stav da iz izvedenih dokaza na glavnom pretresu proizlazi postojanje UZP i doprinos optuženih u provođenju istog. Naime, tačno Tužilaštvo navodi da nije bilo neophodno potrebno da Tužilaštvo naglašava o kojoj kategoriji UZP se u konkretnom slučaju radi, ali je bilo potrebno da činjenični opis optužnice sadrži jasno opisane elemente UZP, te da budu izvedeni dokazi koji te elemente dokazuju isključujući svaku razumnu sumnju, kao i učešće optuženih, što je u konkretnom slučaju izostalo. Dakle, Tužilaštvo ne navodi koji bi to dokazi ukazivali da su ostvareni elementi krivičnog djela potrebni za utvrđivanje ove vrste individualne krivične odgovornosti.

92. U tom pogledu bitno je istaći da opis krivičnog djela mora biti jasan i razumljiv, iz kojeg se jasno da vidjeti koje su to konkretne radnje, koje optuženi preduzima i kojima

ostvaruje obilježja krivičnog djela. Svaka okolnost koja se tiče elemenata krivičnog djela mora biti jasno navedena, tako da je podobna za odlučivanje i preispitivanje. Radnja izvršenja, kao jedan od elemenata opšteg pojma krivičnog djela i kao ljudske djelatnosti koja je protivpravna i kojom se proizvode određene promjene u spoljnom svijetu u vidu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, mora biti konkretno opisana iznošenjem činjenica i okolnosti kojima se ukazuje na neku konkretnu aktivnost optuženih, odnosno propuštanje.

93. Iz sadržaja pobijane presude se jasno vidi da je prvostepeno vijeće na seriozan način pristupilo utvrđivanju svih elemenata krivičnih djela koja se optuženim stavljaju na teret, te da je u tom pogledu imalo u vidu sve činjenice i okolnosti koje se tiču opšteg konteksta događaja prije početka oružanog sukoba na ovom području, potom samog početka oružanog sukoba, kojem je prethodio napad srpskih snaga, posebno imajući u vidu prethodne pripreme i okolnosti napada, značajnu opremljenost i naoružanost, zauzimanje strateških mjesta, potpomognutost snagama JNA, te imajući u vidu s druge strane situaciju u kojoj su se muslimanske snage nalazile, evidentnu neorganizovanost, manjak naoružanja i slabu opremljenost, nedostatak adekvatnog vojnog i stručnog kadra, humanitarna kriza, koje ukazuju na neosnovanost činjeničnih navoda optužnice u pogledu postojanja udruženog zločinačkog poduhvata na način i u vrijeme kako je to postavljeno predmetnom optužnicom, ali isto tako sve navedeno zasigurno jeste i važan faktor kod procjene i ostalih okolnosti koje se direktno odnose i na pojedinačne inkriminacije koje se optuženim stavljaju na teret.

94. Iz naprijed navedenog proizilazi da Tužilaštvo u žalbi nije ukazalo na određene činjenice i okolnosti, odnosno dokaze, koji bi uvjerali ovo Vijeće da je u pogledu odlučnih činjenica činjenično stanje iz pobijane presude pogrešno ili nepotpuno utvrđeno. Tužilaštvo je pretpostavilo postojanje UZP s obzirom na razmjere počinjenih zločina, pozivajući se samo na status optuženih u inkriminisano vrijeme, te pretpostavljajući kontrolu i znanje optuženih o svim dešavanjima na području opštine Trnovo, što samo po sebi ne znači da su imali zajednički plan i namjeru za počinjenje inkriminiranih zločina u okviru UZP.

95. Cijeneći žalbene prigovore koji se odnose na utvrđenja prvostepenog vijeća u pogledu statusa optuženih, Apelaciono vijeće nalazi da prvostepeno vijeće pravilno primjećuje da **u pogledu statusa optuženog Edhema Godinjaka** Tužilaštvo nije razgraničilo kada, odnosno u kojim periodima obavlja funkcije navedene u

optužnici i u kom svojstvu, posebno kada se ima u vidu njihova isprepletenost u pojedinim momentima.

96. Naime, prvostepeno vijeće je na osnovu dokaza nesporno utvrdilo da je optuženi Edhem Godinjak od 1990. godine, pa do početka ratnih dešavanja obavljao dužnost načelnika SJB Trnovo. Međutim, kada je u pitanju njegovo sporno svojstvo načelnika SJB, te uopšte postojanje, odnosno stvarno funkcionisanje same policije u navedenom periodu, prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da iz dokaza proizlazi da se veliki broj policajaca pridružio nekim od formacija ranije uspostavljene TO ili novoformljenom štabu TO, tako da su neki istaknuti pripadnici prijeratne SJB bili i u komandi štaba, pojedini postaju komandiri čete/vodova, određeni broj pripadnika policije su bili raspoređeni u vojnu policiju ili u razne jedinice TO i sl.

97. U razjašnjenju navedenih činjenica prvostepeno vijeće je imalo u vidu i da iz izvedenih dokaza proizlazi da je optuženi Godinjak, odlukom Ratnog predsjedništva postavljen za vd komandanta štaba TO za period 06.06.-11.06.1992. godine, a nakon čega je postavljen za načelnika Štaba TO od 11.06.1992., a koju funkciju je prema izvedenim dokazima obavljao do ponovnog uspostavljanja SJB Trnovo 20.08.1992. godine, kada „nastavlja“ biti načelnik SJB.

98. Prema iskazima saslušanih svjedoka pravilno je izveden zaključak da je policija u početnim momentima, nakon početka oružanog sukoba, stavljena isključivo u funkciju odbrane zajedno sa jedinicama TO. Dakle iz istog proizlazi da ista, *de facto* ne postoji, nema ni kadrovske, ni tehničke, ni materijalne mogućnosti za funkcionisanje na zakonit način, u skladu sa ovlaštenjima i nadležnostima.

99. Prvostepeno vijeće imajući u vidu nadležnosti i poslove koje policajci obavljaju, zaključuje da ti poslovi i zadaci isključivo spadaju u nadležnost vojne policije.

100. Nadalje iz dokaza proizlazi da je naredbom Glavnog štaba oružanih snaga RBiH, naređeno, da se rezervni sastav policije pretpočini oružanim snagama/vojsci, a da je to u većem dijelu učinjeno na području Trnova. U prilog navedenom stavu prvostepenog vijeća je i činjenica da Tužilaštvo nije provelo niti jedan dokaz na okolnost stvarnog funkcionisanja policije u relevantnom periodu.

101. Prvostepeno vijeće je također utvrdilo da je optuženi Godinjak bio i član Ratnog predsjedništva Trnovo, te da je na tu funkciju postavljen odlukom RP od 24.05.1992.

godine, i to po funkciji načelnika SJB, te da je u tom svojstvu optuženi povremeno prisustvovao sjednicama RP. Naime, prvostepeno vijeće nalazi da je od održane tri sjednice RP koje su bile u periodu do 20.08.1992. godine, Godinjak u tom svojstvu prisustvovao samo jednoj, i to dana 17.07.1992. godine, kada je ukazao na neophodnost da SJB počne ponovo da funkcioniše. Tvrdnja Tužilaštva, koja je aktuelizirana i u izjavljenoj žalbi, da se optuženi na toj sjednici označio kao načelnik štaba i načelnik SJB (odnosno da je tim navodima potvrdio da obavlja funkciju načelnika SJB) po ocjeni prvostepenog i ovog Vijeća ne implicira automatski da je optuženi *de facto* i obavljao tu dužnost, odnosno da je SJB tada funkcionisala. Upravo njegovi navodi istaknuti na navedenoj sjednici ukazuju da policija nije radila, te da je bilo nepohodno vratiti njene funkcije zaštite javnog reda i mira, što će se na narednoj sjednici RP i desiti, kada RP donosi zaključak da SJB preuzme svoju pravu funkciju i postavi punktove na određena mjesta.

102. Slijedom navedenog, pravilno je prvostepeno vijeće zaključilo da je funkcija načelnika SJB u navedenom periodu bila u svojevrsnoj fazi „mirovanja“, koju *de facto* nije obavljao, te je u tom periodu optuženi isključivo nastupao kao načelnik štaba TO, odnosno vd komandanta štaba, u kom pravcu je prvostepeno vijeće u tom periodu i ispitivalo njegovu odgovornost.

103. Nadalje, na osnovu dokazne građe, prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da je SJB Trnovo ponovo formirana nakon 20.08.1992. godine. Navedenog dana izvršeno je i službeno postrojavanje i polaganje svečane zakletve svih pripadnika novoformirane SJB, među kojima je bio i optuženi Edhem Godinjak. Nakon što je SJB Trnovo krajem augusta ponovo formirana, nakon 20.08.1992. godine, Edhem Godinjak je kao načelnik SJB Trnovo redovno prisustvovao sjednicama Ratnog predsjedništva, čiji član je bio po funkciji.

104. Prvostepeno vijeće također pravilno nalazi da dužnost načelnika SJB Trnovo, optuženi Godinjak obnaša do jula mjeseca 1993. godine, kada prelazi u II policijsku upravu sa sjedištem u Tarčinu.

105. Nasuprot žalbenim navodima, u nedostatku dokaza da je i nakon 20.08.1992. godine optuženi Godinjak *de facto* obavljao dužnost načelnika štaba TO, prvostepeno vijeće je došlo do pravilnog zaključka da ponovnim uspostavljanjem SJB, on isključivo obavlja poslove načelnika SJB. Prije ove funkcije, iako optužnicom to njegovo svojstvo

nije obuhvaćeno, optuženi Godinjak je odlukom RP postavljen za v.d. komandanta Štaba TO za period 06.06.-11.06.1992. godine.

106. Iako je Tužilaštvo kroz žalbene navode negiralo pravilnost zaključka prvostepenog vijeća da je optuženi Edhem Godinjak u periodu od 06.06. do 11.06.1992. godine obavljao dužnost vd komandanta Štaba TO Trnovo, a u periodu od 11.06.1992. godine do 20.08.1992. godine, obavljao isključivo poslove načelnika štaba TO Trnovo, isti zaključak, kako Apelaciono vijeće nalazi, nije proizvoljan i temelji se na izvedenim dokazima koji se detaljno analiziraju u obrazloženju prvostepene presude.

107. Kada je u pitanju **optuženi Medaris Šarić** i njegov status u inkriminisano vrijeme, prvostepeno vijeće je na osnovu dokaza pravilno utvrdilo da je isti imenovan za komandanta Štaba TO Trnovo na sjednici RP 11.06.1992. godine, a da je od strane Republičkog štaba TO, njegovo imenovanje izvršeno dana 22.06.1992. godine. S obzirom na to da nisu izvedeni dokazi oko njegovog zvaničnog razrješenja, prvostepeno vijeće je na osnovu dokaza iz spisa predmeta utvrdilo da je njegovo razrješenje sa te funkcije uslijedilo nakon marta 1993. godine, po zahtjevu RP.

108. Nasuprot žalbenim navodima Tužilaštva da je pogrešno prvostepeno vijeće svoja utvrđenja baziralo na njegovom faktičkom obnašanju dužnosti komandanta štaba TO Trnovo, Apelaciono vijeće nalazi da pravilnost ovakvog zaključka prvostepenog vijeća nije osnovano dovedena u pitanje žalbom Tužilaštva.

109. Naime, na osnovu izvedenih dokaza prvostepeno vijeće je utvrdilo da je optuženi Medaris Šarić već u prvim danima napada na Trnovo i izmještanjem stanovništva i vojnih i policijskih formacija dolazio na područje Trnovo sa Igmana, što u svom svjedočenju nije sporio ni optuženi Šarić.

110. Prema izvještaju o radu TO, koji je sačinio Hamdo Karić proizlazi da je 02.06.1992. godine održan sastanak na kojem su prisustvovali komandant TO, načelnik SJB, Medaris Šarić i komandiri vodova, na kojem sastanku je odlučeno da dužnost komandanta preuzme načelnik SJB, a da će mu u komandovanju pomagati Medaris Šarić, te je nakon toga došlo do formiranja novog štaba TO Trnovo.

111. Međutim ovakvi navodi da je Štab formiran odmah, dakle do 02.06.1992. godine usljed nedostatka drugih potkrepljujućih dokaza, nisu stvorili uvjerenje kod prvostepenog vijeća da je optuženi Šarić već u prvim danima juna, komandovao ili pomagao u

komandovanju TO, ovo posebno usljed činjenice da je optuženi Godinjak postavljen za vd komandanta od 06.06.1992. godine. Pri tome, prvostepeno vijeće pravilno cijeni činjenicu da je Izvještaj o radu TO, pisan gotovo godinu dana poslije ovih događaja, te da postoji mogućnost da pojedini navodi u smislu datuma i vremena usljed protoka vremena, ne odražavaju pravo stanje stvari.

112. Kada se sve navedeno uzme u obzir, a suprotno žalbenim navodima, Apelaciono vijeće nalazi pavilnim zaključak iz pobijane presude da nisu pruženi relevantni dokazi da je u tom periodu optuženi preduzimao neke aktivnosti koje bi govorile u prilog njegovoj aktivnoj ulozi u komandovanju.

113. Nadalje, iako je zvanično imenovanje optuženog Šarića uslijedilo na sjednici RP 11.06.1992. godine (a dana 12.06.1992. godine je izrađena/otkucana odluka, na koju okolnost je svjedočio Esad Velić), prvostepeno vijeće je imajući u vidu materijalni dokaz 01-263, koji nosi datum 10.06.1992. godine, a radi se o Organizacijskom naređenju u čijem potpisu stoji ime Medarisa Šarića, pravilno zaključuje da je optuženi Šarić od dana 10.06.1992. godine, prije svog zvaničnog postavljanja, obavljao faktički dužnost komandanta Štaba TO. Navodi optuženog Šarića da je moguće da je navedeni dokument bio već pripremljen, odnosno da je ostao takav datum i da je on po svom dolasku poslije 12.06.1992. godine isti samo potpisao, nisu doveli do drugačijeg zaključka prvostepenog vijeća, s obzirom da se radi o važnom dokumentu kojim se usaglašavaju sve aktivnosti jedinica na navedenom području, te imajući u vidu da su u spis uvedeni i drugi dokazi koje nose datum od 11.06.1992. godine, a koje je također optuženi potpisao (kao što je dokaz 01-264, 01-265 i dr.), a koji dodatno govore u prilog činjenici da je optuženi dužnost komandanta, suprotno njegovoj tvrdnji obavljao prije 12.06.1992. godine.

114. Iako optužnicom, optuženom Šariću nije stavljeno na teret da navedene krivičnopravne radnje čini i u svojstvu člana RP, prvostepeno vijeće prilikom savjesne ocjene statusa optuženog nalazi da iz izvedenih dokaza proizlazi da je optuženi u funkciji komandanta štaba TO, bio član RP od 28.06.1992. godine, te da je na određenom broju sjednica u tom svojstvu i prisustvovao.

115. Pored navedenog, pravilno se u pobijanoj presudi navodi da iz izvedenih dokaza proizlazi da je optuženi Šarić poslije akcije oslobađanja Straišta, početkom jula 1992. godine doživio traumu koja je uticala na njegovo zdravstveno stanje, te da je nakon

oslobađanja Trnova 31.07.1992. godine, zbog narušenog zdravstvenog stanja, često bio odsutan zbog liječenja, te da mu zdravstveno stanje nije dozvoljavalo da adekvatno obavlja funkciju, kao i da ga je često mijenjao Selim Hamzić, kojeg je poslije Šarić i zvanično ovlastio za zamjenu u oktobru 1992. godine.

116. Također se pravilno navodi da iz materijalnih dokaza proizlazi da određene akte (naredbe, izvještaje i dopise) iako stoji odštampano ime komandanta, optuženi nije lično potpisivao (što je vidljivo prema rukopisu potpisane osobe, a isto je potvrdio i sam optuženi na glavnom pretresu), pa kada se navedno dovede u vezu da optuženi na određenim sjednicama RP nije prisustvovao, nego ga mijenja Selim Hamzić ispred štaba TO, prvostepeno vijeće izvodi logičan zaključak da optuženi nije bio u Trnovu u određenim vremenskim periodima.

117. Kako je prvostepeno vijeće svestrano i savjesno pristupilo ocjeni *de facto* dužnosti komandanta Šarića, to je pravilno imalo u vidu zdravstveno stanje optuženog koje ukazuje da je on u određenim periodima bio odsutan, da je imao zamjenu, ali da se ipak na pojedinim dokumentima potpis optuženog pojavljuje i u kasnijem periodu septembra i početka oktobra mjeseca (dokaz T-156, T-147, T-149), odnosno isti prisustvuje nekim sjednicama Ratnog predsjedništva, iako se radi o nekim isprekidanim intervalima, ipak se po ocjeni prvostepenog vijeća, usljed navedenog, ne može govoriti o njegovoj potpunoj nefunkcionalnosti za obavljanje dužnosti komandanta.

118. Nakon što je pravilno utvrdilo sve odlučne činjenice u pogledu statusa optuženog Medarisa Šarića, prvostepeno vijeće je nakon detaljne i iscrpne analize dokaza zaključilo da je optuženi *de iure* obavljao dužnost komandanta TO Trnovo od 11.06.1992. godine, odnosno *de facto* od 10.06., da je također uočeno da od sredine oktobra mjeseca 1992. godine, potpis optuženog se ne pojavljuje na dokumentima izdatim od strane TO/OS Trnovo, a u ostalom i samo je Tužilaštvo kada je u pitanju tačka II optužnice, optuženom stavilo na teret da je u svojstvu komandanta do oktobra mjeseca 1992. godine počinio predmetne inkriminacije, što govori u prilog da je *de facto* svoju dužnost obavljao do tog perioda. Međutim, prvostepeno vijeće je isto tako imalo u vidu da je početkom marta 1993. godine od strane RP tražena njegova formalna smjena, kao i da su tokom decembra mjeseca izdvajana određena novčana sredstva za njegovo liječenje. Iz naprijed navedenih razloga, prvostepeno vijeće nije moglo sa sigurnošću utvrditi njegovu prisutnost i obavljanje *de facto* dužnosti komandanta na navedenom području u

kontinuitetu, te je iz navedenog razloga njegovu ulogu u pojedinim inkriminacijama, cijeniilo *in concreto*.

119. Navedene zaključke prvostepenog vijeća, ovo Vijeće nalazi pravilnim, te ih u cijelosti prihvata. Pobijana presuda sadrži razloge o odlučnim činjenicama, te ne ispušta iz vida ni jednu činjenicu na koju je Tužilaštvo u žalbi ukazalo jer ih smatra bitnim u dokazivanju optužbe.

120. Apelaciono vijeće nalazi, kada je u pitanju **identitet i status optuženog Mirka Bunoze**, da prvostepeno vijeće nije u cijelosti pravilno i potpuno utvrdilo činjenično stanje. Naime, u pobijanoj presudi se navodi da osim materijalnog dokaza o ratnom rasporedu iz službenih evidencija općine Ljubuški, iz kojeg proizlazi da je isti bio pripadnik jedinice HV-HOS Kralj Tomislav u periodu od 03.04.1992. do 29.05.1993. godine, Tužilaštvo nije izvelo druge pouzdane dokaze u pogledu identifikacije ovog optuženog i njegovog prisustva na lokalitetu Trnova/Igmana u inkrimisano vrijeme, pogotovo ne dokaze iz kojih se van razumne sumnje dokazuje da je osoba pod nadimkom „Hakala“, ustvari optuženi Bunoza, o čijem prisustvu na navedenom području svjedoče mnogi svjedoci, od kojih neki to lice navode kao pripadnika jedinice HOS, a prema drugim isti je bio komandant navedene jedinice. U tom pogledu, pravilno Tužilaštvo u žalbi ukazuje na iskaze svjedoka, kao i na činjenicu da se sam optuženi predstavlja kao Mirko Bunoza zvani „Hakala“, što sve kada se dovede u logičnu vezu dokazuje i potvrđuje identitet optuženog. Međutim, navedena pogreška prvostepenog vijeća nije takve prirode da bi dovela do ukidanja pobijane presude, niti do drugačije odluke Suda kada je u pitanju krivična odgovornost optuženog Bunoze, s obzirom da se na osnovu izvedenih dokaza ne može zaključiti da je optuženi Bunoza znao za UZP, niti da je dijelio istu namjeru, niti da je svojim radnjama dopriniosio ostvarenju zajedničkog zločinačkog plana. Dakle, kao i u odnosu na optužene Godinjaka i Šarića, tako i u odnosu na optuženog Bunozu nema uspostavljene veze između njega i ostalih članova UZP, pa samim tim nema ni zajedničke namjere da bi odgovarao po osnovu individualne odgovornosti, s tim da nema ni dokaza kojim bi se dokazali svi elementi komandne odgovornosti.

121. Nadalje, pravilno se navodi u pobijanoj presudi da Tužilaštvo pored iskaza svjedoka u pogledu postojanja jedinice HV-HOS, nije izvelo niti jedan dokaz u pogledu funkcinisanja ove jedinice, i to u pogledu organizacije, komandne strukture, pripadnika, razloga dolaska na te prostore, sadejstava/odnos sa drugim jedinicama,

pogotovo sa jedinicima TO Trnovo, iz kojih bi se bez sumnje moglo zaključiti da su isti došli kao ispomoć u akcijama i sa ciljem lišenja života civila srpske nacionalnosti, kako to Tužilaštvo neosnovano navodi u žalbi.

122. Naime, nije sporno da su svjedoci svjedočili o dolasku ove jedinice koju označavaju kao jedinica HOS ili „Dajidžina jedinica“ na prostor Trnova odmah po izbijanju oružanog sukoba, dakle u prvim danima juna mjeseca 1992. godine. Što se tiče pripadnika jedinice kojima svjedoci uglavnom znaju nadimke („Hakala“, „Merim“, Suljo „Trocijevac“, „Bačva“, „Šok“, „Rebro“, „Traljo“ i dr.), svjedoci navode da imaju saznanja da je izvjesni „Hakala“, a pojedini da je izvjesni „Dajidža“, komandovao navedenom jedinicom.

123. Pored naprijed navedenih činjenica vezano za jedinicu, te njen komandni kadar, svjedoci saglasno svjedoče o svojim saznanjima o učestvovanju navedene jedinice u raznim protupravnim radnjama, kao što su pljačka, oduzimanje imovine, te u ubistvima civila srpske nacionalnosti, što se posebno odnosi na područje sela Trebečaj, Milje, Deseci, Presjenica, Ledići i dr..

124. Osim iskaza svjedoka, a u nedostatku bilo kakvih materijalnih dokaza, po ocjeni prvostepenog vijeća jedini svjedok iz čijeg iskaza bi se mogli saznati određeni detalji o samoj jedinici je bio pripadnik te jedinice, koji je inače bio porijeklom sa područja Trnova, a radi se o svjedoku Hamdi Ramiću, kojeg su svjedoci označavali da je bio porijeklom sa navedenog područja i da su ga viđali sa tom jedinicom, a čiji je iskaz po prijedlogu odbrane prvooptuženog pročitao na glavnom pretresu.

125. Pored svega navedenog, za prvostepeno vijeće je ostao sporan i sam naziv jedinice, s obzirom da je navedena jedinica u optužnici označena kao HV-HOS, a svjedoci su istu označavali kao HOS.

126. Također, Tužilaštvo nije izvelo ni dokaze o efektivnoj kontroli lica s nadimkom „Hakala“ nad pomenutom jedinicom HOS. U tom smislu među izvedenim dokazima nema niti jednog materijalnog dokaza o njegovom statusu u navedenoj jedinici, niti jedan akt koji je on eventualno sačinio, a također niti jedan akt TO Trnovo ili drugih jedinica da je u tom ili bilo kakvom svojstvu prisustvovao nekom zajedničkom sastanku, ispred jedinice HOS. Kako se pravilno navodi u pobijanoj presudi od značajnog broja svjedoka koji su svjedočili na ove okolnosti da im je poznato da je komandant bio „Hakala“, niko nije posebno opisao bilo kakvo njegovo postupanje na osnovu kojeg bi se moglo

zaključiti da je imao efektivnu kontrolu nad pripadnicima te jedinice.

127. Dakle, i u odnosu na optuženog Mirka Bunoza, UZP onako kako je opisan u optužnici nije dokazan, stoga se ukazuju neosnovanim žalbeni navodi Tužilaštva istaknuti u tom pravcu.

128. Kako se kroz žalbu Tužilaštva potencira odgovornost optuženih samo zato što su imali naprijed navedene funkcije, bez konkretizacije njihovih radnji izvršenja i doprinosa nastupjelim posljedicama, to je Apelaciono vijeće razmotrilo te prigovore i sa aspekta **lanca komandovanja i dužnosti** koje njihove funkcije nose sa sobom.

129. S obzirom da je prvostepeno vijeće utvrdilo da su optuženi Edhem Godinjak i Medaris Šarić, u određenom vremenskom kontinuitetu obavljali najviše dužnosti u Štabu TO Trnovo, i to Godinjak dužnost komandanta štaba TO Trnovo, a potom načelnika Štaba, a Šarić dužnosti komandanta Štaba (nakon što je Godinjak imenovan za načelnika), prvostepeno vijeće je s obzirom na sistem rukovođenja i komandovanja, a posebno jer su određeni vremenski period obavljali paralelno funkcije načelnika-komandanta, imalo u vidu odnos između ove dvije dužnosti, pa je u tom pravcu, razmatralo i njihove odgovornosti u konkretnim događajima.

130. U tom pogledu, prvostepeno vijeće je prije svega imalo u vidu da je jednostarješinstvo temeljna osnova rukovođenja i komandovanja (RIK), a sastoji se u neprikosnovenom pravu komandanta da rukovodi i komanduje potčinjenim jedinicama. U tom smislu u RIK se pojavljuje samo jedan pretpostavljeni koji komanduje i kome se odgovara za izvršenje zadataka. U tom smislu pravo komandanta je da donosi odluke, zbog čega on i snosi odgovornost. U konkretnom slučaju, kada je u pitanju TO Trnovo, prvostepeno vijeće je utvrdilo da je komandant u svim varijantama upotrebe jedinica, bio nadležan i jedini imao pravo komandovanja svim potčinjenim jedinicama i komandama pod svojom jurisdikcijom, a koje se prema izvedenim dokazima odnosi na jedinice TO, ali i pripadnike policije koji su bili uključeni u te jedinice ili druge prištabske jedinice (vojna policija, diverzantska jedinica sl.).

131. S druge strane kada je u pitanju funkcija načelnika štaba, prvostepeno vijeće je prihvatilo navode iz nalaza i mišljenja vještaka vojne struke Sabre Haskovića, te je utvrdilo da je Štab dio komande, funkcionalno povezanih lica i organa, koji pomažu komandantu u RIK, te da tim štabom rukovodi načelnik štaba, koji je ujedno i zamjenik komandanta. U pobijanoj presudi se u tom pogledu navodi da nijedan organ

komande, uključujući i načelnika štaba u lancu RIK nema pod svojom komandom borbene jedinice, te da to pravo pripada samo komandantu, a on se implicira upravo iz načela jednostarješinstva. Također, načelnik štaba može biti ovlašten od pretpostavljenog komandanta da komanduje potčinjenim jedinicama, kada to uslovi nalažu.

132. Kada je u pitanju sam štab TO Trnovo, s obzirom na njegovu organizacijsko-formacijsku strukturu, koja proizlazi iz šeme štaba (dokaz T-11), iz koje dalje proizlazi da su članovi štaba na direktnoj vezi, odnosno pod komandom komandanta, a da su u direktnoj vezi sa načelnikom štaba samo pripadnici opštih i personalnih poslova, te kada se pri tome dodaju, samo početno uspostavljanje i organizovanje TO, nedovoljnu potpunost, jasno je da struktura štaba na čelu sa načelnikom, predviđena pravilima i propisima JNA, *de facto* nije postojala, niti je u tom smislu Štab mogao funkcionisati u punom kapacitetu, zbog čega je sama pozicija načelnika štaba TO Trnovo u većoj mjeri ostala nejasna za prvostepeno vijeće.

133. S druge strane ovakve nejasnoće, kako prvostepeno vijeće nalazi, se dodatno usložnjavaju i donošenjem akata koji se odnose na sam rad i dužnosti načelnika, ali i konkretnih aktivnosti poduzetih od strane optuženog Godinjaka u ovom svojstvu. Takav jedan dokument koji nosi naziv Dužnosti načelnika štaba, od 30.06.1992. godine, koji je sačinio komandant TO Trnovo optuženi Medaris Šarić, a čiju je vjerodostojnost i sam optuženi potvrdio, kojim je komandant propisao i konkretizovao dužnosti načelnika štaba, sadržane u 12 tačaka, a odnose se uglavnom na praćenje situacije u izvršavanju zadataka i predlaganje mjera i rješenja komandantu u upotrebi jedinica, organizovanje i praćenje rada komande i sl., iz kojih dakle uglavnom proizlaze štabne dužnosti načelnika. Stoga, kada se pogledaju ova dva dokumenta šema i dužnosti načelnika, kako prvostepeno vijeće pravilno zaključuje, ne može se tvrditi da je načelnik štaba nadređen ostalim članovima štaba, niti pojedinim formacijama, niti su njegove dužnosti takve da isti komanduje ili da je komandovao jedinicama, na osnovu čega bi se eventualno moglo govoriti o elementima njegove komandne odgovornosti.

134. S druge strane kada su u pitanju konkretni akti koje je optuženi Edhem Godinjak kao načelnik štaba potpisivao, kao i dokumenti potpisani „za komandanta“, prvostepeno vijeće je prihvatilo navode vještaka da u pomenuim dokumentima nema elemenata borbene radnje, odnosno da se radi samo o obezbjeđenjima borbenih dejstava,

pozadinskom i inženjerijskom obezbjeđivanju, te taktičkim radnjama.

135. Osim navedenog, prvostepeno vijeće je također imalo u vidu i činjenicu da je optuženi kao načelnik štaba učestvovao neposredno i u akciji za osvajanje Rogoja, odnosno oslobađanje Trnova, što ni za odbranu nije bilo sporno, a što proizlazi kako iz iskaza svjedoka, tako i iz Izvještaja o akciji za oslobađanje Trnova (dokaz T-12), u kojem se navodi da je načelnik štaba sa dijelom jedinica učestvovao u akciji na Rogoju. Dakle, navedena činjenica prisustva optuženog Godinjaka na Rogoju u inkriminisano vrijeme ne može biti sama za sebe činjenica od odlučnog značaja, s obzirom da Tužilaštvo nije dokazalo konkretne radnje optuženog na tom području, a koje bi predstavljale elemente krivičnog djela koje mu se stavlja na teret, što ukazuje na neosnovanost žalbenih navoda upućenih u tom pravcu.

136. Shodno navedenom, u pobijanoj presudi se navodi da se u tom smislu ne može reći da je jedan načelnik štaba bio u odnosu nadređeni-podređeni sa pripadnicima te vojne strukture (osim sa članovima štaba) jer nema ni odgovornosti, a ni ovlaštenja nad vojnicima u lancu komandovanja, pošto je s tim lancem povezan samo po osnovu i zbog svoje subordinacije zapovjedniku. Kako prvostepeno vijeće pravilno navodi lanac komandovanja načelnika štaba ne smješta se formalno u vertikalnu liniju ovlaštenja u odnosu na izvršioce, tako da se u principu on ne može smatrati kao nadređeni krivično odgovornim u odnosu na zločine koji izvrše drugi pripadnici te vojske. Ta linija ovlaštenja, kako se pravilno navodi u pobijanoj presudi, postoji samo između zapovjednika i izvršilaca i svakog drugog ko se nađe između njih u tom komandnom lancu.

137. U pobijanoj presudi se također pravilno navodi da je pojedinačna krivična odgovornost načelnika štaba, ograničena na njegovo direktno učešće u izvršenju krivičnog djela, kao kada izda naređenje koje predstavlja krivično djelo.

138. U tom smislu, prvostepeno vijeće iz izvedenih dokaza nije moglo sa sigurnošću utvrditi da je optuženi Edhem Godinjak kao načelnik štaba imao dužnost komandanta koji komanduje borbenom upotrebom jedinica ili da odgovara za stanje jedinica ili njihovu borbenu gotovost, niti da je nad njima vršio efektivnu kontrolu. Međutim, cijeneći činjenicu da je optuženi (bilo kao načelnik ili kao zamjenik komandanta) ipak izdavao određene naredbe jedinicama (pa iako nisu za borbena dejstva), te da je sa dijelom jedinica učestvovao u samoj akciji na Rogoju, pri oslobađanju Trnova, proizlazi da on

nije imao samo pasivnu ulogu, odnosno da se njegove aktivnosti nisu usmjerile samo na štabске јединице, u kojem smislu је првостепено вјеће одговорност оптуженог као начелника цијенило кроз призму његове директне/lične активности, водећи се већ раније заузетим ставовима да се начелник штаба може сматрати кривично одговорним за кривична дјела u случају његовог директног и личног учеšћа u криминалним наредњима или њиховом извршењу поводом тих дјела.

139. Pored svega navedenog, првостепено вјеће је имало u виду i чињенице да на сам ефективни систем RiK-a, утичу многобројни фактори. U том погледу првостепено вјеће указује да када се погледа сложеност ситуације која је владала u наведеном подручју, а која је ukazана кроз изведене доказе, а односи се на почетно организовање војних јединица, недостатак средстава веze, велика површина територије која није уvezана адекватном инфраструктуром (разуђеност територије), недостатак наоружања, војног кадра, самовоље појединца i одређених јединица, немogućност адекватне мобилизације, присуство великог броја избјеглица, те присуство других јединица i виших команди, наведене околности u својој свеукупности указују на проблеме i немogućност потпуне реализације ефективног система RiK-a од стране оптужених.

140. Ovdje је такође потребно истаći да је првостепено вјеће на правиан начин утврдило однос између TO Trnovo i HV-HOS, цијенеći при томе да се дужност војног команданта, дакле „надређеног,“ да спречи кршења Женеvских конвенција не протеже само на његове подређене, већ i на „друге особе под његовом контролом“.

141. U том погледу, првостепено вјеће правино наводи u побјаној пресуди да Тужилаштво осим неспорне чињенице да су припадници јединице које су свједоци означавали као HOS-ovce, долазили на подручје разних села око Trnova i који су по saznanjima свједока учествовали u неким од предметних инкриминација, те осим што Тужилаштво није извело конкретне доказе о функционисању те јединице, њеном саставу, командном кадру, да ли су се неке препочили, ко је имао ефективну контролу над том јединицом, није извело конкретне доказе ни када је u питању њихов непосредан однос са TO Trnovo, односно са командним кадром TO, конкретно командантом i начелником штаба, оптуженим Edhemom Godinjakom i Medarisom Šarićem, али i samom SJB Trnovo, односно оптуженим Godinjakom i u својству начелника полиције.

142. Prema iskazima saslušanih свједока наведена јединица је долазила са Igmana на подручје села Trebečaj већ u првим danima напада на Trnovo, те првостепено вјеће

nalazi da ne postoje dokazi da su upravo optuženi angažovali jedinicu HOS na terenu u cilju bilo kakve ispomoći, s obzirom da je navedena jedinica došla na pomenuti teren znatno prije njihovog dolaska, pogotovo kada je riječ o optuženom Medarisu Šariću, koji dužnost komandanta preuzima *de facto* 10. juna 1992. godine, kako je to prvostepeno vijeće pravilno utvrdilo.

143. Nadalje, prvostepeno vijeće je također utvrdilo da ne postoji niti jedan materijalni dokaz od zvaničnih vojnih organa tadašnje RBiH o dolasku, korištenju ove jedinice na području Trnova, o planu, naredbi, sadejstvu sa drugima, prepočinjavanju, te da ni iz drugih izvedenih dokaza koji se odnose na rad i aktivnosti TO Trnovo, ne proizlazi da je od strane Štaba TO Trnovo ova jedinica bilo kada navedena u nekom planu, naredbi za upotrebu jedinica i sl.

144. Tužilaštvo je jedino putem svjedoka pokušalo dokazati svoju tezu o navodnoj ispomoći jedinicama TO Trnovo i na taj način dokazati kontrolu od strane štaba TO Trnovo nad navedenom jedinicom i njenim pripadnicima, što je također potenciralo i u izjavljenoj žalbi navodeći vlastito viđenje iskaza svjedoka u pogledu razloga dolaska HV-HOS na područje Trnova, bez ukazivanja na objektivne dokaze u tom pogledu. Dok su jedni svjedoci doživljavali dolazak HV-HOS kao pomoć prilikom odbrane, s obzirom na njihovu opremljenost, prethodno ratno iskustvo i slično, drugi su pak isticali da su oni radili brojna protivpravna djela kao što su pljačka, oduzimanje imovine, te ubistva civila srpske nacionalnosti i da su ih zbog toga mnogi izbjegavali usljed straha za ličnu sigurnost, što Tužilaštvo izostavlja da navede u žalbi.

145. U tom pogledu, prvostepeno vijeće nalazi da iako Tužilaštvo nije izvelo dokaze koji ukazuju da su optuženi tražili bili kakvu pomoć od navedene jedinice, niti postoje dokazi da su se isti prepočinili TO Trnovo, niti ima dokaza da su učestvovali u akcijama kojima je komandovao štab TO Trnovo, dolazak navedene jedinice na navedeno područje ipak nije mogao biti nepoznat jedinicama/štabu TO, pa se u neku ruku taj dolazak i bilo kakav vid pomoći u tom vremenskom periodu prihvatao, međutim prvostepeno vijeće cijeni da prema stanovištu sudske prakse, a u nedostatku dokaza koji bi potvrdili suprotno, sama ispomoć i saradnja u smislu učestvovanja određene jedinice u borbama, ne može biti dokaz efektivne kontrole nad tim jedinicama od strane optuženih kao komandanta i načelnika štaba, koji zaključak kao pravilan prihvata i Apelaciono vijeće.

146. Ovo Vijeće također nalazi pravilnim zaključak iz pobijane presude da Tužilaštvo nije dokazalo van razumne sumnje da su se navedene jedinice svojim dolaskom na područje Trnova prepočinile vojnim formacijama TO Trnovo, odnosno da su optuženi Godinjak i Šarić imali bilo kakvu kontrolu nad navedenom jedinicom i mogućnost da eventualno spriječe zločine koje su pripadnici ove jedinice, kako proizlazi iz dokaza, počinili. Dakle, prema izvedenim dokazima se ne ukazuje da je navedena jedinica bila u komandnom lancu, niti pod efektivnom kontrolom štaba TO Trnovo, niti da je između optuženih i pripadnika HOS postojao bilo kakav subordinacijski odnos nadređeni-podređeni, zbog čega Tužilaštvo nije dokazalo odlučne činjenice koje bi bile osnov za utvrđivanje odgovornosti optuženih za djela pripadnika HOS.

147. Nasuprot žalbenim navodima, Apelaciono vijeće nalazi da činjenice proizašle iz iskaza pojedinih svjedoka da su imali osjećaj da su navedene jedinice HOS-a došle kao svojevrsna ispomoć u prvim danima napada na Trnovo, kao i da je nesporno da su optuženi Godinjak i Šarić saznali preko podređenih pripadnika za pojedine zločine koje su pripadnici te jedinice počinili (a čemu se o pojedinim događajima sačinjavale zabilješke, kao što proizlazi iz iskaza svjedoka Asima Zulića), ili iako su u pojedinačnim izolovanim slučajevima pripadnici TO Trnovo pokušali ili uspjeli da spriječe određene inkriminacije pripadnika te jedinice, ili kada je po riječima svjedoka Mehmeda Mulaosmanovića, Edhem Godinjak tražio da oni odu iz Trebečaja, a svjedok Ismet Godinjak navodi da mu je Šarić rekao *“samo da mi ih se riješiti”*, to sve nisu činjenice koje potvrđuju da su jedinice HOS bile pod kontrolom Štaba TO Trnovo, niti da su optuženi imali efektivnu kontrolu da spriječe zločine koje su pripadnici ove jedinice počinili. Sve navedeno ukazuje da je pravilan zaključak da je dolazak navedene jedinice na područje Igmana bio pod patronatom viših komandi, odnosno u to vrijeme samog vrha oružanih snaga RBiH.

148. Stoga, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće i navedena pitanja detaljno analiziralo i u presudi iscrpno obrazložilo, tako da ne stoje žalbeni navodi Tužilaštva da je i u tom pogledu činjenično stanje nepravilno, odnosno da je nepotpuno utvrđeno. Shodno navedenom, u pobijanoj presudi su dati razlozi o odlučnim činjenicama relevantnim za presuđivanje u ovoj krivičnopravnoj stvari u pogledu svih pokrenutih pitanja koja su bila bitna za donošenje zakonite i pravilne presude, te je prvostepeno vijeće također dalo detaljno obrazloženje za **svaku tačku izreke presude**, na način da je iznijelo svoj stav u pogledu razloga koji su opredijelili Sud za donošenje

oslobađajuće presude.

149. Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće pravilno i potpuno utvrdilo činjenično stanje i u odnosu na pojedinačne tačke optuženja, te da izjavljena žalba nije osnovano ukazala na pogreške prvostepenog vijeća i na dokaze, koji bi doveli do drugačijih činjeničnih utvrđenja, te ih je stoga odbilo kao neosnovane.

150. Naime, Apelaciono vijeće prije svega nalazi da je pretresno vijeće ispitalo sve izvedene dokaze, dalo njihovu potpunu ocjenu, kako svakog dokaza pojedinačno, tako i u cijelini i njihovoj međusobnoj povezanosti, suprotstavljajući dokaze odbrane i optužbe, te na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja, donijelo odluku po pitanju činjenica na koju se isti odnose.

151. Apelaciono vijeće također primjećuje da su prigovori Tužilaštva formulisani na način da se u žalbi interpretiraju iskazi svjedoka i navode materijalni dokazi bez kritičke ocjene zašto je određeni zaključak suda na osnovu tih dokaza pogrešan, ističući pri tome vlastito viđenje istih, što je otežalo preispitivanje pobijane presude u okviru tako postavljenih žalbenih navoda i prigovora.

152. Tužilaštvo je u žalbi navelo da su u odnosu na tačke optužnice: I 1.a) i b), I 2., I 3., I 4., I 5., I 6. sa podtačkama od a) do s), II 1a) i b), optuženi imali razloga da znaju da njihovi potčinjeni čine ili bi mogli da počine ubistva civila srpske nacionalnosti i da optuženi u odnosu na navedene tačke optužnice snose odgovornost za udruženi zločinački poduhvat prve kategorije. Također u odnosu na tačke optužnice I 3. i II 1.a, Tužilaštvo navodi da optuženi snose odgovornost za udruženi zločinački poduhvat druge kategorije tj. da su bili svjesni koordiniranog sistema maltretiranja civila srpske nacionalnosti u zatočeničkim objektima Osnovne škole u Dejčićima, betonske šupe u Godinjskim Barama, betonske prostorije u Godinjskoj Bari, hotelu „Treskavica“, obdaništa u Trnovu, magacina teritorijalne odbrane koji se nalazio uz zgradu SJB Trnovo, i da su svjesno svojim postupcima doprinosili provođenju tog sistema. U tom pogledu Apelaciono vijeće se referiše na naprijed navedena utvrđenja prvostepenog vijeća da UZP tip 1 i 2 nisu dokazani, pogotovo ne *mens rea* optuženih, što se svakako reflektovalo i na pojedinačne tačke inkriminacije.

153. Navedeni stavovi Tužilaštva su utemeljeni na pretpostavkama, bez potkrepe u konkretnim dokazima. Sud svoju odluku ne može i ne smije bazirati na pretpostavkama šta se desilo, već na osnovu utvrđenja stvarnog stanja i to van svake razumne

sumnje. U nedostatku takvih dokaza, prvostepeno vijeće je na osnovu dokaza iz spisa predmeta donijelo pravilnu odluku u pogledu odgovornosti optuženih, za koju je dalo adekvatno obrazloženje.

154. Apelaciono vijeće, suprotno žalbenim navodima, ne nalazi proizvoljnim utvrđenja prvostepenog vijeća u pogledu dokazanosti optužbe, s obzirom na to da ni prvostepeno vijeće ne spori da su se zločini dogodili, nego ne nalazi dokazanim sve bitne elemente krivičnih djela koja se optuženim stavljaju na teret.

155. S tim u vezi, žalbeni navodi Tužilaštva da bi bilo iluzorno očekivati da je za svakog stradalog i bilo očevidaca događaja, te da su posredna saznanja od preživjelih mještana i članova njihove porodice bila dovoljna za dokazanost optužbe, u konkretnom slučaju nisu osnovani.

156. Naime, prilikom dokazivanja treba imati u vidu i stav Ustavnog suda u pogledu dokazivanja indicijama, pa se u tom smislu u presudi AP 3731/15 od 20.12.2017. godine, u paragrafu 29. navodi:

„Osim toga, Ustavni sud podsjeća da dokazivanje putem posrednih dokaza-indicija nije samo po sebi protivno načelima pravičnog suđenja iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Međutim, za dokazivanje indicijama vrijedi pravilo da indicije moraju cjelovati kao čvrst zatvoren krug kcji dopušta samo jedan zaključak u odnosu na relevantnu činjenicu, te da objektivno potpuno isključuje mogućnost drugačijeg zaključka u odnosu na istu činjenicu. Dakle, činjenice utvrđene posrednim dokazima moraju biti nesumnjivo utvrđene i međusobno čvrsto i logički povezane, tako da upućuju na jedini mogući zaključak. Predmet brcj: AP-3731/15 14 Odluka o dopustivosti i meritumu da je upravo optuženi počinio kazneno djelo kcje mu se stavlja na teret. Također, provedeni posredni dokazi moraju biti u potpunom skladu i predstavljati ne zbrcj dokaza već sustav indicija kcji će u svom sklopu i povezanosti isključiti svaku drugu mogućnost od one kcju je utvrdio prvostuparjski sud (vidi Ustavni sud, odluke br. AP 661/04 od 22. travnja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ brcj 44/05, AP 5/05 od 14. ožujka 2006. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ brcj 49/06 i AP 2650/05 od 12. rujna 2006. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ brcj 9/07).“

157. Pri tome, ovo Apelaciono vijeće nalazi da prvostepeno vijeće nije *a priori* donijelo odluku da su posredni dokazi, odnosno dokazi iz druge ruke neprihvatljivi. Naime, dokazna vrijednost takvih dokaza zavisi od konteksta i karaktera predmetnog iskaza,

kao i od toga da li je taj iskaz potkrijepljen i drugim dokazima, što je, kada se analizira sadržaj, odnosno obrazloženje, pobijane presude, prvostepeno vijeće imalo u vidu. Dakle, prvostepeno vijeće nije izašlo iz okvira diskrecije slobodne ocjene dokaza izvedenih u postupku.

158. Kada su u pitanju žalbeni navodi da su svjedoci Danilo Đeletović, Nedeljko Močević, Gruje Drašković i svjedok „A“ objektivno prezentovali dokaze koji su im predloženi, te da su sudski vještaci Zoran Stanković i Željko Karan ostajali kod datih nalaza i mišljenja i iz navedenog, prema mišljenju Tužilaštva, slijedi da se njihova objektivnost ne može dovesti u pitanje s obzirom da su u pojedinim situacijama ostavljali mogućnost da su stradala lica možda i drugačije stradala, ali je to s obzirom na protek vremena od godinu dana kada su dijelovi tijela ekshumirani.

159. I u tom pogledu nije izostala brižljiva i savjesna ocjena dokaza, pa se stoga pravilnim ukazuju navodi iz pobijane presude da iako je svjedok Danilo Dželetović izjavio da su ponekad lica od kojih su dobijali saznanja navedena u zapisniku, prvostepeno vijeće je utvrdilo da se tu uglavnom radi o licima koja su svjedočila i na glavnom pretresu, a koja nisu bila očevici događaja i čija saznanja uglavnom ne sadrže detaljnije činjenice o vremenu, načinu izvršenja, niti konkretne činjenice u pogledu identifikacije potencijalnih izvršilaca.

160. Prvostepeno vijeće pravilno ukazuje i na dio iskaza svjedoka Danila Đeletovića, gdje navodi da su tijela usljed dugog vremenskog intervala od momenta kad su stradala do momenta pronalaska, u pojedinim slučajevima više od godine dana, bila izložena brojnim vanjskim uticajima, dejstvu vremenskih prilika, životinja, uticaju ratnih dejstava, pa i neadekvatnom korištenju raznih mašina prilikom ukopa i asanacije, što je sve ostavljalo tragove na posmrtnim ostacima, navodeći da je to sve otežavalo da se utvrdi šta je pravi uzrok smrti osobe, kao i da za brojne povrede uočene na tijelima nije bilo moguće utvrditi da li su nastale prije ili nakon smrti žrtve.

161. S tim u vezi, prvostepeno vijeće je također pravilno ocijenilo i svjedočenje dr. Nedeljka Močevića, koji je bio doktor opšte medicine i prisustvovao je navedenim uviđajima, koje je dovelo u vezu sa iskazom svjedoka Đeletovića koji je izjavio da nikakve ostatke, niti tijela lica koja su pronađena nisu slali na bilo kakvo vještačenje, nego su identifikaciju uglavnom radili srodnici i komšije stradalih, navodeći da je to malo mjesto da su se svi poznavali, a uzrok smrti se, u zavisnosti u kakvom je stanju tijelo

pronađeno, uzimajući u obzir činjenice iz neposredne okoline (u smislu da li je bilo tragova od dejstva vatrenog oružja i sl.), iskaze ljudi koji imaju određena saznanja i sl., se utvrđivao prema procjeni uviđajnog tima, posebno dr. Močevića.

162. Također su na glavnom pretresu svjedočili i dr. Zoran Stanković i dr. Željko Karan, kao vještaci sudske medicine koji su vršili obdukciju pojedinih tijela koja su dosta kasnije ekshumirana, te su prilikom iznošenja svog nalaza i mišljenja istakli da se u pojedinim slučajevima nije mogao utvrditi uzrok smrti, zbog raznih objektivnih okolnosti s obzirom da su nezaštićeni posmrtni ostaci podložniji post mortalnim oštećenjima, zbog čega dolazi do problema po pitanju utvrđivanja uzroka smrti.

163. Slijedom navedenog, sve objektivne okolnosti koje su se odvijale od vremena stradanja do vremena pronalaska i uviđaja, te imajući u vidu proces utvrđivanja navodnih povreda usljed kojih je smrt nastupila, odnosno da za veliki broj stradalih osoba nije provedeno stručno vještačenje o uzrocima povreda i smrti, nisu prvostepenom vijeću predstavljali pouzdan osnov za utvrđivanje da li su lica stradala na način opisan u predmetnim tačkama optužnice.

164. Ovakvo utvrđenje prvostepenog vijeća je rezultat svestrane i objektivne ocjene dokaza, te žalbeni navodi Tužilaštva snagom svojih argumenata nisu doveli u pitanje isto, pa su stoga odbijeni kao neosnovani.

165. Cijeneći žalbene prigovore u pogledu **tačke I 1.a) i b) optužnice**, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće dalo detaljne razloge i obrazloženja u pobijanoj presudi. Naime, iz iste proizilazi da tokom postupka ni odbrana nije sporila da su lica: Savo Kenjić, Milenko Tešanović, Nevenka Tešanović, Rade Tešanović, Vinka Tešanović, mldb. Milun Tešanović, Milorad Tešanović, mldb. Dragomir Tešanović, mldb. Danijela Tešanović, Slavojka Vasić, mldb. Slađana Sekulić, Radojka Vasić, stradala u periodu 05.-06.06.1992. godine na lokalitetu Rakitnica – Javorska Kosa nakon napuštanja sela Ledići i pokušaja prelaska preko Treskavice u pravcu Kalinovika, te je prvostepeno vijeće dalo širok opis svih dešavanja u tom periodu, potkrepljujući svoje navode sa izvedenim dokazima.

166. Vezano za navedene tačke, Tužilaštvo u žalbi ponovno potencira da prvostepeno vijeće nije dalo adekvatan značaj posrednim dokazima, odnosno da ih nije pravilno cijeno i dovelo u vezu sa iskazima svjedoka „NJ“, „B“ i „Z“, te materijalnim dokazom T-217. U tom pogledu, Apelaciono vijeće nalazi da ocjena dokaza nije bila

proizvoljna i da je prvostepeno vijeće dalo poseban značaj iskazu svjedoka „NJ“, kao jedinog preživjelog, koji je bio na mjestu događaja kao očevidac i koji je, iako je tada imao 11 godina, u svom iskazu detaljno iznio svoja opažanja vezano za izvršenje krivičnihopravnih radnji, s tim da nije mogao identifikovati lica koja su bila izvršiooci. Nasuprot tome, drugi svjedoci, kao što su svjedok Borka Vlaški, Vojko Kenjić, imaju samo posredna saznanja o ubistvu ovih osoba, te osim činjenice da su navedenom lokalitetu čuli pucnjeve ili primijetili neke nepoznate vojnike, nemaju drugih konkretnih saznanja, osim onih koje su dobili naknadno uglavnom od svjedoka „NJ“. Također, ni ostali svjedoci koji su svjedočili na okolnosti iz ove tačke optužnice, svjedokinja Milena Vitković, Rada Cvijetić, Neđo Tešanović, a radi se uglavnom o srodnicima stradalih, svoja saznanja o tome na koji način su stradali i ko bi mogao učestvovati u njihovoj likvidaciji, dobijaju naknadno, te se i njihova saznanja u većem dijelu oslanjaju na saznanja koja su dobili od svjedoka „NJ“.

167. Pored navedenog, pravilno je prvostepeno vijeće ocijenilo i iskaze svjedoka koji su svjedočili o saznanjima koja su dobili nakon ovog događaja, odnosno nakon završetka ratnih dejstava, a to su: svjedok „B“, svjedok „Z“, Emin Berilo, Slobodan Škrbo, te je pravilno zaključilo da su iskazi navedenih svjedoka međusobno saglasni, pa samim tim pouzdani i tačni, te iako predmetnom optužnicom Tužilaštvo, osim navoda da se radi o pripadnicima SJB Trnovo, TO Trnovo, te Armije BiH, nije neposredno označilo konkretne izvršioce ovih inkriminacija, odnosno kojoj su tačno jedinici/grupi oni pripadali, prvostepeno vijeće je našlo da iz izvedenih dokaza proizlaze imena Mehmeda Kadića, izvjesnog Hameda, Keme Kremo, te druga lica koja su bila u pratnji navedenih lica, kao što je Izo Velić (koji je spasio svjedoka „NJ“). Međutim, a suprotno tvrdnjama Tužilaštva, na osnovu ponuđenih dokaza nije moglo biti sa sigurnošću utvrđeno pod čijom komandom su bili izvršiooci i ko je donio odluku da se civili srpske nacionalnosti likvidiraju. Tome, kako se pravilno navodi u pobijanoj presudi, nije doprinio ni materijalni dokaz T-217, na koji žalba ukazuje, iz razloga što prvostepeno vijeće nije moglo ni iz evidencije o ratnom rasporedu dobiti pouzdane podatke koji bi mogli biti od pomoći u smislu dokazivanja da su ta lica bila eventualno podređena optuženim, odnosno da su isti imali bilo kakvu kontrolu nad njima, s obzirom da evidencije o ratnom rasporedu u velikom broju slučajeva ne odražavaju pravo stanje stvari kada je u pitanju njihova pripadnost jedinicama u inkriminisanom periodu, jer su nastajale u nekom kasnijem periodu.

168. Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće nalazi pravilnim zaključak prvostepenog

vijeća da nije dokazano da je optuženi Edhem Godinjak naredio, planirao, pomagao u planiranju i učestvovao u konkretnim inkriminacijama, kao ni da je optuženi u datom momentu bio nadređeni počiniocima, pa samim tim nije imao ni efektivnu kontrolu nad istim.

169. Ovo Vijeće također nalazi pravilnim zaključak i obrazloženje prvostepenog vijeća kada je u pitanju odgovornost optuženog Medarisa Šarića, odnosno kada navodi da u vezi sa vremenskim okvirom izvršenja krivičnog djela, a s obzirom na funkciju komandanta koju je obavljao najranije od 10.06.1992. godine, da su se inkrimisani događaji desili prije nego što je zvanično stupio na dužnost, zbog čega osnovano nije našlo njegovu odgovornost u pogledu navedenih inkriminacija.

170. Dakle, prvostepeno vijeće u svom obrazloženju navodi sve odlučne činjenice na osnovu kojih je donijelo odluku, kao i argumentovane odgovore na pitanja koja su pokrenuta na glavnom pretresu, a na koje Tužilaštvo i u žalbi ukazuje, pa stoga Apelaciono vijeće nalazi pravilnom odluku prvostepenog vijeća kada je u pitanju ova inkriminacija, a žalbene navode Tužilaštva neosnovanim.

171. Kada je u pitanju **tačka I 2. optužnice** koja se odnosi na ubistvo supružnika Nenada i Mare Vasić u selu Dejčići, Apelaciono vijeće nalazi da Tužilaštvo na glavnom pretresu nije izvelo dokaze koji po svojoj kvaliteti ne ostavljaju sumnju u dokazanost optužbe, niti u izjavljenoj žalbi na uvjerljiv način ukazuje na propuste prvostepenog vijeća, pa je stoga Apelaciono vijeće odbilo žalbu Tužilaštva kao neosnovanu.

172. Naime, ni u ovoj tački optužnice nije bilo sporno da su navedena lica ubijena i da su ih pripadnici HOS lišili života, kako ih identificiraju svjedoci, s tim da činjenice ko je od njih to neposredno izvršio i na koji način, te kakav je u tome doprinos i uloga „Hakale“ kao komandanta tih jedinica, prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo, cijeneći da je u tom pogledu iskaz svjedoka Huse Durme dat na glavnom pretresu, naspram njegove izjave date u toku istrage kontradiktoran, te je detaljno obrazložilo razloge za takav svoj zaključak.

173. Također iskazi svjedoka: Derviša Murge, Agana Durme, Asima Zulića, Hakije Krupalije, Ramiza Mulaomerovića, Krste Miovića i Slavke Vasića, samo potvrđuju da imaju saznanja da su u ubistvu supružnika Vasić učestvovali pripadnici jedinice HOS, bez dalje konkretizacije.

174. Shodno navedenom, a cijeneći i činjenicu da TO Trnovo, odnosno SJB nije imalo bilo kakav vid kontrole nad ovom jedinicom, a u prilog čemu proizlaze i činjenice iz iskaza svjedoka Derviša Murge, Huse Durme i drugih svjedoka (uključujući i srodnike stradalih), da su na mjestu događaja pojedini pripadnici SJB, konkretno Hamdija Krupalija, te policajac Suno Dedić, rizikujući vlastite živote se suprostavili navedenim pripadnicima HOS, u pokušaju da ih zaštite, ali bezuspješno. Pored navedenog, prvostepeno vijeće je osnovano imalo u vidu vremenski period kada su supružnici Vasić ubijeni između 02. i 04.06.1992. godine, u kojem periodu optuženi Godinjak osim funkcije načelnika SJB koju, kako je to prvostepeno vijeće utvrdilo *de facto* ne obnaša, nije bio postavljen ni za vd komandanta štaba TO, dok se optuženi Šarić u funkciji komandanta štaba pojavljuje od 10.06.1992. godine, iz kog razloga je prvostepeno vijeće izvelo zaključak da Tužilaštvo nije dokazalo bilo kakvu odgovornost optuženih Godinjaka i Šarića u vezi sa predmetnom inkriminacijom, odnosno da su planirali, naredili, pomagali u planiranju ili učestvovali u napadu, niti da su odgovorni kao nadređeni za djela koja su počinili pripadnici ove jedinice.

175. Također, Tužilaštvo u žalbi nije navelo argumente i dokaze na osnovu kojih ovo Vijeće ne bi povjerovalo u pravilnost činjeničnih utvrđenja iz pobijane presude da optužba nije dokazana van svake razumne sumnje, te da nije dokazana krivična odgovornost optuženih Godinjaka, Šarića i Bunoze, onako kako je opisana u optužnici.

176. Cijeneći žalbene prigovore u pogledu **tačke I 3. optužnice** koja se odnosi na ubistvo pravoslavnog sveštenika Nedeljka Popovića, Apelaciono vijeće iste nalazi neosnovanim, dok argumente iz obrazloženja pobijane presude nalazi dostatnim i relevantnim.

177. Suprotno tvrdnjama Tužilaštva, prvostepeno vijeće je pravilno ocijenilo iskaz zaštićenog svjedoka „N“, kao očevica, te mu je dalo adekvatan značaj u dokazivanju optužbe. Naime, u pobijanoj presudi se navodi da je svjedok izjavio da je među prvim odveden sveštenik na ispitivanje, (pojašnjavajući da je taj „general“ rekao Merimu da vodi sveštenika u jednu vikendicu na ispitivanje) i da je sveštenik nakon ispitivanja od strane tog Merima odveden u obližnju šumu, kada se začuo hitac iz vatrenog oružja. Nakon toga se Merim vraća i vodi Radenka na isto mjesto, međutim, kako svjedok navodi, u tom momentu dolazi Ismet Godinjak, sa vozilom i govori Merimu da ostavi Radenka i da ga vrati u prostoriju gdje su svi bili. Svjedok se na glavnom pretresu prisjetio da je u tom momentu Ismet Godinjak rekao da je Edhem Godinjak

naredio da se niko ne smije ubijati/dirati, te da je takav postupak tog lica shvatio kao da im je spasio život. Nakon toga su svi prebačeni u jednu prostoriju gdje će boraviti naredni period.

178. Dok ostali svjedoci imaju posredna saznanja: Rade Ivanović, Vinko Bjelica, Jefemija Popović, Bajro Šaban, svjedok „F“, Asim Zulić, prvostepeno vijeće je obratilo posebnu pažnju na iskaz svjedoka Ismeta Godinjaka, koji nije potvrdio navode svjedoka „N“ da je tom prilikom rekao da je Godinjak naredio da se niko ne dira, te su prema navodima prvostepenog vijeća ovakvi navodi svjedoka „N“, kojih se sjetio tek na glavnom pretresu, ostali nepotvrđeni.

179. Stoga, Apelaciono vijeće nalazi da prvostepeno vijeće nije moglo na osnovu iskaza svjedoka, odnosno oštećenog, na pouzdan način utvrditi predmetnu inkriminaciju, a Tužilaštvo u izjavljenoj žalbi nije jasno ukazalo koji su to nedostaci pobijane presude.

180. Da su pripadnici jedinice HOS bili na navedenom mjestu govore i činjenice koje je svjedok „N“ iznosio, a to je da se po njihovom dolasku pojavljuju lica „Trocijevac“, „Suljo“, „Džo“, dok i svjedok Ismet Godinjak navodi da je navedenom mjestu vidio vojnike u crnoj uniformi, među njima Hamdu Ramića, kako vode svjedoka „N“ i Radenka Vlaški, koja lica su prema utvrđenju prvostepenog vijeća bili pripadnici HOS jedinice.

181. Tužilaštvo je na okolnost stradanja sveštenika Nedjeljka Popovića uvelo u spis i materijalne dokaze iz kojih proizilazi da je sveštenik ubijen pucnjem iz pištolja od strane Merima Bratića, koje dokaze je također prvostepeno vijeće pravilno ocijenilo.

182. S obzirom na navedeno, a kada je u pitanju odgovornost optuženog Edhema Godinjaka u pogledu ove inkriminacije, optuženi je, dana 10.06.1992. godine, obavljao dužnost vd komandanta štaba TO, te je prvostepeno vijeće pošlo prevashodno od činjenice koje proizlaze iz iskaza svjedoka „N“, koji navodi da je Edhem Godinjak došao sutradan od njihovog dovođenja, kada je ubijen i sveštenik, kada ih je Godinjak na korektan način ispitivao o položaju njihove vojske i nekim drugim pitanjima sa vojnog aspekta, da se tu zadržao kratko, te ga svjedok više nije vidio da je dolazio, osim u slačaju dolaska neke TV ekipe, koje se dogodilo nakon mjesec i po od njihovog dolaska.

183. Nadalje, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće pored svega navedenog pravilno ocijenilo i okolnosti samog zarobljavanja ovih lica u mjestu Pendičići, nalazeći da isto nije posljedica nikakvog napada, nego da su oštećeni naišli na

postavljenu barikadu, činjenice da nije moglo biti utvrđeno kojoj jedinici su pripadala navedena lica koja su zarobila sveštenika i druge osobe, da li se radilo u tom momentu o nekoj seoskoj straži, posebno cijeneći period 10.06. kada tek dolazi optuženi Medaris Šarić za komandanta i da se od narednog perioda počinju konkretno obrazovati jedinice i formacije u TO Trnovo, potom kazivanje svjedoka „N“ da su se ljudi koji su ih zarobili i koji su ih prevozili ponašali korektno prema njima, da su svjedok „N“ i Radenko Vlaški kao policajci bili naoružani, potom činjenicu da se u tom momentu očigledno nije znalo gdje će sa njima, pa su ih tako vodili od Gračanice, Dejčića, pa najzad smjestili u Godinjske Bare, da Tužilaštvo nije izvelo dokaze po čijem naređenju su dovedeni u navedeni objekat u Godinjskim Barama, a nakon što su tako „lutali“ selima, te posebno da optuženi Godinjak nije bio prisutan ni u vrijeme zarobljavanja navedenih lica, niti u vrijeme ubistva sveštenika Nedeljka Popovića, što je sve dovelo do pravilnog zaključka prvostepenog vijeća da Tužilaštvo nije dokazalo navode optužnice da je optuženi Edhem Godinjak planirao, naredio, pomagao u planiranju ili učestvovao u navedenoj radnji.

184. Osim navedenog, prvostepeno vijeće je imalo u vidu da se osnovano sumnja da je ubistvo sveštenika počinilo lice Merim, koji je bio pripadnik tzv. jedinice HOS, sa kojim su također bili i drugi pripadnici jedinice „Džo“, „Trocijevac“, Suljo, Hamdo Ramić, odnosno vojnici u crnim uniformama, što proizlazi iz iskaza svjedoka „N“ i Ismeta Godinjaka, te cijeneći i činjenična utvrđenja da TO Trnovo, odnosno SJB nije imalo bilo kakav vid kontrole nad ovom jedinicom i njenim pojedincima, prvostepeno vijeće je izvelo pravilan zaključak da optuženi ne može biti odgovoran ni kao nadređeni za djela koja su počinili pripadnici ove jedinice.

185. Nadalje, činjenice koje proizlaze iz iskaza svjedoka „N“, da je u momentu dolaska Merima u njegovom prisustvu bio i „general Šarić“, (navodeći da je čuo iz njihovog međusobnog razgovora u smislu kako su ga oslovljavali), a kojeg svjedok ranije nije poznao, prvostepeno vijeće je izvelo pravilan i logičan zaključak da Tužilaštvo nije dokazalo van razumne sumnje da se radilo upravo o optuženom Medarisu Šariću.

186. U prilog navedenom stavu, prvostepeno vijeće pravilno u presudi navodi i činjenicu da štab TO u tom momentu još uvijek nije prešao iz Trebečaja u Godinjske Bare gdje su navedena lica bila zatvorena, te posebno činjenicu da osim navedenih iskaza svjedoka, niko od ostalih svjedoka koji su saslušani u vezi sa ovim događajem nije pomenuo prisustvo optuženog Medarisa Šarića u kontekstu tog događaja. Kod prvostepenog vijeća dodatnu sumnju opravdano je stvorila i činjenica da se u to

vrijeme na Igmanu nalazio brat optuženog Šarića, Edib Šarić, koji je cijelo vrijeme bio visokopozicioniran u višim komandama na Igmanu, a koji je kako to proizlazi iz dokaza vrlo često imao aktivnosti kada je u pitanju i samo područje Trnova.

187. Da je prvostepeno vijeće savjesno pristupilo utvrđenju počinitelja predmetnog zločina, proizlazi i iz navoda pobijane presude gdje prvostepeno vijeće ide i korak dalje pa pod pretpostavkom da se radilo o optuženom Medarisu Šariću, s obzirom da je svjedok „N“ rekao da su njihova ispitivanja trajala određeni period, zaključuje da ostaju neutvrđene činjenice u kojem momentu se optuženi Medaris Šarić nalazio tu, koliko se zadržao, da li je isti bio prisutan prilikom ispitivanja, da li je bio tu kada je Merim odveo sveštenika u šumu preko puta vikendica i iz kojeg pravca se čuo pucanj. Stoga prvostepeno vijeće pravilno nalazi da su sve to odlučne činjenice koje su morale biti razjašnjene da bi se utvrdila eventualna odgovornost optuženog onako kako to Tužilaštvo tvrdi predmetnom optužnicom.

188. U tom pogledu dalje navodi da s obzirom da Tužilaštvo nije razjasnilo činjenice koje se odnose na prisustvo i ulogu optuženog Medarisa Šarića u konkretnom događaju, kao i da TO Trnovo nije imala kontrolu nad pripadnicima jedinice HOS, prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da Tužilaštvo nije dokazalo odgovornost optuženog Medarisa Šarića kada je u pitanju ubistvo sveštenika Nedeljka Popovića.

189. Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće zaključuje da je prvostepeno vijeće, s obzirom da je nakon ocjene svih izvedenih dokaza ostalo u sumnji u pogledu dokazanosti ove inkriminacije, donijelo pravilnu odluku da optužene Edhema Godinjaka i Medarisa Šarića oslobađa od optužbe. Tužilaštvo u žalbi nije ukazalo na neke činjenice i okolnosti, odnosno dokaze, koji bi uvjerali ovo Vijeće da je činjenično stanje pogrešno ili nepotpuno utvrđeno u pobijanoj presudi, što ukazuje na neosnovanost iste.

190. Nadalje, u pogledu **tačke I 4. optužnice**, odnosno ubistva članova porodice Cvijetić, Apelaciono vijeće nalazi neosnovanim sve žalbene prigovore koji su ukazivali na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje vezano za ovu tačku optužnice.

191. Iz pobijane presude se vidi da nije sporna činjenica da su navedene osobe lišene života, međutim Tužilaštvo žalbom ukazuje da izvedeni dokazi nisu ocijenjeni na pravilan način, jer da jesu, kako tvrdi, sud bi utvrdio da je optužba dokazana. U tom pogledu, Apelaciono vijeće nalazi da se u pobijanoj presudi interpretiraju dokazi na koje i žalba

ukazuje, ali da se Tužilaštvo ne slaže sa zaključcima prvostepenog vijeća.

192. Naime, prvostepeno vijeće je na osnovu izvedenih dokaza pravilno utvrdilo da porodica Cvijetić nije stradala tokom akcije na Straište, prilikom oslobađanja sela Presjenice i drugih mjesta, već da su izvršiooci bili pripadnici HOS koji su radili na obezbjeđenju električara koji su otklanjali kvar na dalekovodnoj mreži i koji su po naredbi došli sa Igmana, kojom prilikom su naišli pored navedenog sela, ušli u isto i lišili života lica iz ove tačke optužnice, a što se dešava poslije 2-3 dana od navedene akcije.

193. Dakle, prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da se radi o izolovanom slučaju koji nema poveznicu sa navedenim napadom, te da nema dokaza o bilo kakvom znanju i odobrenju štaba TO Trnovo u smislu otklanjanja kvara i angažovanja pomenute jedinice.

194. Shodno tome, bez obzira na broj svjedoka koji su svjedočili na ovu okolnost, prvostepeno vijeće nije moglo sa sigurnošću izvesti zaključak da su optuženi Edhem Godinjak i Medaris Šarić planirali, naredili, pomagali u planiranju ili učestvovali u napadu, te je na osnovu saglasnih izjava saslušanih svjedoka utvrdilo da su stradale lišili života pripadnici jedinice HOS, te da TO Trnovo, nije imalo bilo kakav vid kontrole nad ovom jedinicom i njenim pojedincima, pa samim tim optužene nije našlo odgovornim za djela koja su počinili pripadnici ove jedinice.

195. Ovako pravilna činjenična utvrđenja u cijelosti prihvata i Apelaciono vijeće.

196. Kada je u pitanju **tačka I 5. optužnice** i stradanje supružnika Vase i Bose Bjelica, pravilno je u pobijanoj presudi utvrđeno da u pogledu ove inkriminacije, izvedeni dokazi od strane Tužilaštva po svom sadržaju i kvaliteti nemaju potrebnu snagu uvjerljivosti da bi prvostepeno vijeće moglo van razmne sumnje zaključiti da su optuženi počinili krivično djelo koje im se stavlja na teret, što je i u pogledu ove tačke dovelo do oslobađajuće presude.

197. Pravilno se u pobijanoj presudi navodi da iz izvedenih dokaza nedvojbeno proizlazi da nema neposrednih očevidaca predmetnih ubistava, odnosno da su lica prije nego što su ubijena zavezana za noge, a potom za auto i tako vožena nakon čega su isti preminuli. Saznanja svih svjedoka da je to uradio izvjesni Sabahudin Karačić, proizlaze iz izjave navodnog zarobljenika Ferida Zagorca koji se nalazio u zatvoru, koji je to najprije ispričao svjedoku Danilu Bjelici, a on ostalima, i to u smislu da je Zagorac čuo, ali nije vidio, da je to uradio Sabahudin Karačić, nisu potvrđeni niti potkrijepljeni drugim

dokazima. Pored toga predmetna svjedočenja, kako se pravilno navodi u presudi, su izuzetno površna, jer ne sadrže dovoljno činjenica ni o vremenu izvršenja, ni o načinu izvršenja, niti u pogledu konkretne identifikacije potencijalnog izvršioca.

198. Osim toga, prvostepeno vijeće pravilno navodi da Tužilaštvo nije razjasnilo okolnosti oko navoda svjedoka Vinka Bjelice da je isti razgovarao sa sestrom Sabahudina Karačića, koja je rekla da to nije njen brat uradio, ali da je on bio u prisustvu osobe koja je to uradila i koju svjedok Bjelica označava kao krunskog svjedoka, međutim na ove okolnosti i njenih saznanja Tužilaštvo nije pozivalo ovu osobu za svjedoka kako bi rasvijetlilo činjenice od odlučnog značaja za dokazivanje optužbe.

199. Stoga se pravilnim ukazuje zaključak prvostepenog vijeća da je optužba tako postavljena da prvostepeno vijeće nije moglo van razumne sumnje utvrditi da su optuženi odgovorni za ove krivičnopravne radnje, odnosno nije moglo utvrditi bilo kakvo pobliže određenje pojedinca ili grupe kao izvršilaca, ali i sam način na koji su ova lica stradala, što je posljedično tome dovelo do oslobađajuće presude u odnosu na optužene.

200. U tom pogledu, prvostepeno vijeće je pravilno analiziralo i ocijenilo sve dokaze izvedene na ovu tačku optužnice i došlo do logičnog zaključka da optuženi Edhem Godinjak i Medaris Šarić nisu odgovorni za zločin koji im se stavlja na teret ovom tačkom optužnice.

201. Kako Tužilaštvo na glavnom pretresu nije izvelo dokaze koji po svojoj kvaliteti ne ostavljaju sumnju u dokazanost optužbe, niti u izjavljenoj žalbi na uvjerljiv način ukazuje na propuste prvostepenog vijeća, to je Apelaciono vijeće odbilo žalbu Tužilaštva kao neosnovanu i u pogledu **tačke I 6. optužnice** (6. a) do 6. p)) u kojoj navodi da su u periodu od juna do novembra 1992. godine pripadnici SJB Trnovo, TO, kasnije OS Trnova, pripadnici HV-HOS, zajedno sa drugim pripadnicima Armije BiH, lišili života civile srpske nacionalnosti, koji zbog godina starosti nisu mogli napustiti svoje kuće, nakon čega su njihove kuće zapalili.

202. Ovdje je potrebno istaći da se u žalbi ponavljaju argumenti da prvostepeno vijeće nije na pravilan način ocijenilo izvedene dokaze, pri tome ukazujući da su posredni dokazi, kao i dokazi o pronalasku tijela, uviđaju i ekshumaciji, te materijalni dokazi, bili dovoljni da se dokažu inkriminacije iz tačke 6. sa podtačkama od a) do s). U tom pogledu Apelaciono vijeće je naprijed dalo odgovore o prihvatljivosti takvih dokaza i

njihovoj dokaznoj snazi u prednjem dijelu presude, te se stoga neće ponavljati u ovom dijelu, nego će se fokusirati na konkretne inkriminacije.

203. Cijeneći žalbene prigovore koji osporavaju utvrđenja prvostepenog vijeća u odnosu na **tačku 6. podtačke b), c), d) i j) optužnice**, koje radnje su navodno počinili pripadnici HOS, Apelaciono vijeće nalazi da su zaključci prvostepenog vijeća u pogledu odlučnih činjenica argumentovani i utemeljeni na izvedenim dokazima, te ih kao takve prihvata i ovo Vijeće.

204. Naime, u pogledu **tačke 6. b) optužnice**, pravilno prvostepeno vijeće navodi da su na ovu tačku izvedeni svjedoci: Vojko Kenjić, Marko Vasić, Krsto Miović, Milorad Vasić, Milena Vitković, svjedok „H“, Huso Durmo, koji imaju posredna saznanja o stradanju porodica Vasić i Tešanović, te Save Kenjića, kao i materijalni dokazi koji se odnose na uviđaj i identifikaciju pronađenih lica, što je sve nedovoljno da se dokaže krivica optuženih van razumne sumnje, pogotovo iz razloga što svjedoci navode pripadnike jedinice HOS-a kao izvršioce krivičnih radnji, a već je obrazloženo da Tužilaštvo nije dokazalo da je jedinica HOS bila pod komandom optuženih Godinjaka i Šarića, niti da je optuženi Mirko Bunoza imao efektivnu kontrolu nad pripadnicima te jedinice, tako da ukazivanje Tužilaštva na status optuženih nije dovoljna osnova za dokazivanje njihove krivice. Tužilaštvo je trebalo dokazati da lica u okviru UZP djeluju zajedno ili u dogovoru u provođenju zajedničkog cilja ukoliko je željelo da dokaže da oni dijele odgovornost za krivična djela u okviru UZP.

205. Sve navedeno upućuje na zaključak da izjavljena žalba Tužilaštva nije dovela u pitanje pravilna činjenična utvrđenja prvostepenog vijeća, te je stoga Apelaciono vijeće odbija kao neosnovanu.

206. Apelaciono vijeće nalazi pravilnom i potpunom argumentaciju iz pobijane presude koja se odnosi na **tačku 6. c)**, odnosno ubistvo sedam civila srpske nacionalnosti iz sela Trebečaj. U pogledu ove tačke, prvostepeno vijeće je izvršilo analizu i ocjenu iskaza svjedoka kako na opšte okolnosti u tom periodu, tako i u odnosu na konkretnu inkriminaciju.

207. I u ovoj tački se nameće pitanje posrednih saznanja, te se u tom pogledu pravilno navodi u pobijanoj presudi da saslušani svjedoci nisu neposredni očevidci, nego da svoja saznanja o događajima i mogućim izvršiocima dobijaju posrednim putem, i to nakon određenog vremena. Pri tome, prvostepeno vijeće interpretira iskaze

svjedoka: Luke Knežević, Anđelka Knežević, Stane Knežević, Husnije Godinjaka, Milojka Vlaški, svjedoka „C“ i „G“, Osmana Mulaosmanovića, svjedoka „F“, Ramiza Mulaomerovića, Sretka Hadžiabdića, iz kojih proizlazi da je zaključak prvostepenog vijeća u pogledu dokazanosti ove inkriminacije pravilan. Također ni uložena materijalna dokumentacija ne ukazuje da je optužba dokazana van razumne sumnje, nego svi dokazi ukazuju na pripadnike HOS kao izvršioce ovog zločina.

208. Sve navedeno jasno ukazuje da su žalbeni navodi Tužilaštva neosnovani, te da je prvostepeno vijeće primjenom načela slobodne ocjene dokaza izvelo pravilne zaključke, koje u cijelosti prihvata i Apelaciono vijeće.

209. Razmotrivši žalbene prigovore i u pogledu dijela pobijane presude koji se odnosi na **tačku 6. d) optužnice** i ubistvo tri civila srpske nacionalnosti iz zaseoka Deseci, Apelaciono vijeće nalazi da pravilnost zaključka prvostepenog vijeća nije osnovano doveden u pitanje žalbom Tužilaštva.

210. Apelaciono vijeće prihvata navode iz pobijane presude da u konkretnom slučaju ne postoje očevici ubistava, a iz izjava saslušanih svjedoka: Husnije Godinjaka, Milene Vitković, svjedoka „F“, Nijaza Fazlića, Ramiza Mulaomerovića, proizlazi da svjedoci imaju saznanja da su to počinile jedinice HOS. S druge strane, svjedoci srodnici stradalih svjedočili su uglavnom o dešavanjima koja su im poznata prije ubistva u vrijeme dok su neki od njih boravili u selu (Aleksandra Skakavac, Milica Močević, Siniša Vitković, Milenko Vitković), kao i svjedoci koji su svjedočili na okolnosti pronalaska tijela stradalih i koji su naknadno dobivali informacije vezano za njihovu smrt. Na osnovu fragmentarnih saznanja navedenih svjedoka, prvostepeno vijeće nije moglo sa sigurnošću utvrditi da je dokazana ova tačka optužnice, pa samim tim ni krivična odgovornost optuženih.

211. Stoga, Apelaciono vijeće nalazi da je odluka prvostepenog vijeća rezultat svestrane i objektivne ocjene dokaza, te da žalbeni navodi Tužilaštva snagom svojih argumenata nisu doveli u pitanje utvrđeno činjenično stanje.

212. Kada je u pitanju **tačka 6. j) optužnice** i ubistvo Boriše Ivanovića iz sela Milje, prvostepeno vijeće je i u tom dijelu izvršilo pravilnu ocjenu dokaza i dalo argumentaciju za svoje stavove.

213. Naime, iskazi svjedoka Radeta Ivanovića, sina ubijenog, koji svoja saznanja ima od Jove Eleza, a on od svjedoka „F“, ukazuju na počinioce da su to bili vojnici Suljo

Ramić i Vejsil Leleta, za koje cijeneći ratni raspored prvostepeno vijeće nije moglo sa sigurnošću utvrditi da su bili podređeni optuženim, dok iz iskaza svjedoka Ferida Mizdraka i Nijaza Fazlića, proizilazi da su za predmetno ubistvo kao i za druga ubistva i pljačku stanovništva srpske nacionalnosti u selima Trebečaj, Deseci i Milje, odgovorni pripadnici HOS.

214. Dakle, svi navedeni svjedoci i uloženi materijalni dokazi, nisu ubijedili prvostepeno vijeće u dokazanost optužbe, niti je žalba ukazala na činjenice i dokaze koji bi ukazali na pogrešne zaključke prvostepenog vijeća, nego je Tužilaštvo kroz žalbu samo izražavalo drugačije viđenje dokaza u odnosu na prvostepeno vijeće, pri tome potencirajući status optuženih u inkriminisano vrijeme, iako je utvrđeno da pripadnici HOS nisu bili pod komandom TO Trnovo, pa samim tim ni optuženih Edhema Godinjaka i Medarisa Šarića, kako im to neosnovano Tužilaštvo stavlja na teret.

215. Stoga, Apelaciono vijeće zaključuje da je činjenično stanje iz pobijane presude pravilno i potpuno utvrđeno, te da Tužilaštvo nije ponudilo ovom Vijeću dovoljno jake i ubjedljive argumente u žalbi, kojim bi dokazalo suprotno.

216. Nadalje, u pogledu **tačkaka 6. g), 6. h), 6. i) i 6. a) optužnice**, Apelaciono vijeće nalazi da pobijana presuda sadrži pravilnu i dostatnu analizu i ocjenu svih dokaza koji su bili od presudnog značaja za donošenje odluke, kako pojedinačno, tako i u međusobnoj logičnoj povezanosti. Stoga, ovo Vijeće ne prihvata kao osnovan prigovor da je u odnosu na ove tačke oslobađajuće prvostepene presude izostalo adekvatno obrazloženje u pogledu odlučnih činjenica.

217. Cijeneći žalbene navode koji se odnose na **tačku 6. g) optužnice** i stradanje Cvije Orlić i Todora Popovića, Apelaciono vijeće nalazi pravilnim navode iz pobijane presude da iskazi svjedoka Nade Orlić, Slobodana Stanića i Nenada Popovića, predstavljaju dokaze koji iznose saznanja koja su dobili od drugih, te da ne predstavljaju pouzdan osnov za dokazivanje optužbe izvan razumne sumnje. Također, navedeno ukazuje na neosnovanost i neuvjeljivost žalbenih navoda, iz kog razloga su isti odbijeni.

218. Kada je u pitanju **tačka 6. h) optužnice** i ubistvo Jefemije Bjelica u selu Ilovice, prvostepeno vijeće je na osnovu izvedenih dokaza na ove okolnosti (svjedočenje kćerke stradale Bosiljke Marijanović i dr. Željka Karana) izvelo zaključak da se ne može utvrditi šta je neposredni uzrok smrti, koji zaključak kao pravilan prihvata i Apelaciono vijeće,

nasuprot tvrdnjama Tužilaštva da je ova inkriminacija dokazana.

219. Također prvostepeno vijeće pravilno zaključuje da nije dokazana ni optužba iz **tačke 6. i)**, koja se odnosi na stradanje Jovanke Lalović u mjestu Kobiljača. Naime, u pobijanoj presudi se navodi iskaz svjedoka Milene Ćiro, kojoj je stradala bila tetka, a koja nema neposredna saznanja o tome kako je došlo do smrti stradale Lalović, niti o izvršiocima koji su odgovorni. Stoga, Apelaciono vijeće nalazi neosnovanom žalbu Tužilaštva, koja osporava ovakav zaključak prvostepenog vijeća.

220. Apelaciono vijeće ne nalazi osnovanim ni žalbene navode Tužilaštva u pogledu **tačke 6. a) optužnice**, a koja se odnosi na stradanje civila Danila Pucara, Drage Vukmanović, Arandije Štake, Anđe Vukmanović, Rajka Vukajlovića u naselju Kijevo, s obzirom na to da je prvostepeno vijeće nakon ocjene svih izvedenih dokaza ostalo u sumnji u pogledu dokazanosti ove inkriminacije, te je donijelo pravilnu odluku da optužene oslobađa od optužbe.

221. U pogledu ove inkriminacije, prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da saslušani svjedoci saglasno svjedoče da se radi uglavnom o starijim osobama koje su ostale na području užeg i šireg rejona Kijeva, nakon napada na Straište i Presjenicu i osvajanje dijela koje su držale srpske snage, dakle poslije 07.07.1992. godine, te da isti nisu očevici događaja i svoja saznanja imaju iz priča drugih lica, a koje su ostale nepotvrđene.

222. S obzirom na to da su svjedoci ukazali da su u ubistvu Danila Pucara mogli učestvovati Bajro Bićo i Meša Aljić, prvostepeno vijeće je razmotrilo i te navode, te je došlo do pravilnog zaključka da isti nisu pouzdani, niti potvrđeni drugim dokazima. Kako je već naprijed navedeno, evidencija o ratnom rasporedu ne odražava uvijek stvarno stanje stvari na terenu kada je u pitanju ratni raspored nekih od navedenih lica u inkriminisanom periodu, što je detaljno odbrazložilo prvostepeno vijeće u presudi.

223. Kada je u pitanju stradanje Drage Vukmanović, Arandije Štake i Anđe Vukmanović, prvostepeno vijeće je sa dužnom pažnjom cijenilo sve izvedene dokaze na te okolnosti, a posebno se u pobijanoj presudi osvrnulo na iskaz svjedoka „A“, s obzirom da su se na njega pozivali svi drugi svjedoci, kao izvor njihovih saznanja o dešavanjima vezano za stradanje ovih lica, te je u tom pogledu prvostepeno vijeće našlo da je isti saslušan na glavnom pretresu na ove okolnosti, ali iz njegove izjave proizlazi da je sva saznanja isti također dobio od drugih, u smislu da se među ljudima “pričalo” i

“šuškalo” o uzrocima stradanja navedenih lica, kao i da bi lica koja se pominju kao mogući počinioci “mogli imati” veze sa istim događajima. Dakle, kada je u pitanju i ovaj svjedok isti nije neposredni očevidac, nego i sam saznanja o predmetnim dešavanjima crpi iz priča drugih.

224. Slijedom navedenog pravilnim se ukazuje zaključak prvostepenog vijeća u pogledu tački 6. g), h), i) i a), da Tužilaštvo nije ponudilo pouzdane dokaze o mogućim izvršiocima predmetnih ubistava, nasuprot neosnovanim tvrdnjama Tužilaštva da je takav zaključak proizvoljan i neargumentovan. Naime, ovakva tvrdnja Tužilaštva, posebno se odnosi na tačku 6. g) i stradanje Cvije Orlić i Milke Ilić, pri tome stavljajući akcenat na njihove pozne godine života, te u tom smislu Apelaciono vijeće nalazi da pobijana presuda sadrži adekvatno i logično obrazloženje da određene činjenice ukazuju da je njihova smrt nastupila vješanjem, te da u nedostatku drugih dokaza na okolnosti same smrti, prvostepeno vijeće nije moglo sa sigurnošću utvrditi da se u konkretnom slučaju radi o krivičnom djelu, odnosno da li je uzrok smrti posljedica činjenja od strane drugih osoba ili se u ovim slučajevima radilo o samoubistvu. Također kada je u pitanju i stradanje Rajka Vukajlovića, Apelaciono vijeće prihvata argumentaciju iz pobijane presude, da s obzirom na to da su svjedoci čuli pucanj iz pravca njegove kuće, proizlazi da se svjedoci nisu puno odmakli, a i sami navode da je to bilo vrlo brzo nakon što su ga vidjeli, te imajući u vidu da je prostrelna rana bila u predjelu sljepoočnice i da u blizini nisu vidjeli bilo kakve vojnike, upućuje na opravdanu sumnju da je ovo lice izvršilo samoubistvo.

225. Stoga Apelaciono vijeće nalazi neosnovanim žalbene navode Tužilaštva, a pobijanu presudu nalazi pravilnom, te je potrebno istaći da ista pruža dovoljno osnova za zaključak da Tužilaštvo nije ponudilo dovoljno kvalitetnih dokaza na osnovu kojih bi prvostepeno vijeće nesporno utvrdilo uzrok smrti navedenih lica, te ukoliko je došlo do nasilne smrti da dokaže ko su počinioci, makar da identifikuje grupu kojoj pripadaju, te da jasno ukaže na poveznicu između direktnih izvršilaca i optuženih. Nedovoljno je da Tužilaštvo odgovornost optuženih nalazi samo kroz činjenicu da su inkriminacije počinjene na području Trnova ili Kijeva, nad kojim područjima su ingerenciju imali odredi TO Trnovo i TO Kijevo, a posljedično tome i Štab TO Trnovo, odnosno optuženi kao komandant i načelnik.

226. Nakon razmatranja svih žalbenih prigovora Tužilaštva u pogledu **tačaka 6. e), s), l), f), n), o), r) i p) optužnice**, Apelaciono vijeće nalazi da su zaključci prvostepenog

vijeća u pogledu odlučnih činjenica argumentovani i utemeljeni na izvedenim dokazima, te ih kao takve prihvata i ovo Vijeće. Prvostepeno vijeće pravilno povezuje navedene inkriminacije sa određenim borbenim akcijama i na taj način daje širu sliku svih dešavanja, kako bi se utvrdila prava istina i uloga optuženih u tim inkriminacijama.

227. U pogledu **tačkaka 6. e) i 6. s) optužnice**, Apelaciono vijeće ne nalazi osnovanim žalbene prigovore da je akcijom na Straištu/Presjenicu komandovao Štab TO, iz čega Tužilaštvo crpi odgovornost optuženih. Naime, ni prvostepeno vijeće ne spori da su određene jedinice TO Trnovo bile dio događaja kada je u pitanju akcija na Straište i Presjenicu. Međutim, u tom slučaju se radilo o zajedničkoj akciji u kojoj učestvuju i Odred Kijevo i TO Trnovo, Združeni odred Igman, Odred TO Ilidža (specijalni odred Hrasnica), te komandanti i komandiri pomenutih jedinica.

228. Shodno tome, prvostepeno vijeće je pravilno ocijenilo sve izvedene dokaze i širi kontekst, te je na kraju pravilno zaključilo da u nedostatku kvalitetnih dokaza o konkretnoj ulozi optuženih Šarića i Godinjaka u navedenoj akciji, dolazi se do jedinog ispravnog i logičnog zaključka da je takvu stratešku odluku o provođenju akcije, odnosno rukovođenje cijelom akcijom provodila Taktička grupa na Igmanu. S tim u vezi, prvostepeno vijeće je posebno cijenilo navode svjedoka Ferida Mizdraka da je u julu mjesecu 1992. godine Operativna grupa Igman tražila da se određene jedinice Štaba TO pretpočine i da učestvuju u akciji oslobađanja Presjenice odnosno Straišta, te dokaz kojim komandant TG javno pohvaljuje jedinice i komandante koje su učestvovala u akciji.

229. Dakle, Tužilaštvo nije dokazalo da je navedenom akcijom komandovao i rukovodio štab TO, odnosno optuženi Šarić i Godinjak, kao komandant i načelnik štaba, iako je nesporno da u navedenoj akciji učestvuju i jedinice TO Trnovo, pa je stoga prvostepeno vijeće, u cilju svestranog pretresanja predmeta i donošenja zakonite i pravilne odluke, vršilo analizu pojedinačnih tačkaka u smislu dokaza o eventualnim direktnim počinocima predmetnih inkriminacija.

230. U tom pogledu, prvostepeno vijeće nije moglo na osnovu izvedenih dokaza sa sigurnošću utvrditi niti ko je ubio Mirka i Tankosavu Šehovac, te Kostu i Jovanku Šehovac, iako je veći broj svjedoka svjedočio na okolnost sklanjanja civila srpske nacionalnosti u kuću komšija Jusufa i Mule Ploskić i dolasku vojnika na to mjesto, dok u odnosu na ubistvo Ranka Popovića izuzev činjenice smrti i pronalaska posmrtnih ostataka ne postoji niti jedan neposredni dokaz o činjenicama i okolnostima ove

inkriminacije.

231. Također i kada je u pitanju tačka 6. s) optužnice, Tužilaštvo nije dokazalo na glavnom pretresu, niti je u žalbi uspješno osporilo navode iz pobijane presude, da u pogledu stradanja Kose i Mirka Kravljače u selu Straište, saslušani svjedoci na okolnosti ovih tačaka optužnice, uglavnom svjedoče o početku akcije i napada na Presjenu, činjenici da su stradala lica ostala u svojim mjestima nakon napada, te osim činjenice da su naknadno pronađena tijela stradalih, svjedoci nemaju saznanja o okolnostima stradanja i mogućim počiniocima.

232. Također, detaljno se u pobijanoj presudi navode iskazi svjedoka, iz kojih proizlazi da su u navedenom napadu učestvovali razne jedinice, te da se većina njih kretala i kroz Donju i Gornju Presjenu i kroz naseljena područja.

233. Da prvostepeno vijeće nije izvodilo proizvoljne zaključke u pogledu odgovornosti optuženih, jasno se vidi iz obrazloženja prvostepene presude, gdje se navodi da su se pojedini vojnici, koji su pripadali TO Trnovo, kao što je Hamdija Krupalija u određenom momentu nakon akcije, nalazili ispred kuća Ploskića učestvovali u odvođenju srpskog stanovništava u školu u Dejčice, kao i da postoji naredba komandanta Štaba TO Trnovo optuženog Medarisa Šarića u dva navrata u toku jula mjeseca da se izvrši pretres kuće Ploskića i zarobljeno stanovništvo provede u Dejčice, te se osnovano nije moglo van razumne sumnje tvrditi da su navedena lica i počinila predmetne inkriminacije iz ove tačke optužnice. U prilog svojim utvrđenjima prvostepeno vijeće navodi da se kuće u kojoj su pronađeni ubijeni nisu nalazile u neposrednoj kući Ploskića, te da su neke bile udaljene najmanje 500 metara ili se nalaze u udaljenijim zaseocima.

234. Također kada su u pitanju pročitane izjave svjedoka Zdravka Šehovca da je čuo da je Edhem Godinjak bio prisutan ispred kuće Ploskića kada je navodno postrojio vojnike i izdao zapovijed da se sve popali, prvostepeno vijeće nalazi da ovakva izjava ostaje nepotvrđena, jer niko od drugih svjedoka koji su bili prisutni navedenom događaju nije potvrdio prisustvo optuženog ispred kuće Ploskića, niti to čini Jusuf Ploskić pred čijom kućom se to dešavalo, koji za vojnike kaže da ih nije poznavao, navodeći da je bio neki iz Foče koji je pretio da će neke civile pobiti ali ga je u tome spriječio Hamdija Krupalija prijeratni policajac. Kako bi potkrijepilo svoje navode, prvostepeno vijeće je u pobijanoj presudi navelo i dokaze iz kojih proizlazi da je ovaj svjedok bio slabovidan.

235. Slijedom navedenog, prvostepeno vijeće u nedostatku konkretnih dokaza nije

moglo utvrditi ulogu i samo učešće optuženih Godinjaka i Šarića u pomenutoj akciji. S tim u vezi pravilno je ocijenilo iskaz svjedoka Ferida Mizdraka da je Godinjak indirektno učestvovala u ovoj akciji, s obzirom da ga je on sreo na mjestu Gradina, 2,5 km udaljeno od Presjenice, a usljed nedostatka drugih dokaza o učešću Godinjaka u navedenoj akciji, ne potvrđuje učešće ili prisutnost Edhema Godinjaka u Presjenici tokom ove akcije, posebno jer sam svjedok nije bio u Presjenici tokom akcije, te je njegova minobacačka jedinica dobila zadatak da djeluje iz sasim drugog mjesta. Kada je u pitanju optuženi Medaris Šarić, također i u odnosu na njega prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da ne postoje dokazi koji govore koja je tačno njegova uloga u ovoj akciji bila, osim navoda samog optuženog Šarića koje je dao na glavnom pretresu da se u vrijeme ove akcije, nalazio na nekom mjestu odakle je imao izvidnicu, s planom da izvještava jedinice koje su učestvovala u akciji o eventualnim problemima, te da je na tom mjestu i doživio traumatu usljed pogibije njegovog saborca, zbog čega je cijelo vrijeme poslije toga imao zdravstvenih problema.

236. Apelaciono vijeće nalazi da pravilnost ovakvog zaključka prvostepenog vijeća nije osnovano dovedena u pitanje žalbom Tužilaštva.

237. Kada su u pitanju **tačke 6. l), f), n) i o) optužnice**, žalbeni navodi da je prvostepeno vijeće na osnovu izvedenih dokaza trebalo izvesti drugačiji zaključak u odnosu na onaj iz pobijane presude je neosnovan i neutemeljen.

238. S obzirom na to da se ove inkriminacije dešavaju tokom ili nakon akcije za oslobađanje Trnova, prvostepeno vijeće je pravilno prije svega utvrdilo koje su jedinice učestvovala u navedenoj akciji, te je izvelo pravilan zaključak da su u navedenoj akciji učestvovala kako jedinice Štaba TO/ OS Trnovo, tako i jedinice koje pripadaju Taktičkoj grupi 2 (TG-2), s tim da TG-2 sačinjavaju razne jedinice među kojima je Združeni odred Igman (također sastavljen od više jedinica), potom oružane snage Trnova, Kalinovika, Hrasnice, mješoviti artiljerijski divizion Igman, Brdskoplaninska diverzantska jedinica Igman, te vod vojne policije. Apelaciono vijeće smatra da je navedeno utvrđenje bitno iz razloga što određuje koji komandni kadar je rukovodio navedenom akcijom.

239. Prvostepeno vijeće je analizom izvedenih dokaza pravilno utvrdilo da TO Trnovo nije izvodio samostalno borbena dejstva, te da iz istih proizlazi da je ova akcija, kao i akcija na područje Straišta/Presjenicu bila pod nadzorom više komande u ovom slučaju TG-2, te da Tužilaštvo nije izvelo jasne i nedvosmislne dokaze koji bi ukazivali da je

komanda TO Trnovo isključivo rukovodila i komandovala borbenim dejstvima, te je važnost i uloga TG-2 u konkretnoj akciji, pored iskaza svjedoka, posebno upečatljiva kroz izvještaj Ferida Mizdraka.

240. Slijedom navedenog, prvostepeno vijeće je pravilno zaključilo da je TG 2 imala odlučnu ulogu u sprovođenju ove „operacije“, te da nije sporno da je Štab TO, dakle svjedok Mizdrak Ferid po naredbi komandanta Šarića, sačinio operativni plan upotrebe i dejstva jedinica u toku akcije, s obzirom da je očigledno da se radi o teritoriji Trnovo koju oni najbolje poznaju, ali da je taj plan realizovan tek nakon dorade upotreba jedinica i konačnog odobrenja komandanta TG-2, što jasno pokazuje da je TG-2 kao viša i pretpostavljena komanda svim pomenutim jedinicama koje su učestvovala u akciji, rukovodila akcijom, te da je TG-2 kao viša komanda također odlučivala o upotrebi snaga štaba TO u borbenim dejstvima.

241. Utvrđenje prvostepenog vijeća da jedinice Štaba TO Trnovo nisu mogle samostalno rukovoditi ovom akcijom dodatno potkrepljuju i činjenice da ista nije bila u logističkom, vojnom, kadrovskom i dr. kapacitetu, pogotovo ako se uzme u obzir značaj navedenog mjesta, te položaj i opremljenost srpskih snaga na tom području. Prvostepeno vijeće je također pravilno utvrdilo u pogledu ove akcije da se radilo o sadejstvu, a ne prepočinjavanju jedinica štabu TO Trnovo i stavljanju pod kontrolu optuženih Šarića i Godinjaka. U tom smislu, kako se pravilno navodi u pobijanoj presudi, nisu provedeni dokazi da jedinice čiju upotrebu je naređivao komandant TG-2 Mirsad Ćatić nikada nisu čak ni privremeno stavljene pod komandu štaba TO Trnovo prepočinjavanjem, niti postoje dokazi da su bili pod njihovom efektivnom kontrolom.

242. Također, kada je u pitanju učestvovanje optuženog Edhema Godinjaka, nesporno je prvostepeno vijeće utvrdilo da je on kao načelnik štaba neposredno sa dijelom jedinica TO Trnovo učestvovao u pomenutoj akciji. S tim u vezi, prvostepeno vijeće je imalo u vidu navode svjedoka Ferida Mizdraka da, u situaciji kada je izdato naređenje za napad, bilo od strane komandanta ili neke više komande, načelnik štaba je, kao i svaki drugi vojnik, dužan da ga izvršava.

243. Da prvostepeno vijeće nije izvodilo proizvoljne zaključke na osnovu izvedenih dokaza, nego da je na svestran način pristupilo analizi i ocjeni izvedenih dokaza u cilju pravilnog i potpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, jasno proizlazi iz pobijane presude gdje prvostepeno vijeće navodi da je pored svega navedenog imalo u vidu da se

kompletan plan akcije, kako to proizlazi iz iskaza svjedoka Ferida Mizdraka, te iz njegovog izvještaja, odnosio isključivo na legitimne vojne ciljeve, te da u istom, ali i drugim izvještajima koje su podnosili drugi učesnici nije bilo nikakvih informacija u pogledu eventualnih ubistava koje su navedene jedinice počinile, a o čemu bi se obavještavala komanda. Osim toga, cijenilo je i da je u izvještajima navedeno da su se pojedini pripadnici jedinica, odali pijanstvu, pljačkanju i paljevini, te da je komandant TG-2 dao određene upute kako to da se riješi.

244. Shodno tome, prvostepeno vijeće je izvelo jedini logičan zaključak da izvedeni dokazi ostavljaju sumnju u pogledu izvršilaca i njihovih nadređenih, što se reflektovalo i na odgovornost optuženih Godinjaka i Šarića.

245. Apelaciono vijeće ne nalazi proizvoljnost u zaključivanju ni u odnosu na **tačku 6. l) optužnice**, koja se odnosi na ubistva civila srpske nacionalnosti na području Rogoja u julu i augustu 1992. godine, i to: Cvijete Elez, Milana Vlaški, Drage Golijanina, Mirjane Golijanin, Pere Golijanina, Danila Jokića i Milana Aksentića.

246. Kao što je specifično za naprijed navedene tačke i u ovom slučaju Tužilaštvo je prezentovalo posredne dokaze na osnovu kojih prvostepeno vijeće nije našlo dokazanim optužbu van razumne sumnje.

247. Naime, prvostepeno vijeće je ocjenom svih dokaza pojedinačno i u međusobnoj povezanosti utvrdilo da se predmetne inkriminacije odvijaju na Rogoju ili u neposrednoj blizini u toku navedene akcije, u kojem napadu učestvuju nesporno i jedinice TO Trnovo, ipak s obzirom na navod o učestvovanju mnogih jedinica i sa prostora Igmana, za koje nije dokazano da su potčinjenje Štabu TO, te da nema pouzdanih dokaza o mogućim izvršiocima predmetnih ubistava, pa pored činjenice da iz dokaza proizlazi da su optuženi na direktan ili indirektan način učestvovali u samoj akciji, Tužilaštvo nije van razumne sumnje dokazalo odgovornost optuženih na način postavljen u optužnici. Stoga se ukazuju neosnovanim žalbeni navodi Tužilaštva koji samom činjenicom da su optuženi bili učesnici te akcije u statusu koji nije sporan, nisu dovoljan osnov za osuđujuću presudu.

248. Prvostepeno vijeće je u odnosu na **tačku 6. f) optužnice**, odnosno ubistvo Janje Mojević i Mitre Timotije u selu Vrbovnik, također donijelo pravilnu odluku, iako Tužilaštvo u žalbi smatra suprotno.

249. U tom pogledu se pravilno navodi u pobijanoj presudi da pored činjenice da nisu identificirani konkretni izvršioци, prvostepeno vijeće je posebno imalo u vidu činjenicu da s obzirom da tijela nisu nikada pronađena, ostala je sumnja u uzrok smrti, zbog čega nije ni našlo dokazanim odgovornost optuženih za navedenu inkriminaciju, koji zaključak kao pravilan prihvata i Apelaciono vijeće.

250. Apelaciono vijeće ne nalazi osnovanim ni žalbene navode koji se odnose na činjenična utvrđenja prvostepenog vijeća u pogledu **tačke 6. n) optužnice**, tj. stradanje civila Danila Mišovića, Neđe Arsinijevića, Pavla Trgovčevića, Svetozara Popovića i Jove Trgovčević u selu Tošići.

251. U pogledu navedenih stradanja, prvostepeno vijeće je prilikom utvrđivanja činjeničnog stanja imalo samo svjedoke koji nemaju neposredna saznanja o stradanju navedenih civila, niti konkretna saznanja o eventualnim počiniocima.

252. Prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da su se navedene inkriminacije dešavale u toku akcije za oslobođenje Trnova, a u kojoj su u zajedničkom sadejstvu učestvovali TO Trnovo i jedinice TG2. S tim u vezi, pravilno je na osnovu iskaza svjedoka i materijalnih dokaza utvrdilo da su mnogobrojne jedinice, posebno jedinice sa Igmana učestvovalе u pravcu Širokara i Tošića, odnosno da su jedinice DIV Trnovo, jedinica Ljuta, Zufikar, te Šeher i vod Ediba Šarića, poslije napada zadanim pravcima, imale zadatak produžiti napad prema Širokarima i Tošićima.

253. Osim navedenog, prvostepeno vijeće nije imalo pouzdanih dokaza koja jedinica je mogla počiniti predmetnu inkriminaciju, niti je imalo pouzdane dokaze o načinu stradanja navedenih lica, zbog čega osnovano nije našlo dokazanim odgovornost optuženih ni po ovoj tački optužnice.

254. Kada je u pitanju **tačka 6. o) optužnice** i stradanje civila u mjestu Širokari, i to: Perse Golijanin, Spasoja Golijanina, Jovke Golijanin, Anđe Lale, Stake Popović, Gospave Vlaški, Apelaciono vijeće nalazi pravilnim zaključak prvostepenog vijeća da osim činjenice da se radilo o dešavanjima u toku oslobađanja Trnova, u kojoj akciji je učestvovao veliki broj jedinica, dokazi nemaju potrebni kvalitet na bazi kojih bi se mogao utvrditi način stradanja navedenih lica, a pogotovo ko je učestvovao u navedenim inkriminacijama, pa shodno tome prvostepeno vijeće nije našlo dokazanim odgovornost optuženih ni po ovoj tački optužnice.

255. Dakle, i pored činjenice što svjedoci označavaju Rajka Lale kao očevidca događaja i prenose saznanja koja su dobili od njega, iz izjave ovog očevidca koja je pročitana na glavnom pretresu, prvostepeno vijeće nije moglo na osnovu navoda da nije vidio da je vikendica gorila dok su navedena lica bila unutra, te s obzirom na činjenicu da u toj vikendici nisu pronađeni posmrtni ostaci, kao i da tijela navedenih žrtava nikada nisu pronađena, utvrditi dokazanost optužbe. Također prvostepeno vijeće nije moglo sa sigurnošću utvrditi ni prisustvo optuženog Godinjaka na tom mjestu, s obzirom na nesigurnost svjedoka Joke Prorok u tom pogledu, bez drugih potkrepljujućih dokaza.

256. Stoga, Apelaciono vijeće nalazi da su činjenična utvrđenja prvostepenog vijeća pravilna i potpuna, što ukazuje na neosnovanost žalbenih navoda Tužilaštva.

257. Cijeneći žalbene navode u pogledu **tačke 6. p) optužnice**, koja se odnosi na stradanje Nikole Golijanina u julu 1992. godine i Pere i Milke Golijanin u novembru 1992. godine u selu Bistročaj, ovo Vijeće nije našlo pogrešnim i nepotpuno utvrđenim činjenično stanje, nasuprot tvrdnjama Tužilaštva.

258. I u pogledu ove inkriminacije prvostepeno vijeće nije imalo kvalitetne dokaze koji bi uvjerali sud u dokazanost optužbe, o čemu pobijana presuda sadrži adekvatno obrazloženje, a koji zaključak nije doveden u pitanje ni izjavljenom žalbom.

259. Iz naprijed navedenih razloga, Apelaciono vijeće nije imalo razloga da ne povjeruje činjeničnim utvrđenjima iz pobijane presude za navedenu tačku optuženja, s obzirom na to da su dokazi ukazali na prisustvo više jedinica na tom području u inkriminisano vrijeme, a Tužilaštvo nije dokazalo sa sigurnošću umiješanost vojnika i policije koji su bili podređeni optuženim Godinjaku i Šariću.

260. Apelaciono vijeće nalazi pravilnim i utvrđenja iz pobijane presude u odnosu na **tačku 6. r) optužnice** i stradanje civila Marka Ivanovića, Sime Ivanovića, Cvijete Ivanović i Danila Ivanovića u selu Lisovići. Pravilno prvostepeno vijeće primjećuje da je u konkretnom slučaju bitna vremenska odrednica, te je u tom pogledu utvrdilo da je vrijeme stradanja ovih lica bilo u periodu 03.06.-05.06.1992. godine i istu je vezalo za status optuženog Edhema Godinjaka u tom periodu. Naime, prvostepeno vijeće je izvelo pravilan zaključak da nije dokazano da je optuženi Edhem Godinjak naredio, planirao, pomagao u planiranju i učestvovao u konkretnim inkriminacijama, kao ni da je optuženi u datom momentu bio nadređeni počiniocima, s obzirom da isti nisu ni identifikovani. U pogledu optuženog Medarisa Šarića, s obzirom na funkciju komandanta koju je

obavljao najranije od 10.06.1992. godine, prvostepeno vijeće je utvrdilo da se inkriminirani događaj desio prije nego što je stupio na dužnost, što isključuje njegovu odgovornost u pogledu navedenih inkriminacija.

261. Dakle, sve navedeno ukazuje na neosnovanost i paušalnost žalbenih navoda Tužilaštva.

262. Nadalje, cijeneći žalbene prigovore u pogledu **tačke 6. k) i m) optužnice**, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće pravilno ocijenilo dokaznu snagu iskaza svjedoka na osnovu slobodnog sudijskog uvjerenja, te stoga ovo Vijeće ne nalazi proizvoljnost u odlučivanju prvostepenog vijeća, kako to žalba neosnovano imputira. Stoga, ovo Vijeće ne nalazi da je došlo do pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

263. Kada je u pitanju **tačka 6. k) optužnice** i stradanje Savete Vitković u mjestu Godinja, prvostepeno vijeće je donijelo pravilnu odluku da se optuženi oslobađaju od optužbe, s obzirom na to da tokom postupka nije dokazano da je uopšte počinjeno krivično djelo opisano u optužnici.

264. Naime, prvostepeno vijeće nije moglo na osnovu kontradiktornih iskaza svjedoka u pogledu odlučne činjenice da li je smrt stradale nastala davljenjem ili vješanjem utvrditi da je optužba dokazana.

265. Također i u pogledu **tačke 6. m) optužnice** koja se odnosi na stradanje Radojke Popović u selu Kiselice, dokazi izvedeni na okolnosti stradanja ove osobe ukazuju da nije moguće pouzdano utvrditi način, odnosno uzrok smrti, odnosno da li je navedena osoba namjerno ubijena, ili je ista iz vatrenog oružja slučajno pogođena kada je od strane vojnika pucano nasumično ili je pak umrla od gladi. Stoga je prvostepeno vijeće pravilno zaključilo da Tužilaštvo nije van razumne sumnje dokazalo okolnosti pod kojima je ova osoba stradala, usljed čega nije ni razmatralo eventualnu odgovornost optuženih.

266. Dakle, prvostepeno vijeće je donijelo oslobađajuću presudu s obzirom da dokazi koji su izneseni na glavnom pretresu nisu pružili dovoljno osnova za zaključak da postoje sve pravno relevantne činjenice iz opisa krivičnog djela iz kojih proizilaze zakonska obilježja krivičnog djela i kojima se utvrđuje krivica optuženih.

267. Apelaciono vijeće je također sa dužnom pažnjom razmotrilo i žalbene navode

Tužilaštva koji su osporavali činjenična utvrđenja prvostepenog vijeća u pogledu **tačke II optužnice**, koji se odnose na zatočeničke objekte, te ih nalazi neosnovanim i paušalnim.

268. U tom pogledu, ovo Vijeće nalazi da su u pobijanoj presudi dati razlozi o odlučnim činjenicama relevantnim za presuđivanje u ovoj krivičnopravnoj stvari, uz adekvatnu ocjenu dokaza, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj povezanosti. Dakle, nije izostala brižljiva i savjesna ocjena svih dokaza, pa i onih koje Tužilaštvo u žalbi interpretira i za koje smatra da dokazuju optužbu.

269. Kako je već naprijed navedeno u konkretnom slučaju nije utvrđeno postojanje UZP prve i druge kategorije, odnosno nije utvrđena individualna odgovornost optuženih za učestvovanje u udruženom zločinačkom poduhvatu da se poćini zloćin, ćak i da je njegovo postojanje utvrđeno. Dakle, nije utvrđena svijest optuženih o postojanju plana i ućešća u njegovom ostvarenju, odnosno nije dokazana zajednićka zloćinaćka namjera.

270. Naime, Tužilaštvo je kroz žalbene prigovore pokušalo da snizi standarde potrebne za dokazivanje krivice po osnovu UZP, tako što je potenciralo status optuženih u inkriminisano vrijeme i na taj naćin je individualnu krivicu pretvorilo u kolektivnu odgovornost - nadrećdenih, a da pri tome nije ni dokazano sa sigurnošću kojim jedinicama su direktni izvršioći pripadali.

271. Kada je u pitanju „sistemski“, dakle UZP druge kategorije, Tužilaštvo nije dokazalo da su navedeni zatoćenićki objekti funkcionisali kao UZP, niti je prvostepeno vijeće na osnovu okolnosti u kojima su optuženi postupali, niti iz njihovih fizićkih radnji, mogli izvesti zaključak o znanju i namjeri optuženih za poćinjenje krivićnih djela koja se vežu za ove objekte.

272. Naime, prvostepeno vijeće u pogledu **taćke II 1. a) optužnice**, a koja se odnosi na zatoćenićki objekat u Osnovnoj školi Dejćići, pravilno navodi da je nesporno postojao zatoćenićki objekat u Osnovnoj školi Dejćići i da su neka lica srpske nacionalnosti odrećeno vrijeme boravila u ovom objektu, da su pojedini bili izloćeni nehumanom postupanju, te da je jedno lice podleglo usljed premlaćivanja.

273. Mećutim, prvostepeno vijeće nije moglo na osnovu izvedenih dokaza utvrditi kada je taćno oformljen ovaj objekat kao zatoćenićki centar i po ćijoj naredbi. Iz izvedenih dokaza proizlazi da su u tom objektu odrećeno vrijeme boravila lica srpske nacionalnosti sa podrućja Presjenice, Ledića, lica koja su prethodno bila zatvorena u Godinjskim

Barama, te lica koja su u toku vojne akcije na Rogoju zaustavljena pri pokušaju prelaska prema Kalinoviku.

274. Apelaciono vijeće prihvata kao pravilan zaključak prvostepenog vijeća da nema sumnje da su pripadnici određenih jedinica koje su pripadali TO Trnovo sprovodili civile srpske nacionalnosti (kada su u pitanju mještani Presjenice i Ledića) u Osnovnu školu u Dejčice, u julu mjesecu 1992. godine, te da je komanda bez sumnje o tome bila upoznata.

275. S obzirom da su svjedoci: Borivoje Vlaški, Dragomirka Mišović, Radojka Popović, Mihajlo Lalović, svjedok „Đ“, Borivoje Vlaški, te Jovo Vlaški u svojoj izjavi pročitanoj na glavnom pretresu, saglasno svjedočili da su prilikom njihovog zaustavljanja ili nekad poslije dok su boravili ta dva do tri dana na Rogoju vidjeli Edhema Godinjaka, od kojih su neki sa njim razgovarali, što i za njegovu odbranu nije sporno, jer je nesporno utvrđeno da je Godinjak kao načelnik štaba TO neposredno sa dijelom jedinica učestvovao u akciji za oslobodjenje Rogoja, ali osim činjenica o kojima su svjedoci svjedočili u pogledu njegovih radnji i postupaka, na koje svjedoci nisu imali primjedbe, pa su pojedini čak navodili da im je on rekao da ih niko neće dirati (svjedok Jovo Vlaški), međutim osim toga, nema pouzdanih dokaza da je baš on naredio njihovo odvođenje sa Rogoja za Dejčice. Pravilno prvostepeno vijeće konstatuje u pobijanoj presudi da je nesporna činjenica da su u sprovođenju učestvovali vojni policajci TO Trnovo, ali da ta činjenica ne daje osnov za zaključak da je optuženi donio naredbu da se neki zatočenički objekat formira, niti da je naredio da se neko smjesti u neki zatočenički objekat i pri tome bio potpuno svjestan šta će se tamo s tim ljudima desiti.

276. Također se pravilno navodi da iz dokaza proizlazi da se objekat u koji su navedeni civili dovedeni sastojao od dvije prostorije, u jednoj većoj su bili smješteni žene i djeca, u drugoj muškarci, te da su navedene prostorije bile čuvane od strane čuvara.

277. Slijedom navedenog, pravilno prvostepeno vijeće zaključuje da kada je u pitanju samo funkcionisanje navedenog objekta Tužilaštvo nije ponudilo relevantne dokaze, u smislu ko je bio upravnik ili odgovorno lice za navedeni objekat, s obzirom da su, u nedostatku materijalnih dokaza, iskazi svjedoka bili jedini izvor saznanja u pogledu zatočenja u navedenom objektu, pa u tom smislu proizlazi veliki broj različitih, većinom kontradiktornih iskaza u pogledu činjenice ko je tačno obezbjeđivao navedeni objekat. Tako dio svjedoka navodi da su ih čuvali mještani u civilu, neki da je to bila vojska, da su

se vojska i civili smjenjivali, te da se radilo o rezervnoj policiji.

278. U tom pogledu se pravilno navodi u pobijanoj presudi da ukoliko se o uslovima boravka i obezbjeđenju objekta brinula Civilna zaštita, kako to pojedini svjedoci tvrde, prvostepeno vijeće nalazi da optuženi nikada nisu bili nadređeni Civilnoj zaštiti, nalazeći da je ista djelovala u sklopu Ratnog predsjedništva opštine Trnovo.

279. Tokom postupka također nije bilo sporno da su pojedini zatvorenici fizički zlostavljani, kao i da je u istom nastupila i smrt Milenka Miovića. Međutim, u pogledu osoba koji su neposredni izvršioc takvih radnji svjedoci daju različite iskaze, tako se u presudi navodi da su ulazili uglavnom naveče kada nije bilo svjetla, da su razni vojnici vršili premlaćivanja, među njima su čuli za Sulju „Trocijevca“, izvjesnog policajca iz Foče ili Miljevine, poštara „Cibru“, da su ulazili u pripadnici Handžar Divizije, Dajidžine jedinice i dr. što je i nakon okončanog pretresa ostavilo sumnju u pogledu toga ko je nad izvršiocima imao efektivnu kontrolu i kome su odgovarali.

280. U pogledu smrti Miodraga Miovića, većina svjedoka navodi da su nepoznati vojnici ušli u prostorije, kada su vršili premlaćivanje zatvorenika, među njima i Milenka Miovića kojeg su pogodili flašom i od kojih posljedica je preminuo, dok je svjedok „N“ kojeg su tom prilikom teško povrijedili rekao da je saznao da se radilo o Sulji „Trocijevcu“ koji je nakon pogibije Merima na Rogoju ušao sa 3-4 vojnika, a među njima je bilo i neke vojske iz Hadžića. U prilog navedenom su navedeni i materijalni dokazi iz kojih proizlazi da je otkopavanjem tijela uočeno da mu je lobanja bila razbijena.

281. Potom prvostepeno vijeće pravilno navodi da navedeni svjedoci saglasno svjedoče da su odmah nakon ubistva Milenka Miovića prebačeni za Trnovo i smješteni u razne objekte, a to je otprilike bio 8. dan boravka onih koji su dovedeni iz pravca Rogoja, a nakon što im je Asim Zulić rekao da im tu ne mogu garantovati sigurnost, jer tim pravcem prolazi vojska i da ih niko ne može zaustaviti da uđu.

282. Dakle, imajući u vidu naprijed navedene iskaze svjedoka, Tužilaštvo nije, van razumne sumnje, dokazalo ko su i kojoj vojnoj formaciji pripadaju vojnici ili druge osobe, a koji su ulazili uglavnom u noćnim satima u prostorije navedenog objekta i prema zatvorenicima se nehumano odnosili, s obzirom da iz dokaza proizlazi da se nije radilo o stražarima pomenutog objekta, koji prema iskazima pojedinih svjedoka nisu mogli spriječiti te ulaske. U pogledu osoba koje su neki poimenično označili, kao što je Suljo „Trocijevac“, prvostepeno vijeće je utvrdilo da se radi o pripadniku HOS jedinice, nad

kojim Štab TO, odnosno optuženi, nisu imali bilo kakvu efektivnu kontrolu.

283. U pogledu navoda svjedoka „A“ da je čuo da su zatvorenike koji su bili smješteni u Osnovnoj školi Dejčići maltretirali Avdo Ćosić iz Kijeva, Suno Dedić, Aziz Dedić, iako svjedok navodi da on nije bio u Osnovnoj školi Dejčići ni u vrijeme kada su lica srpske nacionalnosti bila zatvorena u tim prostorijama, niti bilo kada kasnije, prvostepeno vijeće je izvršilo uvid u dokaze Tužilaštva koje se odnose na ratne rasporede, a iz kojih proizlazi da su lica Suno Dedić i Aziz Dedić evidentirani kao pripadnici Armije BiH, dok za lice Avdo Ćosić nema dokaza o ratnom rasporedu. Cijeneći da svjedok „A“ nije pojasnio detaljnije okolnosti u pogledu svojih navoda, te činjenicu da njegovi navodi nisu potvrđeni niti jednim drugim dokazom/iskazom svjedoka, prvostepeno vijeće osnovano njegov iskaz u ovom dijelu nije moglo bezrezervno prihvatiti.

284. S obzirom na navedeno, prvostepeno vijeće je izvelo pravilan zaključak da Tužilaštvo nije dokazalo ko je tačno obezbjeđivao pomenuti objekat, Tužilaštvo nije ponudilo nijedan konkretan dokaz da su navodni počinioci bili podređeni optuženim Medarisu Šariću i Edhemu Godinjaku niti da su optuženi imali efektivnu kontrolu nad tim licima, koji zaključak kao pravilan prihvata i Apelaciono vijeće.

285. Osim toga, prvostepeno vijeće je u tom pogledu pravilno uzelo u obzir da su iskazi svjedoka kontradiktorni, kao i da neki izričito navode, a koji su optuženog Godinjaka poznavili, da istog nisu vidjeli, prvostepeno vijeće nije moglo van razumne sumnje, utvrditi da je optuženi Edhem Godinjak dolazio u prostorije Osnovne škole Dejčići dok su tamo boravila zatočena lica srpske nacionalnosti.

286. Nasuprot žalbenim navodima Tužilaštva, prvostepeno vijeće je također pravilno utvrdilo da u pogledu optuženog Medarisa Šarića niko od pomenutih svjedoka nije navodio da je isti ikada dolazio ispred ili u prostorije Osnovne škole Dejčići.

287. Dakle, na osnovu naprijed navedenih činjenica, Tužilaštvo nije dokazalo van razumne sumnje odlučne činjenice koje se tiču načina formiranja ovog zatočeničkog objekta, načinu funkcionisanja, ko je tačno obezbjeđivao navedene prostorije, ko su konkretni počinioci i kojim formacijama su pripadali. Također činjenice da je po nalogu optuženog Šarića određeni broj civila nakon njihovog pronalaska sproveden u Dejčiće, kao i da su drugi pripadnici TO dovodili pronađene civile u školu, ne upućuju automatski na zaključak da su optuženi oformili navedene objekte, posebno ako se ima u vidu da iz izvedenih dokaza proističu mnoge činjenice koje upućuju na zaključak da su

navedena lica u taj prostor dovedena radi razmjene (mještani sela Presjenica) ili i iz sigurnosnih razloga, s obzirom da su se određena lica krila i da je kod istih pronađeno naoružanje (Ledići) i sl.

288. Osim navedenog, pravilno se u presudi navodi da Tužilaštvo nije dokazalo da je do optužnih dolazila bilo kakva informacija/izvještaj o načinu postupanja sa zatvorenicima i mogućim počinocima. Upravo iz tog razloga je bilo od odlučnog značaja utvrditi način funkcionisanja ovog zatočeničkog objekta, da li i kome su poslani izvještaji o dešavanjima, i tome sl. S tim u vezi, pravilno je prvostepeno vijeće cijeno da se štab TO Trnovo nalazio u tom momentu u Godinjskim Barama, a potom u Rajskom Dolu, koja mjesta su poprilično udaljena od sela Dejčići. Također, prvostepeno vijeće je imalo u vidu da dokazi pokazuju da je dan poslije ubistva Milenka Miovića, iako nije poznato ko je konkretno donio odluku o tome, svjedoci svjedoče da je Asim Zulić koji je u to vrijeme bio pomoćnik komandanta za operativno bezbjednosne poslove pri štabu TO, učestvovao u organizaciji prevoza navedenih lica za Trnovo, koji im je rekao da im se zbog prisustva raznih vojnih jedinica koje su prolazile navedenim područjem ne može više garantovati sigurnost, kojom prilikom su navedene civile sklonili dalje od Dejčića u razne objekte na užem području Trnova. Međutim, kako prvostepeno vijeće pravilno nalazi iz izvedenih dokaza se ne može utvrditi po čijoj naredbi i pod kojim okolnostima je postupljeno, o čemu se ni Zulić kao svjedok nije izjašnjavao, jer nije ni pitan na te okolnosti.

289. Shodno navedenom, pravilno se zaključuje u pobijanoj presudi da s obzirom da izvedenim dokazima nisu dokazane ključne činjenice koje se tiču funkcionisanja ovog zatočeničkog objekta, odnosno da li je navedeni objekat formiran od strane civilne ili vojne strukture ili su u istom imali obostrane ingerencije, te da nije dokazano ko su počinoci i da li su bili podređeni optuženim, niti ko je tačno obazbjeđivao pomenuti objekat, zbog čega nije van razumne sumnje dokazano da su optuženi formirali zatočenički objekat u Osnovnoj školi Dejčići, niti da su nad licima koja su vršila obezbjeđivanje zatvorenika ili licima koja su maltretirala i tukli zatvorenike/a usljed čega je lice Miović Milenko preminuo imali efektivnu kontrolu, kako se to tvrdi predmetnom tačkom optužnice. Prvostepeno vijeće posljedično tome u pogledu uslova boravka kao vid inkriminacije koje se stavlja optuženim na teret, također nije našlo odgovornost optuženih.

290. Apelaciono vijeće zaključuje da je prvostepeno vijeće pravilno i potpuno

utvrdilo činjenično stanje, te da izjavljena žalba nije osnovano ukazala na pogreške prvostepenog vijeća i na dokaze, koji bi doveli do drugačijih činjeničnih utvrđenja, te je stoga ovo Vijeće žalbu odbilo kao neosnovanu.

291. Cijeneći žalbene navode u pogledu utvrđenog činjeničnog stanja vezano za **tačku II 2. b) i dijela tačke I 3. optužnice** u odnosu na zatočenički objekat u Godinjskim Barama, Apelaciono vijeće iste nalazi neosnovanim, dok argumente iz obrazloženja pobijane presude nalazi dostatnim i relevantnim. Naime, prema navodima iz pobijane presude radi se o vikend naselju u Godinjskim Barama, gdje su određeni zatvorenici prvobitno bili smješteni u nekim vikendicama, da bi potom bili prebačeni u betonski objekat-garažu, u koji objekat dolaze i druga lica koja su naknadno zarobljena.

292. Prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da se prve informacije o smještaju zatočenika na ovo mjesto dešava 10.06.1992. godine kada su zarobljeni pravoslavni sveštenik Nedeljko Popović, svjedok „N“, Mladen Ivanović, Radenko Vlaški, te Jovo Elez i njegovog supruga Savka, jer iz dokaza proizlazi da su navedena lica najprije dovedena u Godinjske Bare u neke od praznih vikendica i poslije dan ili dva su smješteni u jedan betonski objekat gdje su boravili između mjesec i po ili nepuna dva mjeseca, do njihovog prebacivanja u Osnovnu školu Dejčići, početkom augusta mjeseca, odnosno nakon akcije za oslobađanje Trnova, kada u taj objekat dovode pripadnike VRS.

293. Nadalje, kada su u pitanju pripadnici VRS, tzv. „grupa artiljeraca“, ali i drugi koji su se vodili kao pripadnici VRS iako nisu zarobljeni direktno u borbama, a radi se o svjedoku „E“, koji su zarobljeni nakon pada Rogoja, svjedoci potvrđuju da su isti sa Rogoja sprovedeni na dane 31/01.08.1992. godine u ovaj betonski objekat u Godinjskim Barama gdje su već ranije zatvorene naprijed pomenute osobe, navodeći da ih je u toj betonskoj prostoriji bilo između 10 i 16 i da u istoj ostaju nekih 8-10 dana kada ih prebacuju za Trnovo, u hotel Treskavica, pa dalje u Dom zdravlja, te za magacin TO. Također svjedoci su svjedočili na okolnosti boravka, uslove, fizička i psihička maltretiranja u tim objektima, kao i na okolnosti stradanja pojedinih lica, što je sve prvostepeno vijeće detaljno analiziralo i pravilno ocijenilo u pobijanoj presudi.

294. U tom pogledu pravilno se u pobijanoj presudi navodi da iz saglasnih iskaza saslušanih svjedoka, a koja činjenica nije bila sporna ni među stranama u postupku, proizlazi da je 30./31.07.1992. godine tokom napada i osvajanja Rogoja, na tom području zarobljeno više lica srpske nacionalnosti, bilo da je riječ o civilima ili

pripadnicima VRS, te je dio njih (kada je riječ o civilima) odveden u školu u Dejčice, a dio njih odveden za Godinjske Bare (kada je riječ o pripadnicima VRS, bilo da se radi o tzv. „artiljercima“ ili drugim osobama koje su u datom momentu bile u uniformi ili imale naoružanje). Također za prvostepeno vijeće nije bilo sporno da su zarobljeni u Godinjskim Barama, boravili jedan određeni period 8 do 10 dana, a nakon čega su sprovedeni u Trnovo u hotel Treskavica, pa u podrum Doma zdravlja i na kraju u magacin TO.

295. Imajući u vidu iskaze svjedoka, prvostepeno vijeće pored nesporne činjenice da je optuženi Edhem Godinjak bio na Rogoju, da je kako pojedini svjedoci, pogotovo svjedok „E“, navode da je koordinisao i izdavao neke naredbe jedinicama preko motorole, Tužilaštvo nije, van razumne sumnje, dokazalo da je optuženi Edhem Godinjak naredio zarobljenicima da nose ranjenike sa Rogoja u Godinjske Bare. To je, kako se navodi u pobijanoj presudi, samo na glavnom pretresu izjavio svjedok „Š“, dok je svjedok „K“ svoj iskaz iz istrage na glavnom pretresu izmijenio tvrdeći da je to bila samo njegova pretpostavka. Prema nalazu prvostepenog vijeća iskaz svjedoka „Š“ nije konzistentan, niti ga potvrđuje ijedan drugi dokaz, s obzirom da niko od svjedoka koji su pitani na te okolnosti („L“, „K“, „E“, izjava umrlog svjedoka „R“, Mihajlo Lalović i dr.) nije znao ko je naredio nošenje ranjenika. Sve i da je dokazano da je optuženi naredio nošenje ranjenika, prvostepeno vijeće nije moglo na osnovu dokazne građe van razumne sumnje utvrditi da je on naredio sprovođenje i zatvaranje zarobljenika sa Rogoja u zatočenički objekat/garažu u Godinjskim Barama.

296. Prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da kada je u pitanju optuženi Medaris Šarić niko od saslušanih svjedoka ga nije pomenuo u bilo kakvom kontekstu vezano za odvođenje zarobljenika u Godinjske Bare.

297. Slijedom navedenog, prvostepeno vijeće izvodi pravilan zaključak da u pogledu funkcionisanja i ovog zatočeničkog objekta Tužilaštvo nije dalo konkretne dokaze po čijem je nalogu formiran i po čijem su konkretno nalogu ti zatočeniци dovedeni u navedeni objekat.

298. Pri tome je prvostepeno vijeće cijenilo nesporno važnu ulogu Taktičke grupe i jedinica sa Igmana u ovoj akciji za oslobađanja Trnova, ali i drugim akcijama, te uopšte u dešavanjima na prostoru Trnova, a što proizlazi i iz činjenice da je komandant te grupe, Mirsad Ćatić, nakon što su navedeni zarobljenici tzv. „artiljerici“ zatvoreni u objekat u

Godinjskim Barama, iste posjetio i sa njima obavio razgovor, što proizlazi iz dokaza, odnosno iz televizijskog snimka.

299. Pravilno je utvrđenje prvostepenog vijeća da su zatvorene osobe u Godinjskim Barama obezbjeđivali vojni policajci, na koji zaključak nisu utjecali ni navodi nekih od zatočenih svjedoka koji su stražare označavali kao aktivne ili rezervne pripadnike policije ili to da su bili u policijskim uniformama, što je, kako se navodi, posve razumljivo s obzirom da većina njih i jesu bili aktivni policajci do momenta izbijanja sukoba, te svjedocima nije ni moglo biti poznato da su isti u međuvremenu postali pripadnici vojne policije.

300. Prvostepeno vijeće je u pogledu uslova boravka, pravilno utvrdilo da svjedoci saglasno ističu da je navedena prostorija bila neuslovna s obzirom da ih je bio veliki broj u njoj boravio, da nije bilo prozora, samo ulazna vrata i jedan mali otvor na zidu, da se stvarao kondenz noću, da nisu mogli izlaziti, da prva 2-3 dana nisu dobili hranu, samo vodu, također su navodili da je bilo neuslovno i sa aspekta zadovoljavanja osnovnih ljudskih potreba.

301. Apelaciono vijeće nalazi da nije proizvoljno činjenično utvrđenje prvostepenog vijeća ni kada je su u pitanju lica koja su ih zlostavljala. Naime, u pobijanoj presudi se navodi da svjedoci najčešće ukazuju na izvjesnog poštara „Cibru“, Sulju „Trocijevca“, Milišića iz sela sa Bjelašnice, Safeta Šemića koji je bio pijan, te da su „najžešće“ premlaćivanje desilo kada je poginuo Merim Bratić na Rogoju. Na osnovu izvedenih dokaza, prvostepeno vijeće je utvrdilo da je Suljo „Trocijevac“ bio pripadnik HOS, dok kada je u pitanju svjedok Nijaz Drkić, koji je jedini od pripadnika vojne policije voda iz Šabića (koji su obezbjeđivali pripadnike VRS tokom njihovog boravka u Godinjskim Barama), svjedočio na glavnom pretresu, prvostepeno vijeće nalazi da isti niti od strane odbrane, a niti Tužilaštva, nije pitan na ove okolnosti.

302. Na osnovu naprijed navedenih činjenica o ovom zatočeničkom objektu, te kada su u pitanju osobe koje su učestvovala u nečovječnim postupanjim prema zatvorenicima, prvostepeno vijeće pravilno zaključuje da se uglavnom radilo o osobama koje su dolazile sa strane, koje nisu pripadnici vojne policije, koja ih je za vrijeme njihovog boravka obezbjeđivala, a da je samo svjedok „Š“ svjedočio da ga je znao tući i čuvar, izvjesni Milišić. Prema spisku vojne policije koja je obezbjeđivala navedene zatvorenike, nalazi se jedno lice pod prezimenom Milišić, ali prvostepeno vijeće u nedostatku drugih dokaza

nije moglo sa sigurnošću utvrditi da se radilo baš o tom licu. Također ovaj svjedok u svom svjedočenju navodi da su ulazili i neki drugi „nepoznati“ i to „sigurno bez znanja ovih što su ih čuvali“ i „odrađivali nabrzaka“, dakle ostavljajući mogućnost da čuvari ipak u tim radnjama nisu učestvovali.

303. Kada je u pitanju dolazak optuženog Edhema Godinjaka, prvostepeno vijeće je cijeno da svjedok „N“ navodi da je tokom njegovog boravka u Godinjskim Barama optuženi došao svega dva puta i to drugi dan kad su svjedok i ostali dovedeni, dakle oko 11-12.06., kada ga je ispitivao oko položaja vojske, te drugi put nakon mjesec i po dana kada je dolazila neka televizijska ekipa. Kada su u pitanju zarobljeni pripadnici VRS isti izjavljuju da je Godinjak došao 4-5 dana poslije njihovog zarobljavanja, dakle otprilike oko 04.-06.08. i saslušavao ih na okolnosti vezano za položaj srpske vojske oko Trnova i sl.. Svjedok „R“ je izjavio s obzirom da mu je vidio flaster na glavi da ga je pitao ko ga je tukao, te je na istom insistirao, govoreći mu ako mu kaže ko mu je to uradio da će toga dovesti na lice mjesta i streljati. Međutim ni sam svjedok nije znao ko ga je povrijedio, jer se to dogodilo prilikom njihovog sprovođenja sa Rogoja od strane nepoznatog vojnika. Također ovaj svjedok govori da su ih poslije nekoliko dana izveli da ih tuku, ali je neko povikao: „*Eto Godinjaka!*“ i odmah su ih vratili u objekat. Svjedoci „E“, „L“, „S“, „Š“ su također saglasno posvjedočili da je Godinjak dolazio i pitao ko ih tuče, ali oni nisu znali, niti su smjeli šta govoriti, te im je Godinjak rekao da ih niko ne smije tući i da će on te kazniti/streljati, da će biti razmijenjeni i da se ne boje. Svjedok „P“ svjedoči da je Godinjak čak izgrdio one koji su ih čuvali i da je doveo medicinsku pomoć. Svjedok „Š“ svjedoči da su nakon 8 dana boravka u Godinjskim Barama prebačeni u hotel Treskavica, jer je neka vojska htjela da ih likvidira i svjedok misli da je „Edo“ iz komande naredio da ih zbog toga izmjesti.

304. Pravilno se u pobijanoj presudi navodi da u odnosu na optuženog Medarisa Šarića niko od pomenutih svjedoka nije svjedočio da je optuženi bilo kada dolazio u/pred navedeni objekat u kojem su bili smješteni. Prvostepeno vijeće nije propustilo da cijeni i svjedočenje svjedoka „N“ koji je rekao da je odmah nakon njegovog zarobljavanja 10.06.1992. godine i dovoženja u Godinjske Bare došao izvjesni „general Šarić“ za kojeg svjedok nije znao o kome se radi, a koji se pojavio još jednom sa Godinjakom i ostalim kada je bilo određeno televizijsko snimanje, te je za utvrđenje prvostepenog vijeća da se radilo zaista o optuženom Šariću, s obzirom na nesigurnost i nedorečenost u ovoj izjavi, bilo neophodno ponuditi i druge potkrepljuće dokaze na ovu okolnost.

305. Stoga, Apelaciono vijeće nalazi da prvostepeno vijeće nije moglo na osnovu iskaza ovog svjedoka, na pouzdan način utvrditi prisustvo optuženog Medarisa Šarića, a Tužilaštvo u izjavljenoj žalbi nije jasno ukazalo koji su to nedostaci pobijane presude, osim što se ne slaže sa zaključkom prvostepenog vijeća.

306. Nadalje, predmetnom tačkom optužnice također su navedene i inkriminacije koje se odnose na ubistva pripadnika VRS Ilije Višnjevca, Dušana Badnjara, te civila Milodraga Đilita, te i u tom pogledu Apelaciono vijeće prihvata činjenična utvrđenja iz pobijane presude, jer su pravilna i zasnovana na izvedenim dokazima.

307. Cijeneći dokaze na ovu činjeničnu okolnost, prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da je Dino Sačić, bio pripadnik diverzantsko-izviđačke jedinice, na čelu sa Mirsadom Mizdrakom, a koju je obučavao Merim Bratić i koju jedinicu je Merim Bratić vodio na samom Rogoju, te koja je učestvovala u samom napadu kada su „artiljerici“ napadnuti i zarobljeni. Također je utvrdilo da iz izvednih dokaza Sačić je poginuo u toku 1993. godine.

308. Dakle, prvostepeno vijeće pravilno nalazi da iako nije sporno da je optuženi Edhem Godinjak bio na Rogoju, vidljivo je da nisu saglasne izjave svjedoka u pogledu činjenice u kojem se to momentu Godinjak pojavljuje u odnosu na zarobljavanje „artiljeraca“ i ubistva Ilije Višnjevca, pa tako pojedini svjedoci govore o činjenici da je Godinjak bio prisutan u vrijeme kada se zarobljavaju pripadnici VRS, da ga je čak Sačić i obavjestio o navedenom ubistvu, dok drugi svjedoci govore da se na konkretno mjesto Godinjak pojavio tek kada je sve bilo gotovo, kada je trebalo nositi ranjenike, dakle nakon ubistva Ilije Višnjevca.

309. Kada je u pitanju stradanje Dušana Badnjara, prvostepeno vijeće na osnovu dokaza, prije svega iskaza svjedoka „S“, „Š“ i „R“, koji se odnose na ove okolnosti proizlazi da je navedeno lice bilo ranjeno još na Rogoju i da je nakon pucnjave pobjegao na nepoznato mjesto.

310. Shodno navedenom, prvostepeno vijeće u pogledu ove inkriminacije pravilno nalazi da Tužilaštvo nije van razumne sumnje dokazalo svoje tvrdnje da je navedeno lice ubijeno u Godinjskim Barama, s obzirom da postoje indicije da se teško ranjen danima skrivao, kada je pronađen i s obzirom na teško stanje u kojem se nalazio već je ili vrlo brzo bio mrtav.

311. Kada je u pitanju stradanje Milorada (Mijata) Džillita, prvostepeno vijeće je utvrdilo da je ovo lice stradalo u Godinjskim Barama početkom augusta 1992. godine, nakon što je doveden nekoliko dana poslije ostalih, te da su ga pripadnici vojne policije sproveli u Godinjske Bare. Pravilno se zaključuje u pobijanoj presudi da pored činjenice da su različiti navodi u pogledu uzroka smrti, iz iskaza svjedoka ne proizlazi ko su neposredni počiniooci, osim činjenice da svjedok Rade Ivanović iz druge ruke svjedoči da ga je izvjesni Safet Šemić udario od zid dok nije preminuo. Međutim navedene navode ne potvrđuje niti jedan drugi svjedok, niti se navedeno lice nalazi na spisku pripadnika vojne policije iz Šabića koji su čuvali navedeni objekat, niti ima dokaza o njegovom ratnom rasporedu.

312. Nasuprot žalbenim navodima Tužilaštva, prvostepeno vijeće ni u ovom pogledu nije pokazalo proizvoljnost u odlučivanju, pa se u tom pogledu pravilno u presudi navodi da kada je u pitanju zatočenički objekat u Godinjskim Barama isti su obezbjeđivali vojni policajci, odnosno isti je bio pod ingerencijom TO Trnovo, te je u kontekstu eventualne odgovornosti optuženih za ove inkriminacije, prvostepeno vijeće posebno imalo u vidu statute optuženih Godinjaka i Šarića u datom momentu kao načelnika i komandanta štaba.

313. Dakle, prvostepeno vijeće je našlo dokazanim da su objekat obezbjeđivali vojni policajci koji su pod neposrednom kontrolom optuženog Medarisa Šarića kao komandanta, kao i da je nesporno da je optuženi imao efektivnu kontrolu nad pripadnicima vojne policije, u prilog čemu govore naredbe i odluke o formiranju vodova vojne policije, te izdavanje naredbi vojnoj policiji za razne aktivnosti u toku tog perioda na širem području Trnova.

314. I pored navedenog, prvostepeno vijeće pravilno nalazi da okolnost da su navedeni objekat obezbjeđivali pripadnici vojne policije, sama po sebi ne može dovesti do odgovornosti optuženog Šarića kao komandanta za sva događanja u i oko ovog objekta. U tom pogledu prvostepeno vijeće nije našlo dokazanim da su navedene inkriminacije počinile osobe podređene optuženom nad kojima je imao efektivnu kontrolu, jer većina svjedoka je istakla da su počiniooci dolazili sa različitih strana i "upadali" u objekat.

315. Pored navedenog čak i da je dokazano da su navedene inkriminacije počinili njegovi podređeni nad kojima je imao efektivnu kontrolu, kako se pravilno navodi u pobijanoj presudi, bilo je neophodno dokazati da je optuženi kao nadređeni znao ili imao

razloga da zna da su njegovi podređeni izvršili ili se spremaju da izvrše zločin, odnosno da je dovoljno obaviješten o zločinima. U tom smislu među izvedenim dokazima ne postoji niti jedan dokaz da je optuženi Šarić dobio bilo kakvu informaciju, niti bilo kakav izvještaj o zarobljenim licima, odnosno o postupanju sa zarobljenim licima, niti bilo kakvu informaciju o stradalim licima u ovoj tački optužnice, odnosno da je dobio bilo kakvu informaciju koja bi ga obavezivala da preduzme radnje, a niti je neko od saslušanih svjedoka, pouzdano svjedočio da je vidio Šarića ili imao saznanja da je isti dolazio u navedene objekte. Dakle, u odsustvu okolnosti koje ukazuju na odnos nadređeni-podređeni, a posebno u odsustvu dokaza o znanju optuženog u pogledu ovih događaja, prvostepeno vijeće nije moglo utvrditi odgovornost optuženog po ovoj inkriminaciji, koji zaključak kao pravilan u cijelosti prihvata i Apelaciono vijeće.

316. Kada je u pitanju optuženi Edhem Godinjak, prvostepeno vijeće također pravilno nalazi da Tužilaštvo prije svega nije dokazalo da je isti formirao zatočenički objekat u Godinjskim Barama, potom da je optuženi u svojstvu načelnika štaba imao određenu kontrolu na pomenutim objektom, odnosno da je on neposredno nadređen vojnoj policiji koja je obezbjeđivala zatvorenike, te da su lica koja su navodno maltretirala zatvorenike bila njemu podređena ili da je nad njima imao efektivnu kontrolu. Činjenice da je optuženi u dva – tri navrata dolazio do navedenog objekta (i to kada je u pitanju prva grupa zatvorenika (svjedok „N“ i ostali) dolazio je na samom početku i drugi put nakon mjesec i po dana, dok kada je u pitanju druga grupa zatvorenika (pripadnici VRS) dolazio je jedan put, kojom prilikom se raspitivao za stanje zatvorenika tražeći informacije o eventualnim počinocima koji su ih premlaćivali, da se čak i raspitivao kod čuvara o tome i tražio da ih više ne diraju, a koje činjenice, prema stavu prvostepenog vijeća, ne znače po automatizmu da je on imao efektivnu kontrolu, te ovlasti nad licima koja su maltretirala ta lica, niti ovlasti nad licima koja su obezbjeđivala zatvorenike u Godinjskim Barama.

317. Tužilaštvo je u žalbi, kao i tokom postupka, posebno ukazivalo na autoritet koji je optuženi Edhem Godinjak uživao među vojnim jedinicama i stanovništvom na području opštine Trnovo, navodeći da je bio načelnik policije prije rata, da se tokom rata bavio organizacijom otpora, da je dobitnik najvećih ratnih priznanja kao što je Zlatni ljiljan i sl., te da je bez obzira na funkciju koju je ili nije obavljao u datom momentu, imao efektivnu kontrolu nad pripadnicima vojnih jedinica pri TO Trnovo.

318. U tom pogledu, pobijana presuda sadrži adekvatno i pravilno obrazloženje, odnosno da nije sporan ugled i određeni vid autoriteta koji je optuženi Godinjak

uživao na navedenom području, ali da prvostepeno vijeće nalazi da je o jačini tog autoriteta i mogućnošću da njime efektivno djeluje na pojedince bespredmetno uopšte i raspravljati, u situaciji kada Tužilaštvo nije dokazalo neposredne počinioce predmetnih inkriminacija ili barem grupu, kao što je to u konkretnom slučaju riječ. Shodno tome, prvostepeno vijeće na osnovu izvedenih dokaza nije moglo utvrditi da je uopšte ispunjen prvi element odgovornosti koji se optuženima stavlja na teret, a koji u svakom slučaju pretpostavlja odnos nadređeni-podređeni.

319. Kada su u pitanju uslovi boravka, u odnosu na obje grupe zatvorenika koje su boravile u ovom objektu, kao što je već navedeno, prvostepeno vijeće je utvrdilo da uvjeti života nisu bili zadovoljavajući, ali cijeneći okolnosti pod kojima su dovedeni i zatočeni, opšte stanje na terenu i da je taj objekat bio improviziranog karaktera, u datom momentu realne mogućnosti u pogledu higijenskih uslova i ishrane, prema utvrđenju prvostepenog vijeća nisu mogle biti mnogo bolje. Pri tome je prvostepeno vijeće cijenilo i činjenicu da su dolaskom zarobljenika sa Rogoja, zatočenike koji su već bili u tom objektu vrlo brzo prebacili za Dejčiče, kao i da sami zarobljenici ostaju u objektu samo jedan kratki period kada ih prebacuju za Trnovo u druge objekte. Dakle, prvostepeno vijeće je, suprotno tvrdnjama iz žalbe, utvrdilo stvarno stanje u pogledu uslova boravka u navedenim zatočeničkim objektima, ali osnovano nije moglo, s obzirom na nedostatak dokaza u tom pravcu, utvrditi da su optuženi znali o kakvim uslovima se tu radi. Ni u ovom slučaju, kao ni u slučaju zatočeničkog objekta u Dejčićima, Tužilaštvo se nije bavilo dokazivanjem bilo kakvog oblika funkcionisanja ovog zatočeničkog objekta, njegove uprave, ko je bio nadređen čuvarima, da li su pisani izvještaji i ako jesu kome su pisani i dostavljani, a sve su to činjenice iz kojih bi se mogle sagledati okolnosti vezane za eventualnu odgovornost optuženih na način postavljen u optužnici.

320. Stoga, Apelaciono vijeće ne nalazi pogrešnim ni nepotpunim utvrđeno činjenično stanje u pogledu ove inkriminacije, kako to neosnovano tvrdi Tužilaštvo u žalbi.

321. Nadalje, kada je u pitanju posljednja inkriminacija u ovoj tački optužnice, ista se odnosi na činjenicu da su nakon Godinjskih Bara pripadnici VRS sprovedeni u hotel Treskavica u kuglanu, gdje se već nalazio izvjestan broj civila ranije sprovedenih iz Osnovne škole Dejčići, gdje su boravili u nehumanim uslovima i gdje su pojedini zatočenici fizički maltretirani, nakon čega su odvedeni u vešeraj Doma zdravlja, a potom zatočenički objekat u magacinu TO pri SJB Trnovo.

322. I u ovom slučaju svjedoci nisu bili saglasni po pitanju čuvara, pa se u tom smislu navodi u pobijanoj presudi da pojedini svjedoci svjedoče da ih je u tim prostorijama čuvala policija, dok drugi tvrde da ih u tim objektima nije čuvala policija, nego neki pripadnici Armije koji su učestvovali u oslobađanju Trnova.

323. Stoga prvostepeno vijeće osnovano nije moglo van razumne sumnje utvrditi da je postojao odnos nadređeni - podređeni, odnosno da su optuženi imali efektivnu kontrolu nad navedenim počiniocima, niti da su imali konkretna saznanja o dešavanjima za to kratko vrijeme u hotelu Treskavica.

324. Sve navedeno jasno ukazuje na neosnovanost žalbenih navoda Tužilaštva, koje žalbom nije osporilo ovako pravilna činjenična utvrđenja prvostepenog vijeća, niti ih je dovelo u sumnju.

325. Kada je u pitanju **tačka II 2. c) optužnice** i Magacin TO – prostorije SJB Trnovo, Apelaciono vijeće također ne nalazi osnovanim žalbene navode Tužilaštva, iz razloga što Tužilaštvo nije pružilo nikakve nove činjenice, kao ni dokaze koji bi potkrijepili iste, a koji bi doveli do drugačijeg utvrđenja od onog kojeg je utvrdilo prvostepeno vijeće.

326. Pravilno je prvostepeno vijeće utvrdilo da nije dokazano da su tokom augusta mjeseca 1992. godine u zatočenički objekat formiran u magacinu TO koji se nalazio uz zgradu SJB Trnovo po naredbi Edhema Godinjak i Medarisa Šarića sprovedeni civili i zatočeni pripadnici VRS, koji su se prethodno nalazili u Osnovnoj školi Dejčići, gdje su svakodnevno fizički maltretirani, te držani u nehumanim uslovima.

327. Prvostepeno vijeće je utvrdilo, a ni stranke i branioci tokom postupka nisu sporili, da je određeni broj civila i pripadnika VRS iz drugih zatočeničkih objekata Osnovne škole Dejčići i Godinjske Bare sprovedeni u magacin TO koji se nalazi u/uz zgradu policije. Nasuprot tome, prvostepeno vijeće na osnovu izvedenih dokaza nije moglo pouzdano utvrditi kada se tačno zatvorenici prebacuju, da li je to bilo u prvim danima nakon ponovnog uspostavljanja i funkcionisanja SJB Trnovo, dakle nakon 20.08.1992. godine ili je to bilo nekoliko dana prije njenog uspostavljanja.

328. Pravilno se u pobijanoj presudi navodi da se radilo o tzv. „magacinu“ (prijeratne) TO, smještenog uz samu zgradu SJB, a radilo se o jednoj velikoj garaži, u koju se moglo ući iz prostorija SJB, koji je služio kao zatvor, u koji su zatvorena lica iz ove tačke optužnice, ali i druga lica srpske nacionalnosti (s obzirom da je prostor korišten za

razmjenu), a u kojem prostoru se pored navedenih osoba, u drugom dijelu nalazila i pritvorska jedinica za pripadnike TO/OS Trnovo.

329. Cijeneći iskaze svjedoka na okolnost dužine boravka zatvorenika u ovom objektu, prvostepeno vijeće nalazi da su se neki zadržali vrlo kratko oko desetak dana, neki malo duže (dva mjeseca) nakon čega su razmijenjeni, dok određeni broj njih posebno dio zarobljenih pripadnika VRS tzv. „artiljerci“ ostaju do ponovnog pada Trnova u junu/julu 1993. godine nakon čega ih prebacuju u Hadžiće, te njihov boravak u navedenom objektu traje više od 10 mjeseci.

330. Pobijana presuda sadrži pravilno i detaljno obrazloženje za svaku odlučnu činjenicu, pa tako i u pogledu odgovornosti optuženih za ovu inkriminaciju. Naime, prvostepeno vijeće pravilno navodi da Tužilaštvo nije ponudilo konkretne dokaze da su lica sprovedena po naredbi optuženih Šarića i Godinjaka. Kada je u pitanju optuženi Godinjak, prvostepeno vijeće nalazi da se isti najkasnije od 11.08., znači od trenutka kada su zarobljeni već boravili na području Trnova (u hotelu Treskavica ili vešeraju Doma zdravlja), nalazio na putu u Hrvatskoj, u Splitu, u posjeti porodici, gdje se prema svjedočenju svjedoka Izeta Sačića, koji je također sa optuženim išao u posjetu porodici, zadržava desetak dana. Da je optuženi išao u posjet porodici sredinom augusta potvrdili su i svjedoci Bajro Šaban i Ćamil Lindov, te da isti dolazi uoči ponovnog formiranja policije 20.08.1992. godine. S druge strane Bajro Šaban kojem je Godinjak rekao nakon što se vratio iz Hrvatske da ga je predložio za komandira policije, svjedoči da su do momenta kada se 20.08.1992. godine ponovo formira policija, zatvorenici već bili u magacinu, te da mu nije poznato ko je naredio njihovo dovođenje.

331. Na osnovu izvedenih dokaza, prvostepeno vijeće u odnosu na optuženog Medarisa Šarića nalazi da je on nakon oslobođenja Trnova često bio odsutan zbog liječenja, te da ga je mijenjao Selim Hamzić, koji će nakon "vraćanja" Godinjaka na mjesto načelnika SJB, postati načelnik Štaba TO. Kada je u pitanju relevantni period kada su zatvorenici prebačeni u magacin TO, a u kontekstu činjeničnih navoda optužnice da je to urađeno po njegovoj naredbi, prvostepeno vijeće na osnovu materijalnih dokaza nalazi da se Medaris Šarić javio u bolnicu 22.08.1992. godine, da je datum odlaska između 07. i 15.09.1992. godine, te da je na sjednici ispred TO prisustvovao Selim Hamzić, na osnovu čega prvostepeno vijeće nije moglo utvrditi prisutnost optuženog u relevantnom periodu na navedenom području i njegovu ulogu u kontekstu činjeničnih

navoda optužnice.

332. U pobijanoj presudi se dalje navodi da dokazi pokazuju da su navedeni objekat obezbjeđivali pripadnici SJB Trnovo, da se radi uglavnom o prijeratnim policajcima, koji su u periodu od početka sukoba do tog momenta bili raspoređeni na poslove Vojne policije ili drugih jedinica pri TO, ili osobama koje su radile na drugim poslovima pri jedinicama TO, a koji su se nakon oslobađanja Trnova i početka funkcionisanja SJB ponovo istoj priključili. Također, kada je u pitanju sama policija, prvostepeno vijeće nalazi da nakon oslobađanja Trnova, SJB ponovno uspostavlja svoju funkciju i njeni pripadnici se ponovo smještaju u svoje prijeratne prostorije u Trnovu, a to je bilo u periodu nakon 20.08.1992. godine.

333. S obzirom na navedeno, prvostepeno vijeće je zaključilo da je nesporno da je načelnik SJB, koja je ponovno stavljena u funkciju, optuženi Edhem Godinjak, koji se u stvari ne imenuje ponovo na navedenu funkciju, nego se tada ta njegova funkcija *de facto* ponovo aktivira i koji prema izvedenim dokazima poslije 20.08.1992. godine isključivo obavlja poslove kao načelnik SJB Trnovo i dalje ostaje u Rajskom Dolu uz povremene dolaske i posjete stanici u Trnovu.

334. Da su pojedini zatvorenici tokom zatočenja u magacinu TO bili fizički i psihički maltretirani, proizlazi iz iskaza svjedoka, gdje određeni broj svjedoka saglasno ističe da je bilo fizičkog maltretiranja, da se to znalo dešavati u večernjim satima, da se znalo desiti da određeni period nisu maltretirani, pa da se onda opet nastavljalo. Od osoba koje su ih tukle navode ime Mirze Bjelonje, izvjesnog Drinjakovića, Senada Sačića, Izeta Cibre, dok svjedok „K“ navodi da su njega ili ostale udarali i policajci Edin Hamzić i Džemal Imamović, te svjedoci također navode da su ulazili i civili i vojska sa strane. U tom pogledu, prvostepeno vijeće zaključuje da svjedoci saglasno ističu da je u tim premlaćivanjima prednjačio Mirza Bjelonja opisujući ga kao mladog, željnog dokazivanja. S druge strane, kako se navodi u presudi, bilo je svjedoka koji su istakli da nisu maltretirani, niti da su vidjeli da je neko drugi maltretiran, kao i da je bilo izuzetnih čuvara koji su im pomagali. U pogledu pripadništva SJB Trnovo, osim pomenutog Edina Hamzića i Džemala Imamovića, prvostepeno vijeće u pogledu drugih mogućih počinitelaca ne nalazi dokazanim da se radilo o pripadnicima policije koje su u tom momentu obezbjeđivali zatvorenike. Kada je u pitanju lice Mirza Bjelonja, svjedoci saglasno svjedoče da se radilo o maloljetniku, otprilike oko 16 godina starosti, koji je bio polaznik policijske škole uoči početka rata. Iako su pojedini svjedoci kao što je svjedok „N“

označavali da ih je isti čuvao, prvostepeno vijeće njegovu pripadnost SJB Trnovo sa sigurnošću nije moglo utvrditi. Naime, kada se ima u vidu spisak radnika policije koji su preuzeli svoje dužnosti nakon 20.08.1992. godine, među pripadnicima policije se ne nalazi ime Mirze Bjelonje, dok su s druge strane u pomenutom spisku navedena imena svih onih policajaca koje su svjedoci označavali kao policajce koje su ih čuvali ili da su učestvovali u pojedinim nedopuštenim radnjama. Također na osnovu ponuđenih dokaza, prvostepeno vijeće nije moglo utvrditi niti njegovu pripadnost SJB Trnovo i da je isti obezbjeđivao magacin TO u kojem su se nalazili zatvorenici. Nadalje za lica Senad Sačić i Samir Drinjaković nema dokaza o ratnom rasporedu, dok je Izet Cibra evidentiran u vojnoj jedinici 5067 – 181. Bošnjačke brigade. Kada su u pitanju Džemal Imamović i Edin Hamzić isti su bili pripadnici SJB Trnovo, a iz dokaza Tužilaštva T-218, proizilazi da je Edin Hamzić bio pripadnik jedinice 32108/19 PU Trnovo, dok je Džemal Imamović bio pripadnik vojne jedinice 5174 - 182. Laka brigada.

335. Pravilna su utvrđenja prvostepenog vijeća i kada su u pitanju uslovi boravka, pa iz iskaza pomenutih svjedoka proizilazi da su boravili u magacinskom prostoru, u jednoj velikoj prostoriji koja je imala željezna vrata, gdje su bile stalaže, koje su koristili za odmaranje, da su kasnije dobili ćebad i spužve, hrana je bila jedan put do dva puta dnevno, izlazili su povremeno, najčešće kada su išli na radove kao što je okopavanje krompira, istovaranje brašna, utovaranje ćumura u policijsku stanicu, rad na kućama, odlazak na asanaciju terena i sl. U pogledu higijene svjedoci su izjavili da su se rijetko kupali, te su nuždu vršili u improvizovane kante. Nakon 10-15 dana boravka krenula je njihova razmjena, kada ih je na kraju ostalo 7, od koji neki ostaju do juna/ jula mjeseca 1993. godine kada je Trnovo ponovo zauzeto od strane srpskih snaga, kada su prebačeni dalje za zatvor „Silos“.

336. Nadalje svjedoci saglasno svjedoče da je povremeno u te prostorije vraćao optuženi Edhem Godinjak, uglavnom kada bi neko od njih trebao ići na razmjenu, te da ih je Godinjak stalno pitao da li je sve uredu i da li ih neko dira, ali da svjedoci nisu smjeli ništa pričati o tome, plašeći se reakcija poslije njegovog odlaska, što je sasvim razumljivo i to je prvostepeno vijeće također imalo u vidu.

337. Pored činjenice da se među pojedincima koji su vršili maltretiranje zatvorenika u magacinu TO uglavnom nije radilo o policajcima koji su ih obezbjeđivali, dakle podređenim optuženom Godinjaku, prvostepeno vijeće nalazi da Tužilaštvo u pogledu znanja optuženog Edhema Godinjak kao načelnika SJB nije izvelo dokaze u

pogledu činjenice da ga je neko od podređenih, obavijestio o navedenim maltretiranjima, niti su mu sami zatvorenici to govorili, iako ih je svaki put kada bi došao kod njih o tome ih pitao. Štaviše, ni komandir SJB, koji je za razliku od optuženog, bio smješten u stanici policije, nije bio obaviješten o navodnom maltretiranju zatvorenika, ni usmeno, ni pismeno, ni od strane dežurnih policajaca, niti od samih zatvorenika.

338. S tim u vezi, prvostepeno vijeće je na osnovu dokaza utvrdilo da je optuženi Edhem Godinjak od formiranja SJB Trnovo živio i radio u Rajskom Dolu i samo je povremeno dolazio u posjetu zatvorenicima zbog razmjene, te da tokom tih posjeta magacinu TO, zatvorenici se nisu nikada požalili Godinjaku na bilo kakvo maltretiranje, niti su bilo kome imenovali lica koja su ih tukla.

339. Pravilan je zaključak prvostepenog vijeća da nije pouzdano moglo utvrditi da su fizički udarci koje bi pojedini oštećeni zadobili mogli biti vidljivi optuženom prilikom njegovog dolaska u navedeni objekat, što bi za posljedicu moralo imati njegovu reakciju u cilju sprječavanja navedenih inkriminacija. U tom pogledu, prvostepeno vijeće nalazi da je jedino svjedok „S“ svjedočio o činjenici da je optuženi vidio povrede na njima, zbog čega je burno reagovao, međutim tu činjenicu da je optuženi vidjevši povrede na oštećenim reagovao na navedeni način, ne potvrđuje niti jedan drugi svjedok. Prvostepeno vijeće je posebno imalo u vidu i činjenice da su pojedini prethodno boravili u Godinjskim Barama, Osnovnoj školi u Dejčićima i drugim zatočeničkim objektima, gdje su također bili podvrgnuti fizičkom maltretiranju, pa eventualne povrede na njima mogle su nastati kao posljedica postupanja prema njima u tim objektima, koji zaključak se ukazuje pravilnim i logičnim.

340. Slijedom navedenog, prvostepeno vijeće nije van razumne sumnje našlo dokazanim da je optuženi Edhem Godinjak znao za maltretiranje zatvorenika u magacinu TO, odnosno da je za takva postupanja znao i iste odobrio, zbog čega ga prvostepeno vijeće nije našlo odgovornim za ovu tačku optužbe.

341. U prilog navedenom, u pobijanoj presudi se navodi da je evidentna briga i upornost optuženog kao nadležnog lica u pokušaju da sazna šta se dešava kod zatvorenika, da li ih neko "dira", da li im nešto nedostaje i sl. S tim u vezi prvostepeno vijeće nalazi da je takvo ponašanje optuženog bilo u kontinuitetu i da se tu ne radi o izolovanim slučajevima, jer se prema svim zatvorenicima ponašao isto. Prvostepeno vijeće u tom pogledu nalazi da nije zanemarljiva činjenica da je otac jednog svjedoka

(svjedok „Đ“ koji je potvrdio rukopis svog oca) poslao pismo optuženom u jeku ratnih dejstava, te je u istom izrazio zahvalnost optuženom za sve ono što je učinio prema njegovom sinu i drugima, te posebno činjenicu da su mu se pojedini svjedoci koji su bili među zarobljenim, na glavnom pretresu zahvalili za ono što je za njih učinio, a poneki ga pozdravljali pružajući mu ruku. Dakle, sve naprijed istaknute činjenice i okolnosti, ne potvrđuju činjenične navode optužnice da je optuženi znao i odobrio ovakva ponašanja svojih podređenih prema zatvorenicima, koji zaključak prvostepenog vijeća prihvata i ovo Vijeće.

342. U pogledu odgovornosti optuženog Medarisa Šarića, prvostepeno vijeće pravilno nalazi da je nesporno da je nakon 20.08.1992. godine, ponovno oformljena SJB Trnovo, koja preuzima svoju pravu ulogu zaštite i sigurnosti ljudi i imovine, ali da ipak kroz materijalne dokaze, ali i iskaze pojedinih svjedoka se ukazuje da se policijske i vojne funkcije i nadležnosti nisu u potpunosti odvojile. I pored toga ovakvim dokazima se ne ukazuje da je optuženi Šarić imao bilo kakvu efektivnu kontrolu nad navedenim objektom, te da su do njega došla bilo kakva saznanja o postupanju sa zatvorenicima, niti svjedoci svjedoče da je isti bilo kada dolazio u navedeni objekat, pa kada se navedeno dovede u vezu sa njegovim zdravstvenim stanjem i čestim odsustvom zbog liječenja, prvostepeno vijeće pravilno nalazi da Tužilaštvo nije dokazalo odgovornost optuženog ni po ovoj tački optužnice.

343. Kada su u pitanju uslovi boravka, prvostepeno vijeće s obzirom na sve navode svjedoka u vezi sa tim okolnostima, da su imali spužve i deke na kojima su spavali, da su izlazili vani, da su imali obezbjeđenu ishranu, pravilno zaključuje da su uslovi boravka u navedenom objektu bili primjereni datoj situaciji, odnosno da se nisu u bitnom razlikovali od preovladavajućih životnih uslova na navedenom području u to vrijeme, te da samim tim nisu dostigli neophodan prag nečovječnog postupanja prema normama međunarodnog humanitarnog prava. Ovakvo utvrđenje prvostepenog vijeća je rezultat svestrane i objektivne ocjene dokaza, te žalbeni navodi Tužilaštva snagom svojih argumenata nisu doveli u pitanje isto, pa su stoga odbijeni kao neosnovani.

344. S obzirom na sve navedeno, prvostepeno vijeće nije moglo na osnovu izvedenih dokaza van razumne sumnje utvrditi dokazanost optužbe, pa samim tim ni krivičnu odgovornost optuženih Edhema Godinjaka i Medarisa Šarića, te je primjenjujući načelo *in dubio pro reo*, optužene oslobodilo od optužbe.

345. Apelaciono vijeće napominje da je teret dokazivanja na tužiocu, koji mora dokazati sve elemente inkriminisanog krivičnog djela. Ta obaveza ne postoji na strani optuženog, s obzirom na pretpostavku nevinosti, već postoji pravo optuženog da iznosi svoju odbranu ili da se brani šutnjom budući da ne postoji obaveza dokazivanja vlastite nevinosti.

346. Imajući u vidu navedeno, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće sa dužnom pažnjom saslušalo sve argumente stranaka i branilaca i razmotrilo izvedene dokaze, ali u nedostatku kvalitetnih dokaza, a imajući u vidu načelo *in dubio pro reo*, odnosno da neku činjenicu Sud može na temelju ocjene dokaza smatrati utvrđenom kada se na pretresu uvjerio u njeno postojanje i kada u tom pogledu nema više dvojbi, te da pri tome sve činjenice koje su na štetu optuženog moraju se sa sigurnošću utvrditi, tj. dokazati, a ako se to ne postigne uzima se kao da one i ne postoje, dok se sve činjenice koje su u korist optužene osobe, uzimaju kao da postoje i onda i kada su utvrđene sa vjerovatnošću, to samim tim prvostepeno vijeće nije našlo dokazanim da su optuženi počinili krivična djela koja im se stavljaju na teret.

347. Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće zaključuje da je prvostepeno vijeće ispitujući predmet optužbe pravilno i potpuno utvrdilo činjenično stanje u konkretnom slučaju, te da Tužilaštvo žalbom nije osporilo činjenična utvrđenja iz pobijane presude, nego je samo kroz žalbene navode izražavalo drugačije viđenje činjenica i dokaza, što ukazuje na neosnovanost istih. Naime, Tužilaštvo je bilo dužno ponuditi dokaze koji će u potpunosti rasvijetliti inkriminacije koje se navode u predmetnoj optužnici, a u nedostatku takvih dokaza prvostepeno vijeće je pravilno primijenilo načelo *in dubio pro reo*, s obzirom da u konkretnom slučaju nije dokazano da su optuženi učinili krivična djela za koja se optužuju, te je donijelo pravilnu i na zakonu utemeljenu odluku i optužene oslobodilo od optužbe.

IV. ZAVRŠNI ZAKLJUČCI

348. Slijedom iznesenih zapažanja, Apelaciono vijeće nesumnjivo zaključuje da se krivica optuženih nije mogla utvrditi van razumne sumnje. Analizom same žalbe Tužilaštva, a i navoda prvostepenog vijeća, očigledno je da optužna teza nema čvrsto utemeljenje u izvedenim dokazima, što u najmanju ruku iziskuje primjenu načela *in dubio pro reo*.

349. Tužilaštvo je i upućivanjem zamjerki prvostepenoj presudi ostalo isključivo dosljedno svojoj koncepciji viđenja ovog krivičnog predmeta i iz te vizure tražilo navodne propuste prvostepenog vijeća, vršeći, kako je to već ranije i navedeno, jednostranu ocjenu izvedenih dokaza, onako kako to samo žalbi odgovara, nezavisno od stvarnog dosega i značaja svakog od izvedenih dokaza i njihove dokazne vrijednosti. Polazeći od takve premise argumentacija žalbe ostala je u sferi sebi kreiranog autonomnog područja, a time i nužno ograničenog značaja. Drugim riječima, ključna ishodišta žalbe ne nalaze potrebnu verifikaciju u cjelini dokazne građe kojom bi se poljuljali zaključci prvostepene presude u vezi nedokazanosti navoda optužbe.

350. Sa druge strane, kako to proizilazi iz prethodno navedenih dijelova pobijane presude na koje je ovo Vijeće uputilo kao od naročitog značaja, prvostepeno vijeće je ispitujući tačnost činjeničnih navoda optužbe metodološki posmatrano, ispravno se fokusiralo na ključne činjenice ne gubeći pri tome niti jednog trenutka iz svog gledišta cjelinu same krivičnopravne stvari. Iz tog razloga, pobijana presuda je i mogla nakon pravilne i potpune ocjene relevantnih dokaza dati logične i ispravne odgovore na sva, samo za žalbu sporna pitanja, a koji odgovori su kao argumentovani i utemeljeni, prihvatljivi i za ovo Vijeće. Sud u svakoj sumnji ide u korist optuženog lica (*in dubio pro reo*), a ne da kod takve sumnje preuzme funkciju organa gonjenja i dalje samoincijativno dokazuje tezu optužbe, te time dovodi u pitanje i načela kontradiktornosti, kao i ravnopravnosti stranaka u postupku. Obaveza suda jeste da činjenično stanje pravilno i potpuno utvrdi, ali prvenstveno na temelju dokaza koje mu stranke predoče, prevashodno Tužilaštvo, na kojem teret dokazivanja i jeste, a ne na način kako to Tužilaštvo žalbom potencira.

351. Dakle, na osnovu svega navedenog, Apelaciono vijeće zaključuje da se u odnosu na ispunjenost zahtjeva iz činjeničnog opisa elemenata predmetnog krivičnog djela u skladu sa rezultatima izvedenih dokaza ne može izvesti zaključak da su optuženi krivi za

predmetne inkriminacije. Drugim riječima, valjalo je u punom obimu primijeniti princip *in dubio pro reo*, te optužene osloboditi od odgovornosti, kako je to pravilno i učinilo prvostepeno vijeće.

352. Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće je u cijelosti odbilo izjavljenu žalbu Tužilaštva kao neosnovanu, te na osnovu člana 310. stav 1. u vezi sa članom 313. ZKP BiH, donijelo odluku kao u izreci presude.

ZAPISNIČAR

Pravna savjetnica

Neira Tatlić

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Hilmo Vučinić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.